

ДАВАР

ГОДИНА 1999.

БРОЈ 15

ЕПАРХИЈА ДАБРОБОСАНСКА - БИЛТЕН МАНАСТИРА ДОБРУНА

СМРТ

Права је смрт кад се душа одвоји од божанске благодати и удружи са грехом. Такву смрт треба избегавати и плашити се више него мука паклених (Григорије Палама).

Смрти телесне не треба се бојати, већ се бојати душевне погибије, која је незнање Бога. Ето то је ужасно за душу (Антоније Велики).

Смрт је страшна за грешнике, а радост за праведнике (Јефрем Сирин).

Смрт за праведнике је прелаз у бољи живот (Василије Велики).

После Господњег васкрсења смрт није више страшна за оне који верују у Христа (Златоуст).

Смрт за хришћанина треба да буде радост, јер из овог живота прелази у Царство небеско и вечни живот (Теодор Студит).

120 ГОДИНА "СЛОГЕ", ХОРА САБОРНЕ ЦРКВЕ У САРАЈЕВУ

СЛУЖБЕНИ ДЕО

КАНОНСКЕ ПОСЈЕТЕ И СЛУЖЕЊА ЊЕГОВОГ ВИСОКОПРЕОСВЕШТЕНСТВА МИТРОПОЛИТА ДАБРОБОСАНСКОГ ГОСПОДИНА НИКОЛАЈА

АВГУСТ

1. Присуствовао Св. литургији у храму Св. пророка Илије у Сокоцу и проповиједао -служио бденије у манастиру Св. Николе у Прибојској Бањи и замонашио једног искушеника са Епископом милешевским г. Филаретом
2. Слушио Св. литургију у манастиру Св. Николе у Прибојској Бањи
3. Поводом 110 година музеја Старе православне цркве у Сарајеву формирао комисију и издао наредбе за обнову музеја и ризнице -посјетио повређеног свештеника о. Миломира Ковача у касиндолској болници -у обновљеном храму Св. Ђорђа у Трнову прегледао радове и присуствовао постављању новог иконостаса -у Сарајеву примио представнике Светског савеза легије за мир при Уједињеним Нацијама
- 4-6. Службено боравио у Српској патријаршији у Београду
7. У Владичанском двору у Сокоцу одржао сједницу Епархијског Управног Одбора -у манастиру Добруну вјенчао младенце Бојана Остојића и Ирину р. Матић
8. Присуствовао Св. литургији у Старој православној цркви у Сарајеву и проповиједао присутним вјерницима -прегледао радове на уређењу порте Саборне цркве у Сарајеву
9. У Вучјој Луци на дан Св. Пантелејмона извршио освећење крстова за новосагређени храм, служио Св. Архијерејску литургију и проповиједао, учинио литију са свештенством и вјерницима, осветио славско кољиво и пресекао славски колач
10. Службено путовао у Грчку и боравио до 14. августа
15. Присуствовао Св. литургији у храму Св. пророка Илије у Сокоцу и проповиједао
16. Посјетио Сарајево, а затим у Рогатици прегледао црквине у селу Гучеву
17. У Духовној академији и Богословији у Србињу прегледао радове на крчењу и уређењу учioniца,

соба и др. за припрему ових двеју школа за предстојећу школску годину

18. Састао се са предсједником Општине Српска Илиџа г. Обреном Зељајом -у Сарајеву разговарао са Америчким амбасадором г. Ричардом Каузларичем пред његов одлазак из Сарајева
19. О храмовној слави служио Св. Архијерејску литургију у храму Светог Преображења у Новом Сарајеву, рукоположио у чин свештеника ђакон Владимира Ступара, осветио славско кољиво и пресекао славски колач и осветио грожђе
20. Посјетио са својим гостима Рогатицу, манастир Добрун и Чајниче

21. Посјетио манастир Тврдош и Требиње
22. Присуствовао Св. литургији у Сокоцу и проповиједао присутним вјерницима
25. Примио у згради митрополије у Сарајеву чланове међурелигијског вијећа и учествовао у раду заједничке сједнице - истога дана примио представнике Свјетског савеза за религија за мир у Сарајеву
27. Служио вечерње у манастиру Добруну уочи манастирске славе Успења Пресвете Богородице
28. Служио Св. Архијерејску литургију у храму Успења Пресвете Богородице у Чајничу на дан храмовне славе, рукоположио у чин ђакон Љубинка Савића, осветио славско кољиво и пресекао славски колач у храму и Општини и честитао Крсну славу
29. Присуствовао Св. литургији у храму Св. пророка Илије у Сокоцу
- 30-31. Обављао поправне испите ученика Богословије Света Три Јерарха у Србињу и редовне послове в.д. ректора, те припреме за почетак нове школске године

СЕПТЕМБАР

1. Извршио призив Светог Духа за ученике и професоре пред почетак нове 1999/2000. школске године
4. Састао се са командантом италијанског дијела СФОР-а у Сарајеву
5. Служио Св. литургију у храму Св. пророка Илије у Сокоцу и рукоположио у чин ђакон Зорана Калајића
7. Служио Св. литургију у Србињу и рукоположио у чин ђакон Бориса Бандуку
- 8-10. Службено боравио у Грчкој
10. Посјетио зграду Митрополије у Сарајеву и прегледао радове на уређењу библиотеке
11. Служио Св. литургију у храму Св. апостола Петра и Павла у Рудом и рукоположио у чин свештеника Љубинка Савића
12. Осветио обновљени храм на Паштан Брду код Рудог и служио Св. архијерејску литургију

- 13-18. Учествовао на редовном засједању Светог Архијерејског Сабора Српске Православне Цркве у Београду
19. Служио Св. литургију у Војковићима (храм у изградњи) осветио славско кољиво и пресекао славски колач у цркви, а затим у Скупштини града С. Сарајева и честитао славу и говорио о животу и дјелу Св. свештеномученика Петра митрополита сарајевског. Ово је прва слава послје канонизације
20. Учествовао у раду међурелигијског вијећа у Сарајеву
21. Служио Св. литургију у саборном храму Рођења Пресвете Богородице у Сарајеву, извршио освећење цркве, осветио кољиво и пресекао славски колач, проповједао и организовао пријем и ручак за званице
22. Посјетио храм Св. великомученика Прокопија у Високом и састао се са командантом грчких војника стационираних у Високом
26. Осветио обновљену цркву Св. Николе код Гацка и служио Св. литургију са епископом г. Григоријем и епископом г. Јоаникијем
- посјетио родно мјесто Св. свештеномученика Петра митрополита дабробосанског и прегледао радове на подизању нове цркве

ОКТОБАР

1. Освјештао нове пословне просторије „Телекома“ Републике Српске у Палама
2. Састао се са предједником С.О. Илића и разговарао о простору за Ц.О. Касиндо
3. Осветио обновљени, а ратом порушени, храм Св. великомученика Георгија у Трнову. Служио Св. архијерејску литургију, рукоположио ђакон Бориса Бандуку у чин свештеника, додјелио захвалнице заслужнима за обнову храма и бесједио
6. Примио у згради митрополије у Сарајеву представнике хуманитарне организације ХОУП из Грчке и представнике министарства здравља из Републике Српске и разговарао о помоћи болницама и домовима здравља
7. Предводио делегацију међународне хуманитарне организације у посјети болници у Србињу, гдје је домаћин био академик проф. др Бориша Старовић

8. Са истим гостима посјетио Бања Луку и министарство здравља те као предједавајући обавио конкретне договоре око помоћи у лијековима и другим медицинским средствима болницама у Српској
9. Учествовао на позив организатора на културној манифестацији „Вишеградска стаза“ у Вишеграду која се по седми пут организује у Р. Српској

10. Осветио реновирани храм Св. Саве у Блажују, служио Св. литургију, и одржао предавање о Цркви Божијој, поводом стогодишњице храма

11. Састао се са њ. е. Кофи Ананом, генералним секретаром Уједињених нација. Састанак је уприличен у хотелу „Холидеј Ин“ у Сарајеву
12. На позив Његове Светости Патријарха Српског г. Павла учествовао на састанку у Српској патријаршији у Београду
13. Посјетио Саборну цркву у Сарајеву и одобрио припреме за унутрашње радове на санирању цркве
14. Служио Св. литургију у Цркви Покрова Пресвете Богородице у Варешу, осветио славско кољиво и пресекао славски колач о храмовној слави
- примио у Владичанском двору у Сарајеву представнике хуманитарне организације РМК из Америке
16. На молбу епископа милешевског г. Филарета рукоположио у капели Духовне академије и Богословије у Србињу у чин јерођакон монаха Серафима (Дробњака) сабрата манастира Милешеве
17. Посјетио манастир Раваницу
22. На позив Његове светости патријарха српског господина Павла учествовао са другим епископима СПЦ у Новом Саду са Васељенским патријархом његовом светости господином Вартоломејем на еколошком скупу о ријечи Дунаву под називом „Ријека живота“
- Учествовао на доксологији у саборној цркви у Београду и састанку са Васељенским патријархом у Српској патријаршији.
24. Осветио капелу посвећену Рођењу Пресвете Богородице у Бугојну и служио Св. арх. литургију, бесједио присутним вјерницима.
27. Служио Св. литургију у храму Св. Тројице у Рогатици
- састао се са амбасадором Русије у Сарајеву.
28. Са члановима Међурелигијског вијећа учествовао на састанку са Робертом Фарандом, предлог одлука за град Брчко.
29. Примио команданта италијанског Сфора.
30. Посјетио Бугојно, Шибеник, Книн, манастир Крку.
31. Присуствовао Св. литургији у Саборној цркви у Шибенику и устоличењу епископа г. Фотија у трон Епископа далматинског.

Еванђеље по Св. Јовану почиње са мистеријом Сина Којега назива *Λογος*. Превести то име са *Реч* или *Глагол* значи осиромашити смисао тога израза на грчком који је, уствари, бескрајно богатији. **ДАБАР** - јеврејска реч - је по смислу блиска појму Мудрости, $\Pi\omega\tau\omicron\rho$ Присуства Бо $\square$ јег и које избија у Прологу четвртога Еванђеља као Светлост и $\Pi\omega\tau\omicron\rho$ ивот.

Гласник СПЦ (бр. 11, новембар 1970.)

СМРТ

„Бог није створио смрт, и не радује се њој бијели живих. Он је све створио за живој. Он је човека створио за бесмртности. Завишићу ђаволовом смрти је ушла у свет“

(Прем. Сол. 1,13-14; 2,23-24)

„У свим својим постојањима сјећај се свога краја (смрти), и никад нећеш сагрешити“

(Прем. Ис. Сир. 7,39)

Зашто је дошла смрт

Она није била у плану Божјем; она је уљез у свету. Дошла је као последица одвајања наших прародитеља од Бога, извора живота, а по наговору сатане и слободној одлуци њиховој, упркос Божје опомене да то не чине, јер их, ако не послушају, чека смрт (1 Мојс. 2,16-17). Они нису послушали и - умрли су. Тако је смрт дошла као последица непослушности и одвајања од Бога. Како онда тако и данас: сви који се одвајају од Тебе, гину, констатује псалмопојац (Пс. 73,27). А који поштују заповести Божје и живе у духовном јединству са Богом, по уверавању Сина Божјег, живеће вечно, ако и умру телесно (Јов. 12,50; 6,17; 11,25). За њих је смрт мост ка вечном животу у Царству Божјем. Ма да је смрт за првог човека и његово потомство највеће зло, Бог је, по своме премудром промишљању о људима и човекољубљу, ово зло преобратио у њихово добро. По речима светог Григорија Богослова, смрт је дошла да пресеке грех, да зло не би постало бесмртно. Тако се Божја казна за грех преобратила у човекољубље.

Сећање на смрт - дар је Божји

Треба знати да је и сећање на смрт, као и свако друго добро, дар Божји човеку...

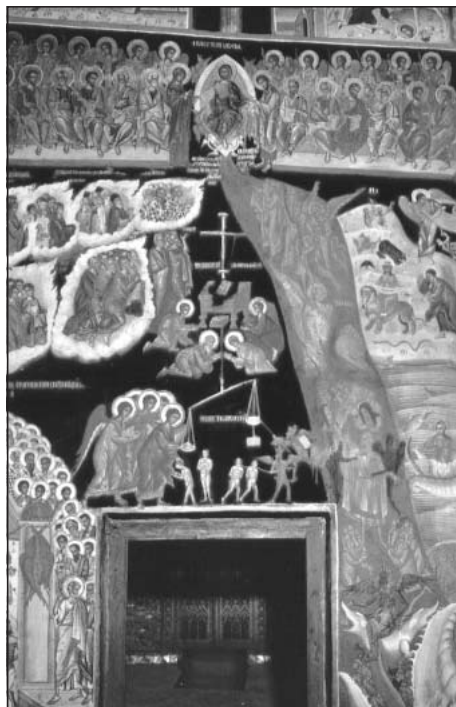
Као што је хлеб потребнији од сваке друге хране, тако је и сећање на смрт потребније од сваког другог подвига...

Човеку је немогуће да побожно проведи данашњи дан, ако не буде мислио да

је то последњи дан његова живота... (Јован Лествичник).

Смрт долази изненада

Смрт невидљиво иде за човеком и стиже га где се он није надао и у време кад је није очекивао. Зато буди увек такав каква желиш да будеш на крају. Размишљај о томе, бди над собом, и нећеш зажелети ни части, ни славе, ни богатства, нити каква друга преимућства и насладе света. Мисли да ћеш умрети данас или сутра: тада ће сва сујета ишчезнути из твога срца. Што ће почести, слава, богатство и преимућства човеку на крају живота? Понуди му царство, златне горе - он неће обратити никакву пажњу на те понуде. Једна мисао и једна брига њега мори: како отићи одавде с надом на спасење и блаженство. Стекни од данас и ти такво

настројење: сваки дан свога живота сматрај за последњи и очекуј да те Господ твој позове. При таквом настројењу ништа у свету неће те привлачити, и ако будеш постојано био на овој стражи и бдио,

твој крај биће срећан... (Тихон Задонски).

Зашто Бог унапред не објављује дан смрти

Бог је сакрио од нас час смрти ради нашег спасења. Јер нико не би журио да се крсти и покаје, или ступи у монаштво, ако би унапред много раније дознао дан смрти. Сваки би цео живот проводио у безакоњу и тек пред смрт крстио би се или кајао. За то време грех би постао друга природа и тако овладао човеком, да се не би могао поправити (Јован Лествичник).

Смрт - доказ Божје промишљања

Телесна смрт доказ је Божјег промишљања о човеку. Она је дошла да пресеке грех, да зло не би постало бесмртно. На тај начин сама казна претвара се у човекољубље (Григорије Богослов).

Смрт као највеће зло за човека, Бог је окренуо у човекову корист... (Златоуст).

Добро је човеку да мисли на смрт, да би се навикнуо знати да је он смртан, а смртан човек није вечан, а невечан и преко своје воље мора да остави овај свет. Кроз непрестано сећање на смрт човек се добровољно навикава да чини добро... (Варсануфије).

Нека сећање на смрт увек спава и устаје с тобом, као и умна молитва Исусава, јер ти у сну ништа друго не може помоћи тако као то... (Јован Лествичник).

Увече мисли да нећеш дан дочекати, да ће ти постеља гроб бити... Непрестано говори себи: послан за мене пред вратима је. Што ја седим? Пресељење моје вечно је, враћања више нема...

Сатана мрзи помисао на смрт и труди се свим силама да је потера из човека. И ако би било могуће, дао би сва царства обог света, само да разонодама избрише у уму човекову такву мисао. Јер зна, лукави, да докле год се ова мисао налази у човеку, његова лукавства неће успети да му се приближе... (Исак Сирин).

Сећање на смрт је добар педагог тела и душе (Исихије јерусалимски).

О ХРИШЋАНСКОЈ ЉУБАВИ

Хришћанска љубав је велика морална и социјална вредност не само због свога богатог садржаја и својих обилних плодова, него и по свом признаку делотворности и универзалном обиму. Она се простире према свима људима а највише према страдалницима и невољницима, према угњетенима и експлоатисанима. Но најважније је то што се она јавља и излива кроз добра дела. Свети апостол и евангелист Јован напомиње „да волимо не само на језику и речима, него и делима и истином“.

Хришћанска љубав укључује у себе и социјалну правду, за којом тако много чезне савремено човечанство које жели да се избави од болести и страдања, од немаштине и глади. Љубав не трпи никакву неправду. Напротив она је осуђује. Устима св. апостола Јакова та је истина гласно изречена: „ходите ви сада богати, плачите и ридајте за своје љуте невоље које иду на вас. Богатство ваше је иструлило и хаљине ваше су појели мољци; злато ваше и сребро зарђало... стекосте богатство у последње дане. Гле, виче плата ваших посленика који су радили њиве ваше и ви сте им закинули; и вика жетелца дође до ушију Господа Саваота. Веселите се на земљи, и насладите се; ухраните срца своја, као на дан заклања“ (Јак. 5, 1-5).

У хришћанској љубави садржи се мирољубивост и миротворство, јер тамо где се нарушава мир срца су ледена и сеју смрт и погибију. Зато је Господ Исус Христос, на путу ка Голготи, завештао свој божански мир својим ученицима. А када је сломио вериге смрти и боголепно васкрснуо из мртвих јавио се својим следбеницима и прве речи су му биле: Мир вам!. Од Васкрсења Христовог наовамо Он је своје завештање мира наменио свим људима.

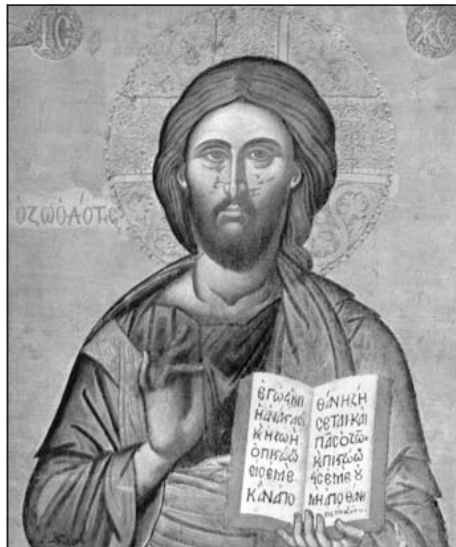
ГОСПОДЊЕ СУЗЕ

Многи се питају зашто је и како је Господ могао да плаче. Архиепископ санфранциски Јован даје своје тумачење о сузама Господњим.

У својим човечанским осећањима, Господ Исус Христос је неупоредиво изнад оних који не плачу када им неко близак умре, јер налазе спокојство у Богу. Многи људи долазили су до такве узвишене мирноће, суочени са телесном смрћу. Колико ли је то тек било својствено Христу, Ваплоћеном Богу. Он је волео Лазара, пријатеља свога, Он је волео све ради чијег спасења је и дошао. Његове сузе пред Лазаревим гробом имале су

гове сузе пред гробом Лазаревим треба овако разумети: Он је дошао да победи смрт, али, ето, слепи и глуви људи то не виде и не схватају. Само Он види њихово незнање, сву дубину њиховог незнања. Он сазерцава њихово страдање од незнања и схвата сву безизлазност њиховог живљења без Њега, без вере у Њега. Међутим, Он не види у људима веру у Живот! Такво је било човечанство пред Лазаревим гробом. Такво је оно и на другим местима. Зато је Он плакао. И многошта друго је Он видео, што нико никада на овој земљи неће појмити. И зато је плакао Господ.

Сматрати да су сузе Христове пред Лазаревим гробом биле плод душевне слабости и осећајности чини ми се нетачним тумачењем. Човечност Господа Христа није имала ништа заједничког са сентиментализмом. Телесна „разнеженост“ код нас, људи, није од Духа Божјег. А Господ је био сав у Духу. И Његово проклетство оне смокве у цвету остаје несхватљиво за „разнежене“ људе... Схватање Богочовечанског Лица претпоставља највећу духовност у човеку. Оно изискује „пост у мислима“ и неједење земних осећања, као и одлажење на Причешће.

„људско“, а не „сентиментално“ значење. Те сузе нису израз душевне слабости. Господ је знао да ће Лазар оживети чак и за овај привремени живот, а за други, вечни живот, Лазар и није умирао. А тај вечан живот Господ је проповедао. И Он није само учио друге, него је све то делом доказивао у чему је учио. Стога, Ње-

Једном неко поклони мех вина братији на Антонијевој гори. Један монах нали од тог вина у један мали суд, и са чашом у руци оде код аве Сисоја; напуни чашу и даде је ави, и он је попи; затим нали другу, ава попи и њу; али кад он нали трећу и понуди је светом ави, он одби, рекавши: Доста, брате! зар не знаш да је трећа од Сатане?

НАОРУЖАЊЕ ПРОТИВ СТРАХА

Држиће уредбе Моје и чувајће законе Моје и вршиће их, па ћеће живијети без страха у земљи својој. (III Мојс. 25, 18; 26, 5)

Зашто су народи уплашени?
Од чега страхују народи на земљи?
Зашто је човек уплашен?
Од чега страхује човек на земљи?
Уплашио се народ од народа и страхује народ од народа.

Уплашио се човек од човека и страхује човек од човека.

И општи праотац свих људи и народа на земљи, Адам, уплашио се био у Рају. Усред Раја страх је био обузео Адама, а камоли неће страх обузети његове потомке, изгнане из Раја. Када Адам са женом својом преступи наредбу Божију и погази закон послушања, сакри се Адам и жена му испред Господа Бога. Сакрише се међу дрвеће у врту, међу твари бесловесне укукоше се, у природу се загњурише, као пој главом у песак кад осети ловца.

„Чух глас твој, па се уплаших“, одговори Адам Богу кад га Бог упита: „Гдје си?“

И ево све до данас тако бива са родом Адамовим. Кад дете изврши заповест родитеља свога, оно се радује гласу родитељском и пружа се ка лицу родитеља свога. А када преступи заповест родитеља свога, дете се плаши кад чује глас родитељски, и бежи испред лица родитељског и скрива се у намештај природни, загњурује се у нешто ниже од себе и тражи заклона у нечем неразумнијем од родитеља свога. И кад се љубав родитељска јави гласом: „Гдје си?“, преступно дете и данас одговара исто што је и Адам одговорио Богу: „чух глас твој и уплаших се“.

Овде додирујемо сами темељ људске природе, и сами темељ односа човека према Богу створитељу. Оба се темеља сучељавају; оба се зову љубав: „А у љубави нема страха“.

О, како је ово света истина! Прострите поглед по дужинама и ширинама живота свога, о земнородни, па ћете на свом сопственом животу познати како је она апостолска реч света истина. У присуству љубави страха нема; у одсуству љубави страх влада.

А од чега долази страх? Од одсуства љубави. У чему се састоји љубав? Нека апостол говори место мене: „Ово је љубав Божија да заповијести Његове држимо“. Тако говори апостол љубави, свети Јован Јеванђелист.

Чим се заповест Божија преступи, љубав као птица излеће из срца преступника, и место љубави заузима страх. Нераздвојан је страх од преступа, греха, безакоња.

Разумете ли сад, браћо, зашто се Адам уплаши и побеже испред лица Божијег? Због тога, дакле, што беше преступио заповест Божију. Разумете ли сад, зашто се човек уплашио од човека, и народ од народа?

Како онда, тако и данас. Где је преступ заповести Божије, ту је страх. А страх човека ослабљава и понижава.

Има ли лека људима и народима од страха? Има, у свешитељском Лекару. И Свешитељ је прописао рецепт тога лека, и у Старом Завету. Овако гласи тај рецепт: „Држите уредбе Моје и чувајте законе Моје и вршите их, па ћете живијети без страха у земљи својој“. Овако је рекао Свешитељ преко пророка у Старом Завету. А у Новом завету рекао је преко апостола: „У љубави нема страха. Ово је љубав Божија, да заповијести Његове држимо, а заповијести Његове нијесу тешке“.

Људи и народи и племена земна, ако хоћете да мирно живите, без страха у својој земљи, наоружајте се оружјем које се зове - љубав.

Ејиској Николај

КАКО ДА НАМ БУДЕ БОЉЕ?

Прича се, како је у старо време у Мисиру било настало зло стање међу људима, слично данашњем стању у свету. Онда се два очајна друга из Александрије реше да иду по свету и траже да нађу бар једног човека мудра и срећна. После дугог и узалудног тражења наиђу на светог човека у некој усамљеној дубрави. Овај им се поклати до земље и радосно их прими у својој колиби. После дугог разговора и испитивања увере се она два путника да су заиста нашли човека у коме су се сусрели мудрост и срећа. Па му рекну:

- Али човече Божиј, ми не можемо живети као ти! Како, дакле да будемо срећни?

Заплака се човек Божиј, па уздиже поглед к небу и кроз плач рече:

- Није нужно да ви живите као ја. Но, да би били срећнији него што сте, држите се ових правила:

- мислиће о Богу бар колико мислиће о људима;
- бојиће се Бога бар колико се бојиће људи;
- пошћујуће Бога бар колико пошћујуће људе;
- молиће се Богу бар колико се молиће људима;
- надајуће се у Бога бар колико се надаће у људе;
- ишћујуће помоћ од Бога бар колико ишћујуће од људи;
- вршиће закон Божиј бар колико вршиће закон људски;
- благодариће Богу бар колико благодариће људима;
- славиће Бога бар колико славиће људе!

Саслушавши овај буквар живљења и владања она два друга се врате задовољни својим кућама.

... преко овог буквара нико и никада не може прећи на тежу књигу.

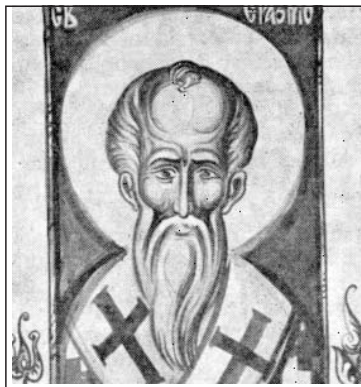
Ејиској Николај

СПОМЕН ПРЕПОДОБНОГ СВЕШТЕНОМУЧЕНИКА ЕРАЗМА ОХРИДСКОГ

Овај светитељ беше родом из Антиохије Сиријске и живљахе у време царева Диоклецијана и Максимијана (284 - 305. г.). Водио подвижнички живот на гори Ливанској, и достигао такво савршенство да је преко гаврана добијао храну од Бога, и био обдарен од Бога даром чудотворства. И преко воље своје он би постављен за архиепископа. Пун божанске ревности он је апостолски путовао много, свуда проповедајући Еванђеље и чинећи многобројна чуда. Стигавши у град Охрид (Лихнида), он молитвом својом васкрсе сина некога човека по имену Анастасија, и крсти овога. Том приликом Еразмо крсти и многе друге незнабошце и разори у Охриду жртвенике идолске. Због тога буде оптужен цару Максимијану, који се у то време бавио у Илирији. Цар посла по Еразма своје људе који му га доведоше. На царско питање, ко је и каквом се богу клања, светитељ не одговори. Разјарен, тиранин нареди да га бију по лицу. Светитељ упита, зашто га бију. Тиранин одговори: Зато што се не клањаш боговима. - А којим боговима да се клањам - упита мученик - ја се клањам и служим Господу мом Исусу Христу, а ти ми реци коме богу још да се клањам.

Обрадован овом речју цар одведе мученика у храм Зевсов. Помоливши се Богу, светитељ упита цара: А коме богу велиш да се поклоним? Цар му показа бакарни кип Зевсов, који беше дванаест стопа висок, а шест широк. Свети Еразмо погледа мрко у кип, и - о чуда! - кип тог тренутка паде и разби се у парампарчад, а из идола изађе страшна аждаја, која поплаши народ. Цар се постижен врати у свој двор, а врло многи људи, њих двадесет хиљада, повероваше у Христа, и бише крштени од светитеља.

Затим светитељ опет учини силу, и аждаја погибе. Обавештен о свему, цар нареди војницима да посеку свих двадесет хиљада људи који примише хришћанску веру. У вези светог Еразма цар издаде заповест да му обуку ужарено бакрено одело, али благодаћу Божјом оно се намах расхлади и постаде као лед. Затим свети Еразмо би бачен у тамницу, али му се у тамници јави свети Архистратиг Михаил и ослободи га тамнице, као што некада ослободи апостола Петра.

Потом овај слуга Божји оде у Кампанију, где проповедаше Еванђеље људима. И тамо приведе многе вери у истинитог Бога. Затим се овај равноапостолни подвижник Христов врати опет у град Хермелију, где се повуче у једну пештеру, да се у њој до смрти подвизава. Пред смрт трипут се поклати према истоку и с уздигнутим рукама мољаше се Богу, да Бог опрости грехе и дарује живот вечни свима онима који са вером буду призивали његово име. По свршетку молитве чу се глас с неба: „Тако нека буде како си молио, целебнице мој Еразмо!“ Сав радостан погледа светитељ још једном у небо и виде венац славе како се спушта на

њ, и виде хорове анђела, пророка, апостола и мученика, који прилажаху да приме његову свету душу. Најзад узвикну он: „Господе, прими дух мој!“ и издахну, око 303. године. Пештера с црквицом светог Еразма и данас стоји недалеко од Охрида, и од ње се и до данас пројављује велика сила игодника Божјег Еразма свештеномученика.

*Из Житија свјетих
за јун*

СВЕТИ ХАРАЛАМПИЈЕ

Био је свештеник у Магнисији у Малој Азији. Његов живот био је непрестана служба посвећена Христу и љубави према ближњима.

Када је 198. године цар Септимије Север отпочео гоњење хришћана, управник области Лукијан довео је пред њега Харалампија и пријетио му да ће га мучити врло грубо да би се одрекао Христа. Старац свештеник само се осмехнуо и одговорио: „Ми хришћани смо блиски са борбама и ратовима, као што храбри војници не желе тиху смрт у кревету већ славу у биткама. Ја сам стар, али да научите добро да у нашим борбама све је душа и одлучност и самоодрицање. Ово се не губи са годинама већ остаје увек цвјетно и младо. Сумњаш управниче области ове? Пробај. Видјећеш да ће са мојим Господом Исусом Христом да се уморе сви твоји целати, без мог тражења да ми опростиш и помилујеш ме“.

Увријеђен и љут од ових ријечи, управник области, нареди да старца свештеника жива огуле. А мучени свештеник уместо да плаче од бола, слави Господа што му даје трпљење. Тада многи целати који су гледали ово чудо повјероваше у Христа. Преплашен управник округа остави свештеника слободног. Касније исти цар Север не успјевајући да га одврати од Христа одсјекао му је главу у његовој 113. години живота.

Са грчког В. Баршула

ОЗДРАВЉЕЊЕ

Преобразила се кума Јока. Друга жена. Смирена и озбиљна као и увек, али некако ведро и као млађа. С лица јој се изгубила она њена некадашња испијеност, изнемоглост и измученост. Нестали су они свима нам познати трагови болне сете, који су јој годинама давали паћенички изглед, да смо је сви њени познаници и рођаци сажаљевали. Свега је тога нестало. Сасвим друга жена. Сада нас је управо освајала она њена тиха, блага, достојанствена и особито побожна појава. Она њена свесна мирноћа и онај необично топао, мио и нежан поглед. И досада се њена реч слушала, али сада... милина је било слушати је. И уживање. Жедан би је и гладан, како се каже, слушао, кад нам је лагано, топло и убедљив, мало као да пева, причала с дубоком вером и бескрајним уверењем и осведочењем свој случај који је недавно преживела и доживела.

- Десет година - причала нам - равних десет година патила сам и испаштала. Десет година! ... Данас је то само сан, милом Богу хвала!... Десет година, како знате, болна сам била и шепавала. Од Светог Петра пре десет година до Светог Петра ове године. Нека је слава драгом Богу на небесима!

Знала сам ја добро свој грех. Пре десет година сам на дан Светог Петра тешко згрешила. Уместо, како сам од покојне своје мајке чула и учила и као што су наши стари побожно чинили, да идем на тај наш велики свети год на храм у Северин: где се годинама на дан Светог Петра слегала околина наша, где се свечано служила света литургија, где се чула побожна беседа, где се испоснички чиста срца ната-

ште долазило на свету исповест и свету причест... уместо, велим, свега тога, ја грешна, тај дан купила сам сено. Гледате ме јелте у чуду? Јест, купила сам сено. На тај свети дан купила, сушила и пластила. О Боже, где ми је памет била!... Ето, видите тешки мој грех!...

Осећала сам, наставила је после дубоког уздаха, и сама да није било добро што сам чинила и да је то било грешно, али ето, чинила сам. У ушима су ми цео дан били: и гласови звона, и комешање света, и оно наше мило свето црквено појање. Пред очи ми излазиле слике светих икона, запаљених кандила и свећа и сјајних свештеничких одежда. У носу ми био онај јаки задах знојаве летне врућине измешан и преливен тамјановим мирисом. Све је то цео боговетни дан са мном и уза ме било, чак и оно слепачко запомагање испред цркве и весело дозивање испод шатри и пиштање дечјих свиралица, али нешто ми

није дало да оставим посао. Навалила жена била, хтела да искористи лепо летни дан, као да нема у Бога дана и као да Свемилостиви Бог не води о томе рачуна.

Грешна сам, грешна!

Врући петровски дан, ливада не баш малена, цео дан нисам одахнула. Ни ручала нисам, мало сам само с ногу презалогајила. Без одушка сам радилла. Без предаха претресала сам у стави скупљено сено. Виле као да су биле срасле с рукама вешто су поигравале и не пропуштајући ниједне сламке прекретале их и окретале према Божјој врелини и пржини. А кад је сунце кренуло према западу, почела сам да пластим. Сено било суво као барут. И не било на овој дугодневној врућини! И тај ми је посао одмицао. Умора није било. Зарана сам све свршила. И таман да у мирно предвечерје дивног тога дана пођем кући на починак, осетим севницу кроз десну ногу. Хвала Ти и слава мили Боже! Опружим ту ногу подбочивши се на здраву мислећи да ми је само утрнула, као што то зна чешће бити, али трнци све јаче кроз ногу севаху и као да је стезаху. Нагнем се на најближи пласт и подбочим на виле, да покушам да се на њу помало ослоним. Болови биваху све јачи да сам мал'не изагласа јаукала. Сузе сам потекосе низ лице.

Господе Боже, вриснула сам, опрости ми! Никада више, никада више!

Јасно ми искрсао пред очи тешки мој грех тога Божјег дана, дубоко сам била свесна своје грехоте и уверена да је грех мој дневни узрок насталима мојим боловима. Свом душом молила сам Господа Бога да ми опрости - Никада више, мили Боже!... И заветовала сам се тај час, ту у ливади, да ника-

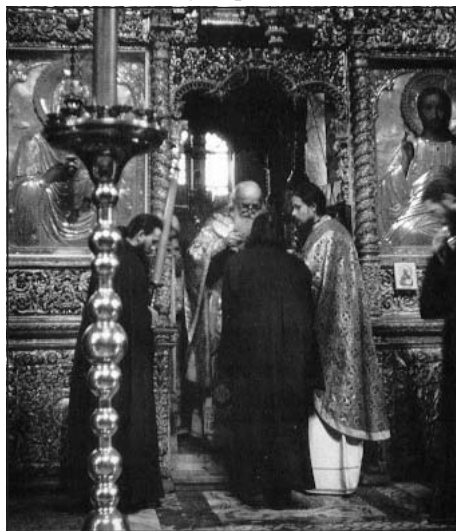
да више нећу на свете благе дане радити овакве послове и да ћу увек, док сам жива, на тај Свети Петровдан ићи у храм као права наша православна жена и Српкиња. И одржала сам завет свој и одржаћу га, по Божјој вољи, до последњег часа свога.

Милом Богу хвала, бол ми је био мало одминуо и лагано сам, помало шепажући, дошла кући. Болови нису престали, мењали су се према времену. Добро сам знала и увек тачно осећала све временске промене: хоће ли киша или ће усталити лепо време. И увек су били живи. На ту ногу, као што сви знате, никада се више нисам могла слободно ослонити. Шепала сам. Није се могло друкчије. Десет равних година било је тако. Прво време било ми тешко; касније сам се била и научила. Шта сам могла, кад је тако морало бити. Научила сам се била на то да морам шепати, а и ви сте се сви били на то навикли. Тако сам мислила да ће бити кроз цео живот. Ето, није. Драги Бог је друкчије досудио, слава му и дика! Милије му је да ме у старије моје дане овако обрадује. Милостив је драги Бог и премилостив нама грешнима!

Кума Јока застала је и мало као да се загрцнула. Иза кратке почивке наставила је као да самој себи говори и као да поново преживљује све појединости.

- И ове године - говорила је као у заносу - као и досадашњих година, отишла сам на дан Светога Петра, Божјег Апостола, на храм наш надалеко чувени, у наш некада славни Северин, где су у светој цркви узидана била наша стара права царем дарована. Отишла сам као и сваке године: испосна, раније, полагао шепажући, као и увек. Могла сам се и повести, било је прилика, звали ме, нисам хтела.

На врем сам лагано стигла и одмах ушла у свету цркву. Свеће сам за своје покојне упалила, по челу светим уљем помазана, исповедила се као и ранијих година. Цело време нисам се из цркве макнула. Цело време пре службе Божје и целу службу Божју престајала сам мирно без и труна обичног свога умора.

Дивно наше свето богослужење, свете речи проповедника, бедничког свештеника, смишљене и побожне, па складне арије дирљивих црквених песама које се благо прелеваху, дираху ми најтананије нити устрептале душе: блажише је, заносише и узносише у далеке небеске светове. Дуги, као живи, светитељски погледи са старих наших дрвених икона које подрхтаваху обасјане таласом запаљених воштаница и као мало замагљене плавичастим устаљеним димом мирисног тамјана, преносише ме у давна времена наше чисте народне побожности. Душа ми је тај час била чиста као бистро врело и блиска Богу, као јутарњом росом умивен мирисни пољски цвет, без и труна какве и најнезнатније мрљице.

Осећала сам дубоко близину Божју. У неком сам се другом свету осећала, као да и нисам била на земљи међу својим другима. Видела сам их, гледала, знам да сам с њима и међу њима, а опет, ето као и нисам. Волела сам их све свом душом, мила су ми била сва и позната и непозната лица, блиске су ми биле и својатне, али, ето, све су ми биле као неке неземаљске, као све скупа и нисмо биле оне јучерашње и прекјучерашње, оне обичне свакидашње...

Лагано смо се помицале сврстане у ред причеснице једна за другом, примицале смо се лагано и побожно уз дивну песму „Тјело Христово примите“ ка светим дверима и светом путу који се блистао у руци старог писаничког протe. Лагано и побожно враћале смо се смирене и препорођене.

Необично сам се осећала. Никада се дотле нисам у тај свети час тако осећала. Лакоћа ме нека била подузела, као да сам без тела, Боже ми опрости као некако анђеоска, сва од неке ванземаљске таласасте материје. Тај час, чинило ми се, могла бих полетети...

- Мила кумо, шапну ми прва кума Мара Грубићева, па ти више не шепаш!...

Пала сам на колена, главу сам спустила до црквеног пода. Све биће моје слило се у једну бескрајну благодарну молитву...

И ето, мили моји, благо заврши кума Јока кад се мало смирила, Божјом милости моја нога здрава као и пре десет година, као да никада ни болесна није била. И, дода с лаганим осмехом, идем и корачам као у младе дане, слава Богу, као од шале одем и у Беловар и натраг.

*Прошћо Стиван
Јањетовић*

Јован Дучић
„Писмо из Палестине“

О СВЕТОМ САВИ

... Једног раног јутра пошао сам за пустињу Јудејску.

Путем сам мислио да је мој српски народ, по својој изградњи духа и идеала, највећи хришћанин међу народима. Пре свега, он је највећма од свих обожавао херојство и мучеништво - један идеал грчки, а други идеал аријски, а обоје олично у Христу. Он је ово двоје и опевао са подједнаким заносом и дивљењем у своја два епоса. Његови краљеви и цареви су у европској историји међу онима који су највише сазидали хришћанских задужбина. Две хиљаде, што до данас сачуваних цркава, што храмова, у развалинама, налази се на српском тлу тако дубоко оданом Христу! Двадесет хиљада фрески и кичице немањићских сјајних сликара, налази се и данас очувано по српским богомољама наше старе царевине и старог господства... Где овако нешто слично постоји још игде око нас, источно или западно?..

Немањићи су потрошили све своје „куле гроша и дуката“ да узвисле име Господње, и да украсе славу хероја, и да узнесу мученика са Голготе. Српски Свети Сава, велики печат наше историје, јесте, по чистоти и непорочности његове личности, и по лепоти и обимности мисије, и по државничкој продорности и стварању, једна од највећих фигура европског XII века, богатог у мистичима, века светог Бонавентуре и Дантеа. Зато сам, поред Христа, мислио често овуда и на овог његовог српског изванредног светитеља. Он ме је пратио целим путем.. Све што данас овде блиста на сунцу вечности, огледало се у плавим немањићским очима, очима тог на-

шег мудраца и писца, политичара и светитеља, без којег вероватно наша херојска нација или не би данас уопште постојала, или бар не са њеним данашњим овако изразито расним одликама.

Ни један народ није имао заслужнијег човека. А потпуније, отменије, чистије и поноситије личности мислиоца, и мистика, не налазим нигде другде. Наша средњовековна житија, која су потекла из пера краљева и првосвештеника, и која се читају и

данас са толико радости и користи, доказују дубоко хришћанство српског средњег века. А та су дивна житија писана сва по угледу на светитељево ремек-дело. Та житија су понос наше укупне националне културе. Одиста, изгледа да је и све друго што се стварало у нашем сјајном веку, би-

ло урађено у знаку овог изванредног духа и творца - што је урађено и верски, и политички и културно. Зато, омађијан његовим споменом, нисам се овуд одвајао од његове личности као изванредног светитеља којег сам стављао одмах после Христа...

Нисам се одвајао у Палестини од блажене успомене Светог Саве.

У његовом малом књижевном ремек-делу, житију свог оца Немање, творца и ујединитеља наше старе државе, тај мистик записује ове слатке речи: *Продаде све шћо имађаше да куји бисер драгоценог Христѡа*. Одиста, Немањићи су сазидали и Хиландар и мраморне Дечане, које нема нико око нас! Срби су затим дали у истој великој инспирацији и два величанствена епоса, који, када би нестали, ничег више не би други балкански народи и хришћански Словени могли показати као достојан писмени докуменат о хришћанској трагедији тих векова! Срби су дакле, били мач и слово Христово на овој страни Европе. Све је ово укупно величанствена афирмација Србима у његовом значењу европског грађанина и Христовог војника.

Са оваквим историјским наслеђем хришћанства, ми смо живели и војевали и трпели. Православље су изграђивали грчки оци који су у њега унели ведрину грчке мудрости и животну радост старе хелинске идеје о односима неба и земље; а светосавље је у њега увело чистоту односа између верника и држављанина, између националне државе и државне нације, и најзад између општег и личног; а обоје заједно је дало Србину да остане у духовном животу ослобођен од

НАПРАСИТ ТРГОВАЦ

странаца. И да увек буде са Богом насамо! Требало је неизмерно мудрости и хришћанске силе Светом Сави да између Цариграда и Рима, који су нас подједнако притискивали, пробије пут за спасење моралног интегритета и духовног јединства свом народу. У једном доцнијем моменту је, по наредби из Рима, шест година вођен у Босни против „шизматика“ крсташки рат до истребљења! Српски народ је имао против себе две најстрашније монархије, једну са истока и другу са запада, отоманску и аутријску; две најискључивије религије, муслиманску и римску. Али је грађевина Светог Саве остала ипак и даље моћна. Није чудо, дакле, што Срби који су на Балкану пали последњи, поново су се дигли први.

Силазећи са висине на којој се налази Јерусалим, доле у Јудејску пустињу, сунце ме је данас срело пред Јерихоном.

Ја се овде опет сетих једне странице из побожног житија Симеона Мироточивог. Свети Сава пише за свог оца да је био *диван и сѣрашан, као владалац оним који владају и као ђосѣодар оним који ђосѣодаре...* И помиње: *Кад би јуѣро, и зајоче црквено ѣојање, намах се освѣтили лице блаженом сѣарцу; и ѣодиѣав руке к небу рече: Хвалиѣе Боѣа во свјайѣих јеѣо, хвалиѣе јеѣо и на уѣтверденији сили јеѣо...* На ово му Свети Сава каже ове своје речи пуне еванђелског меда: *Оче, коѣа виде кад ѣо ѣовориши?* - Према том опису, Немања је по сопственој жељи сахрањен тако да је положен на голу земљу и са хладним каменом под главом... Тај творац једне државе и једне династије! Тај чести победилац Византије! Тај силни владар орођен са императором Алексијем, царем Истока...

Он - сад свеједно како се звао и где је живео - био је имућан, млад, здрав. Уз то је био нагле и преке нарави.

- Какав Бог?! - имао је обичај да говори - Бог је овде! - показивао је он руком, ударајући се по џепу. - Новац је моја светиња над светињама!

Он је често ишао по вашарима и трговао стоком. После успеле трговине веселио се са друштвом. Једном се тако враћао пијан кући поред самог манастира. Био је мали светац. Неколико жена и деце стајали су поред манастирске водике, вадили воду

У борби са смрћу и свим оним што јој претходи људи се могу изборити само стражењем и молитвом.

Човек даје од себе стражење и молитву и казује Богу све своје немоћи и слабости. Спаситељ препоручује заспалима и свима људима који нису свесни страховите опасности која им прети од греха и смрти: Стражите и молите се Богу да не паднете у напаст.

из дубоког бунара и пили је са страхопоштовањем. Над бунаром, у једном столетном храсту, била је смештена чудотворна икона Мајке Божје.

Када је он наишао и видео побожне жене како се клањају светој икони, њега обузе бес и поче да виче:

- Чему се клањате? Ја ћу вам убити тог вашег Бога! Ево, да видите шта ја могу!

Он скочи с коња и упути се према водици. Био је прилично напит, али се усиљавао да иде усправно. У групи жена настаде узнемиреност. Када га видеше како се, посрћући, примиче водици, жене се разбегоше. Дошавши до хрasta он стаде, извади из џепа једну огромну бритву, расклопи је и устреми се према икони гунђајући:

- Даћу ја теби! Сад ћеш свршити, чудотворко, за увек!...

Пошто је икона била обешена мало повише на дрвету, он се подиже на прсте и снажно замахну руком. Оштрица прво запара испуцану храстову кору, а затим се нагло заклопи и дубоко му се засече у длан, повредивши му жиле изнад шаке. Крв шикну као из шмрка. Блед као крпа, он испусти бритву и наслони се леђима на хрast. Затим стисну левом руком десну, да би спречио нови прилив крви која је бризгала незадрживо. Људи су дотрчали из манастира и пренели га у село.

- Бог се не да ружити - говориле су побожне жене, крстећи се - Пресвета Богородица се одбранила.

Он је остао жив, али су му после тога прсти на десној руци заувек остали згрчени.

о. Урош Јованкин

МЛЕЧ

Млеч (матични млеч, пчелиње млеко) је секрет млечних подждрелних жлезда младих пчела радилица - хранитељица, којом ове хрене сва пчелиња легла (матична, трutowска и пчела радилица) у првој фази њиховог развоја и матицу за све време њеног живота.

Ако је извађен из матичњака млеч садржи 69% воде и 31% суве материје, а ако је извађен из радиличких и трutowских ћелија 72% воде и 28% суве материје. Иначе, млеч садржи беланчевина 12-18%, шећера 13%, масти око 5,5% и минералних материја (гвожђе, злато, калцијум, кобалт, слицијум, манган, никл, сребро, сумпор, хром, цинк и др.) око 1%. Млеч је богат и витаминима Ц, Б₁, Б₂, Б₅, Б₆, Б₁₂, ПП, Х, затим хормоналним материјама, биопотеином, глобулином, липопотеидима, ацетилхолином и другим ензимима, различитим масним киселинама, полним хормонима, а има и радиоактивна својства. До данас у природи није позната материја са саставом какав има млеч, посебно када се ради о витаминима (тиамин, рибофлавин, пиродоксин, ниацин, никотинска, пантотенска киселина и др.).

Млеч је беле до бледожућкасте боје, али на отвореном простору и собној температури добија прљавожуту боју. По конзистенцији и изгледу сличан је павлаци, карактеристичне је ароме (подсећа на фенолкарбол али не на восак). Укуса је киселкастог и нешто мало љутог када доспе на доњи део језика. У развоју пчелињег друштва има изразито биолошку улогу, као и на продужетак живота. То се најбоље види из чињенице да пчеле радилице у доба сезоне скупљања нектара живе само 35 до 40 дана, оне које су се изглегле крајем лета и у јесен неколико месеци, а само матица која се храни млечом и до 7 година.

Млеч показује бактериостатичке особине (зауставља развој бактерија) и бактерицидне (убија бактерије).

Пошто је утврђено да млеч делује антивирусно, бактерицидно и антимикотично, његова примена у народној и савременој медицини је врло широка. Млеч се користи за лечење дечјих хипотрофија, код старачке изнемоглости, малокрвности, депресије, за побољшање сна, јачање памћења и вида, повећање отпорности организма, за нормализацију крвоног притиска и количине холестерола у крви, код срчаних обољења, бронхијалне астме, чирева, артрозе, артритиса, неуритиса и сл. Млеч стимулише рад жлезда са унутрашњим лучењем и повољно делује на телесни метаболизам. Користи се у сточарству - додаје се сировинама за исхрану јунади, живине и других животиња, где делује на убрзање раста, побољшање квалитета меса и јаја.

Испитивање на људима и животињама показало је да употреба млеча успорава старење и продужава живот готово за једну трећину.

Млеч узиман као храна, у одређеним количинама, показује следеће особине карактеристичне за развиће:

- претварање обичне пчелиње ларве у матицу;
- матица може да постане три пута већа од пчеле радилице;
- матица живи око 4-6 година и више, а радилице знатно мање;
- матица снесе дневно 2000 до 3000 јаја, а своју тежину за само три дана повећа за 100 пута у односу на тежину приликом излегања;
- у току живота матица даје око 3.000.000 јаја.

Млеч се не користи у чистом облику, већ у комбинацији са другим материјама, у различитим количинама и односима.

Ради сузбијања фалсификованих воштаница, код нас је Свештеничка задруга 1926. године основала радионицу за израду свећа од чистог пчелињег воска и потпомогла враћање воштаница њене свештености, створила могућност црквама, које су то хтеле, да се спасу загушљивог дима, а последним православцима да у славској свећи добију мирисави и небеске светлости принос Богу за испуњење завета својих предака. Због нестанка воска у овом последњем рату Задруга је морала обуставити ову израду, која је делимично вратила воштаницу њену чистоћу. Али ће се то у потпуности постићи сада, кад је наша Црква, попут Руске Цркве, приступила извршењу прописа Уредбе своје и у овом питању, те основала свој завод за израду црквених свећа. Тек ће се овим подухећем у свему нашем Православљу сузбити злоупотреба светиње, а Црква при организовању самопомоћи за издржавање своје и свештенства свога добити један поуздан извор. Свештенство, општим улажењем у пчеларење и утицајем на парохијане своје, да се у што већим размерама одају и овом послу, не само да ће одговорити духу савременог старања, да се радиност и производња до највеће могућности подигне, не само што ће тиме најстварније потпомоћи освећење обесвећене воштанице, него ће повећањем добијања чистог пчелињег воска олакшати рад свећарском заводу наше Цркве, а посредно потпомоћи и регулисање свога поколебаног издржавања.

Гласник СПЦ, 1947.г.

ВЕРА ОМОГУЋАВА ЧОВЕКУ ДА ВИДИ БОГА БЕЗ ВЕРЕ - ЧОВЕК ЈЕ СЛЕП

Догађа се да поред слепаца стоји човек који види, али слепац не зна да човек стоји поред њега; тако при сваком човеку стоји Бог, као свудаприсутан; али човек који није вером просвећен, не види Га, па зато и не зна да Господ и Судија стоји поред њега.

Често се догађа да слепац не видећи човека поред себе, чини дела непристојна и срамна, мислећи у себи да га нико не види, као што и он никога не види.

Тако грешник, као слепац, не видећи друге људе око себе, мисли и машта да га нико не види, као што он никога не види, и тако се усуђује на безакон делата.

Али јадник веома се обмањује, јер Бог, који је присутан уз њега, пред којим све он чини и мисли, види га; и сваког ело његово и помисао његову види и записује у своју књигу и у последњи дан изобличиће га. „Изобличићу те, и ставићу ти пред очи грехе твоје“ (Пс. 20,21). Ти си мислио да те нико није видео; али ја сам видео како си ти мој закон нарушавао, и ставићу пред тебе безаконја твоја. Ти си их чинио тајно, али Ја ћу те изобличити пред целим светом, анђелима и људима. Тада ћеш ти, грешниче, сазнати да сам Ја све видео, ма шта да си ти чинио, почињао и замишљао у срцу своме. Ти се скриваш од људи, али од мене се нигде сакрити не можеш.

Такав слепац је сваки блудник, прељубочинац, скрвнитељ и љубитељ нечистоте, сваки лопов, отимач, грабител и зеленаш, прималац мита, клеветник и тако даље. Сви такви су слепи, не телесним него духовним

очима. „Уразумите се, безумни, међу људима. Неразумни, кад ћете се опаметити? Онај који је насадио ухо зар не чује? Онај који је створио око зар не види“ (Пс. 93, 8-9). Гледа Господ с неба, види све синове људске. Са престола на коме седи, гледа на све који живе на земљи. Он је створио све срца њихова, Он и зна сва дела њихова (Пс. 32, 13-15). Очи Твоје, Господе, отворене су на све путеве синова

људских, да даш свакоме према путевима његовим и према плоду дела његових (Јер. 32,19). Куда бих отишао од Духа Твога, и од лица Твога куда бих утекао? Да изађем на небо. Ти си онде. Да сиђем у пакао, онде си. Да се дигнем на крилима од зоре, и преселим се на крај мора, и онде ће ме рука Твоја водити, и држати ме десница Твоја. Да речем: да ако ме мрак сакрије; али је и ноћ као светлост око мене. Ни мрак ме неће замрачити од Тебе, и ноћ је светла као дан; мрак је као светлост. Јер си Ти

створио што је у мени, саставио си ме у утроби матере моје (Пс. 138, 7-13).

Кад слепац мада и не види човека поред себе, али тачно зна да је он уз њега, чуваће се да не чини непристојно. Тако и хришћанин, вером просвећен, мада и не види Бога присутна уз се (није могуће ни да Га види), ипак Га види унутрашњим оком вере, и Невидљивог, као видљивог, гледа пред собом. Тако псалмопојац говори о себи, вером и Духом просвећен: „гледам Господа преда мној увек“ (Пс. 15,8)... Јер је својство вере, да невидљивог Бога, као видљивог, душевним очима представља. Таквом вером просвећена душа свуда и на сваком месту ходи пред Богом са страхом и побожношћу, и чува се свега што је Њему противно, и поступа пред Њим тако као ученици пред својим учитељем, слуге пред својим господарем, деца пред својим оцем и поданици пред својим владаром. Са таквом душом човекољубиви Бог је у свима невољама, напастима и искушењима као Заштитник, Помоћник и Заступник...

Неко од отаца упита аву Сисоја, говорећи: Када ја живим у пустињи и варвари изиђу против мене да ме убију, смем ли ја, ако располажем снагом, да убијем једнога од њих? - Старац му одговори: Не! Повери себе Богу, и препусти то Њему. Јер ма какво искушење снашло човека, он треба да рекне себи: оно ме је снашло због грехова мојих. А кад му се што добро догоди, он треба да говори себи: догодило ми се по промислу Божјем.

СМИСАО ЦРКВЕ

Треба да поново откријемо смисао Цркве као мистерије у Христу. Ово је нарочито потребно на Западу, где је Црква попримила изглед једне огромна институције за коју се каже да је много грешна. Ово је делимично тачно, када се мисли на Западну цркву. Али треба да пронађемо Цркву као евхаристиску заједницу из које извиру божанске енергије и сила Васкрсења Христовог, ту где се осећа присуство Светога Духа и Његова свемоћ. Требало би умножити такве заједнице. Такве заједнице дају нам могућност да већ на земљи доживимо остварење наше „утопије“. Та „утопија“ је била описана у Делима Апостолским овако: У првој јерусалимској заједници Хришћани су имали све заједничко... Ломили су хлеб заједно и имали један дух и једно срце...

Осећамо потребу да обновимо такве заједнице. Треба да живимо заједно у нежности, у пријатељству, у међусобном помагању. То је веома важно. Међутим неки Хришћани желе да изједначе своју веру са политичким животом друштва. Они сањају да на крају крајева Црква и друштво буду једно исто. А то је само варка. Политика је само уметност могућег. Међутим да се неко не обесхрабри у политици, која се увек мења, он мора да се ухвати за нешто непоколебљиво, а то је црквена заједница у којој се већ назире идеално друштво светих. Сетимо се Цркве првих векова. Неверници су говорили о Хришћанима: „Гледајте како се међусобно воле“. Значи, Хришћани треба најпре да поново науче да се воле међусобно и да кроз ту међу-

собну љубав стварају здраво ткиво унутар друштва против распадања друштвеног тела...

Данашњи човек не зна куда иде. Треба му указати на могућност лепе будућности и да читава ова техничка цивилизација, која га истовремено очарава и гази, може бити стављена у службу продуховљеног човека. Али то не значи да он треба да очекује од технике да она створи на земљи рај... Једино је Црква капија раја... А што се тиче друштва постарајмо се бар да оно не буде пакао.

ХРИШЋАНСТВО И ПОЛИТИЧКИ ИЛИ ДРУШТВЕНИ СИСТЕМ

У последње време штампају се многе студије које истражују проблем односа хришћанства и политичких или економско-социјалних система и идеологија и покушавају да покажу једно од двога: да се хришћанство слаже са њима или им се противи.

Истина је у следећем: хришћанство, премда осуђује сваки систем који гази принципе правде и љубави, не заузима став о једном или другом одређеном решењу политичких или економских проблема, већ га препушта политичарима и економистима.

Покушај решења политичких и економско-социјалних проблема на основу хришћанских начела, може да има разне „школе или правце“. Оно што је заједничко за све хришћане то су хришћанска социјална начела. Конкретна решења могу бити различита, као на пример што могу два хришћанска лекара који лече једну те исту болест са истим хришћанским духом и на исти хришћан-

ски начин, да имају различито мишљење о методу лечења. Хришћанство ни један систем не осуђује као просто економски или социјални или политички систем: осуђује га само уколико се он изричито супротставља основним хришћанским начелима, и уколико се покаже да личности које су његови носиоци, не поседују потребне етичке критеријуме.

Уз то, хришћанство није исувише утопистички оптимистично него је апсолутно реалистично. Као што подвлачи Берђајев: „Хришћани су дужни да учествују на један стваралачки начин у измени социјалног поретка, у његовој реформи и усавршавању. Међутим хришћанска етика захтева овде један реализам, она се противи утопијама и фантазирањима... Савршено друштво је замислило само у једном савршеном свету, само као преображај света, као нова земља и ново небо, као Нови Јерусалим, као долазак царства Божјега, а не као једна политичка или социјална организација, конструисана у овом земаљским приликама нашим и у нашем времену. Овде доле на Земљи сви социјални успеси су релативни и у стању су да покажу извесно побољшање у односу на оно што им је претходило, али не могу да постигну савршенство“.

„Екклесија“, 1975.

Свети оци поручују: Немир настаје због осуђивања и многоговорења.

Неосуђивањем и ћутањем мир душевни се може сачувати.

Код светских људи корен свију зала јесте среброљубље. Родитељи сваког зла су чулно уживање и лукавство.

СЛАВА НА БОЈИШТУ

Каже се: где је слава - ту је Србин. Тај дан сваки Србин дочекује госте са свечаним расположењем и побожном радошћу. Али после ратова многи су почели напуштати славу. Многи су пустили у вери. Но мој пријатељ и ратни друг, мимо остали свет слави две славе: једно је крсна слава старих предака, а друга је ратна слава коју он обдржава сваке године.

- Године су промакле, прича сам ратник и мој пријатељ Радован Тановић, заборављају се патње и радости, све се заборавља, али успомена на минуле дане на Солунском фронту, угасиће се кад се угаси жижа мога живота.

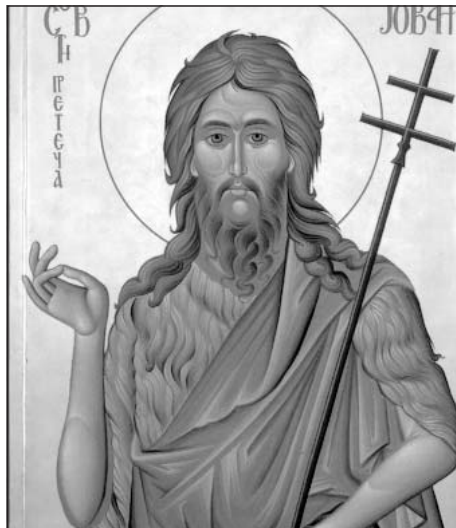
И онда прича шта је доживео.

Далеко од Отаџбине, проводили смо тешке и мучне дане. Што смо преживели и остали у животу и вратили се дому, у слободу - то значи да нас је једино милост Божја држала. Чудо да нисмо пресвиснули, да нисмо подивљали као зверови. Ратовали са Турцима, па са Бугарима, па потом са Аустријанцима и Мађарима и Немцима, па онда долази повлачење кроз Албанију, кроз голо камење и благиштина, преко кршева и дубодолина, ићи данима, недељама, го, бос, гладан, жедан, изнурен, без одмора - од Ваљева до Драча и Медове и Валоне, па онда на Крф усред зиме... а затим се пребацивати на Солунско ратиште... е, да нема Божје воље и милости никакав човек на свету то не би био у стању да издржи.

Тановић је после ратова постао веома побожан човек. Он прича:

- Стојећи тако често на мртвој стражи усред планине, испред непријатеља, зурећи очима у таму непрозирне ноћи и прелећући очима у безбројна звездана јата у студеној ноћи, мисао људска зауставља се, хтео човек не хтео, на највећој тајни - на Богу. Срећа је за човека који осећа Бога у себи, у души. Посматраш планинске горостасе, покривене снегом, помишљаш на Господа. Ту је он негде изнад свега и у твојој души. - Слушаш тутњаву топова и њихов одјек како се разли-

же па ти се чини као да се утроба земље окренула и у њу се сурвавају стене и планине, а мисао лети вечном недокучивом бићу, које нико не може да појми а које у нама битише и које осећамо... Много сам света прошао, много видео, али ништа лепше од панораме на висовима код Сокола на Солунском фронту. Када се небо, после кише, очисти, назиру се иза непријатељских положаја планине наше Отаџбине. Преко свега пружа се једноставни покров снега. Тишина, као да Христос умире. А са врхова тих планина,

људска бића засипају једни друге ватреном кишом, сеју смрт око себе. На крајњем левом крилу, на западној страни, спушта се дубока увала. Безимена коса, а даље спушта се грдосија Сокола у огромну котлину, обраслу шумом. Отуда, из тамне немани, бије нешто тајанствено, неко хујање, као да зли дуси јецају. Овај вечни горостас планински и све на њему терају на веровање у неку вишу силу на свету. Човек се овде осећа као труп прашине у оркану.

Уочи Нове Године сменили смо једно одељење са предњих положаја. Свануло сиво магловито Богојављење. Сви смо били на ногама. Стари поднаредник Ста-

нислав Милошевић из Камендола у Србији крсти се и прича нама како му се пред зору отворило небо и он је као у сну видео све своје укућане живе и здраве и мајку, која га је пољубила и казала да му се скоро нада... А ја се изребрио па неповерљиво додајућем:

- Море коме ти то причаш, коме ти то удараш хладне крпе? Ти си то сањао!

- Уверавам вас, браћо, као што вас гледам тако сам видео своју нану.

- Хајде бре, додајућем ја, какав Бог, какви бакрачи. Шта ту има Бог посла? То си ти измислио и сад дошао Бог у ове планине да с тобом разговара.

А Станислав одмахује руком мени и вели:

- Не дроби којешта и не хули име Господње, незналицо... Бог је свуда.

Станислав је човек у годинама и криво му што ја не верујем у Бога и његову моћ, него се ребечим па ми на крају добаци:

- Јеси ли чуо, ти си једна глупачина. Шта се печиш заврзане! Учио си, тобоже, неке школе, а остао си безбожан. Мислиш да све знаш. Мала је и највећа памет овога света да појми Господа Бога и његову вољу и путеве. Ми смо као ово снежно паперје, ове пахулице што одозго падају; ми смо као сунчана прашина, као лишће у гори кад дуну јесећи ветрови. Ни твоја врапчија памет, нити ичија на овом свету не може Господа појмити; њега треба у себи осетити, у њега треба дубоко веровати. Слушао сам ја људе велике памети па они кажу: док те Божја милост греје и штити дотле си срећан. А ти да упамтиш: тешко оном ко у Бога не верује. Тај је или туп или умно болестан. Него да се и ти и ми сви сутра о слави помолимо Богу да нас одржи и сачува.

Св. Јована дочекали смо на ногама. Земуница наша била је у зору пометена и уређена - све чисто и уредно. Славио командир чете и батаљона, а славило је још и неколико домаћина. Земуница наша пространа, топла и заклонита. Топови горе грме, а ми доле певушимо. Тамо да-

леко беласа се река Бистирца, а из даљине провлачи се Вардар према Солуну. А испод Сокола, иза непријатељских положаја, плаве се у сјају сунца врхови поробљене Отаџбине.

Поздравило нас је ведро, али свеже и оштро јутро. Отуда, са непријатељских положаја, грувају топови. Наши људи у земуници загламили, распричали се: ка-

сти са стране. Капетан Јово слави па жели да сви из чете буду ту. И он се сети те посла посиљног да ме подигне са страже за тренутак, а поднаредник се раздера:

- Радоване Тановићу пожури! Сад ће да се освештају жито и колач и капетан наредио да и страже буду присутне за минут. Наредио да сиђеш и присуствујеш Божјој служби.

ко данас наши мили и драги славе славу код куће. Ми их се сећамо. Наша земуница, огромна, пространа и сигурна и док топови грувају наши се веселе у земуници. У дувару стана укуцана полица и рафови, а по њима порције и чутурице и остале ствари. На средини неколико столова од каменитих плоча. На средини запаљених неколико свећа славских и ту неколико тајина као славских колача и неколико тањира са житом - права слава. Ту и свештеник и гости. Славске свеће донели из Солуна. Изнад земунице диже се букова шума. Ту је стражарско место прегледно и брисани простор. На стражарском месту ја! Ведро, али чича. Скачем са ноге на ногу, док се они доле спремају да славе. Цела се чета искупила, дошли го-

Грме топови, а ја се сручим са стражарског места са букве, иза које је било стражарско место. Војници саставили црквени хор и удесили песме. Разлеже се хор „Господи помилуј“, „Исаије ликуј“ и остало, а одозго грувају непријатељски мерзери. Осећа се свечано расположење. И Бог нам је ближи него да смо у цркви. Осећам нешто велико у души. Таман Стева, звани Ђата, развезао „Во Јордање“ а кроз ваздух, изнад нас захори се експлозија, као да се планина руши. Свеће задрхташе, земља се потресе, војници издиглоше главе и погледаше се. Поднаредник, начелник стражарског одељења, истрача да види где је зрно ударило. Сви поћосмо за њим. Свима падоше очи на стражарско место. Буква пресечена, ле-

жи нахеро. Тамо где сам ја био пре пет минута зјапи провала, све разнесено. Мени лице потамнело, ни капи крви у образима, доња вилица се тресе. Стари поднаредник Станислав Милошевић из Камендола са ким сам се синоћ препирао о Богу и који ме добро избрусио, прекрсти се два пута па се окрете мени:

- Нека је слава Господу и његовом свитељу Јовану који нам овога часа сачуваше тебе, врећо везана и магарчино и неверничко! Да ли сада верујеш у Бога и његову свемоћ. Хајде сад иди по логору и причај шта ти се десило. И да ли ћеш Га се сад одрицати! Бог нек чува и брани сваког Србина брата који Му се искрено моли, а ко славу слави вазда му помогла... а ти се одричеш свега!

Био сам блед и узбуђен. На зеницама су ми дрхтале сузе. Вратих се у земуницу. Вест се одмах рашчула у целом логору. О овом случају дуго се говорило. Осећао сам се као препорођен. Нешто крупно испуњавало ми је душу. У једном тренутку пријем старом поднареднику и пољубим га у руку.

- Хвала ти! Не замери ми и не љути се. Али ти си ми и главу и душу спасао. Ја сам нешто ново доживео...

Дуге су године минуле и многе ће промаћи до мог судног дана. Али сећање на овај догађај ништа не може избрисати. Он ми сведочи о вишем бићу, о Господу и вољи Његовој! Ми Бога можемо схватити и осетити у себи. Пробили смо фронт уз Божју помоћ и вратили се у ослобођену земљу, својима!

* * *

Вратио се Радован Тановић. Док сваки Србин слави једну славу, он слави две славе: домаћу и ратну славу Св. Јована и сећа се борца и ратног друга старог са Солунског фронта Милошевића из Камендола, који је отишао Богу на истину, а који му је рекао још онда: да никаква људска памет не може појмити Господа и Његова дела нити може разумети - Њега треба у души својој осећати и увек носити и у Њега треба без премишљања дубоко веровати!

М. П.

ЦРКВЕНА МУЗИКА И РЕЛИГИОЗНА ОСЈЕЋАЊА

...О благотворном, превентивном и терапеутском дејству које има православно појање, за време литургије, на оне који певају, као и на вернике у цркви који на различит начин активно суделују у Божјој служби, лепо пише, један од највећих православних теолога у нашем веку, румунски теолог, Димитрије Станилоје: „Појање заслађује речи молитве и славења верних, као и срца оних који их изговарају ... Тако, дакле, расте задовољство или радост према истрошеном или примљеном дару као и љубав према лицу чије се име изговара певајући... Онај који пева буди у себи посебне осећаје према оном о чему пева, односно појање га ставља у савршени однос, цело његово биће, са оним о чему пева“.

Већ је дуго времена познато да музика има благотворно дејство на тело, душу и дух човеков, делујући преко музикотерапије подстицајно и окрепљујући на поједине специфичне телесне и душевне болести човека, које данас најрадије зове-мо психосоматским болестима; у музикофармакопсији данашњег и сутрашњег света, црквена и духовна музика морале би да заузму посебно значајно место у лечењу телесних и душевних болести човека, или, што је и важније, ова музика треба да заузме своје заслужено место у спречавању свих поменутих болести.

Као психијатру ми је познато да је у већем делу Европе, у познатијим универзитетским центрима, у којима се лече акутне и хроничне психичке болести, још пре више деценија уведена музикотерапија за ове болеснике. Музички програм оркестра, било оних састављаних од психијатријских болесника - музичара, било од гостујућих симфонијских оркестара из земље и иностранства, брижљиво се припрема за болеснике и увек тако подешава да терапеутско дејство буде максимално. Поједини музички стручњаци, заинтересовани за овакав рад, у договору са психијатрима и клиничким психолозима болнице, састављају посебан музички програм за мање групе оболелих од депресије, маније, шизофреније, неурозе, страха итд, онакве соли-

стичке, камерне или симфонијске музике, које селективно делује управо на поменуте психопатолошке ентитет у болесника, чиме се постиже одговарајуће терапеутско дејство.

Хтео бих овом приликом да споменем да је наш познати пијаниста Никола Рацков одржао недавно веома успешан солистички концерт са одлично одабраним, разноврсним музичким програмом пред препуном салом Психијатријске болнице у Вршцу, без иједног инцидента од стране болесника међу којима је било и тешких и хроничних. Није далеко време (а вероватно је негде већ и стигло), када ће се и црквена и духовна музика моћи с правом понудити, на разне начине, болесним људима, као успешан лек за ублажавање, па и лечење, све чешћих и бројнијих психосоматских болести у данашњем узнемирену и у много чему духовно, душевно и телесно оболелом свету.

Позитивно искуство болнице за церебро-васкуларна обољења „Свети Сава“ у Београду, чија капела у оквиру саме болнице не може да прими за време недељне литургије онај број болесника који би желели да литургији присуствује, може да подстакне све болнице у Србији, било на грађењу сличних капела унутар болница, или на добровољно заједничко одлажење покретних болесника у оближњу цркву ради присуствовања недељним литургијама. Мањи или већи хор који прати богослужење, затим исповест и причест појединих болесника, несумњиво да имају терапеутско дејство на убрзање процеса излечења и најтежих болести у људи. Овакво исто дејство на разне психосоматске болести могло би да има поновљено слушање Мокрањчеве Литургије или Хедлових ораторија Месија, Јуда Макавејац или Менделсоновог Илије и Павла и, наравно, бројних других ремек - дела старе и нове духовне музике хришћанских композитора.

Већ смо раније спомињали благотворно дејство црквене и духовне музике као заштите од разбољевања код здравих људи, под логичком претпоставком да је љубав према музици, посебно према ду-

ховној и црквеној музици негована код детета већ у породици, а настављена да се предаје у школама. Али јак и када неговате овакве музике, из много оправданих и неоправданих разлога није постојало, ни у породици, ни у школи, увек изнова, свакако не често, дешавају се чуда. Иако, дакле, она архетипска, религиозна посуда са којом сви људи долазе на свет није била ничим испуњавана, па је већ и одрастао човек остао лишен развоја, вероватно најзначајније димензије људског бића коју чини његов духовни идентитет - у условима живота Срба, од времена Светог Саве до данас, његов православни духовни идентитет - Божија благодат - овако се у православном свету назива неочекиван, ничим заслужен излив дара Духа Светог над човеком или у човеку - пошкропи неког човека који је, можда први пут у животу, ушао једне недеље у цркву за време литургије или, први пут ушао у концертну салу, и управо то вече одслушао Стабат Матер, Реквијем, или те Деум, неког од славних композитора света.

Тако се догађа да овај, на изглед случајни миљеник Божији, управо преко снажног религијског, музичког доживљаја, постане и остане трајан и постојан хришћански верник до краја живота. На овакве чудесне догађаје међу људима који слушају црквену или духовну музику треба повремено да помисле активни извођачи овакве музике, диригенти, чланови хора и сваки од инструменталних извођача у једном симфонијском или камерном оркестру. Божији Дух, као Недремано око над дверима барокних иконостаса у хришћанским црквама, стално је присутан над нама и у нама, али овај дух чека да ми, људи, слободно и из љубави, прокрчимо и очистимо пут, како би зрак Божијег Сунца продро у дубине нашег бића, помрачене страстима и греси-ма.

*Владетиа Јеројинћ
(са научног скуја)
„Црквена музика у
прошл. и нашем врем“)*

О СМЕРЕЊУ

Ко хоће међу вама да буде већи, нека вам буде слуга (Мк. 10,43) - тако је рекао Господ наш Исус Христос својим ученицима.

Радити за друге до samozаборава, до жртвовања својих удобности - ето чему је призвао своје следбенике Господ Исус Христос. И Он сам је служио роду људском, за његово спасење, у дубоком смирењу.

У својој Проповеди на Гори, Он је као први услов за улазак у Царство небеско ставио духовно сиромаштво, тј. смирење.

Смирење није безвољност или љигавост карактера. Напротив, оно иде заједно са тврдом вољом, са живом мисли и са срцем пуним љубави. Хришћанско смирење натопљено је знањем свога личног несавршенства, које лечи душу од samozаљубљености, уображења и других болести. Епископ Теофан мисли да је у смирењу залог духовног развоја једне личности, тако да чим неко изгуби смирење, његов духовни развој престаје. Срце таквога човека очврсне и постаје затворено, а искре добра у њему на крају се гасе. Супротно томе са порастом моралног савршенства увећава се и смирење. Штогод човек више расте у врлини, тим је он свеснији свога несавршенства. „Где је самопрекор, неосуђивање других, неодговарање на увреде - ту је непопућено спокојство“, говори епископ Теофан Затворник.

Као пример смирења служи нам угодник Божји - преподобни Никола Светоша. Он је живео у време великога кнежа кијевског Владимира Мономаха. Сам је био кнез и он је био први монах кнежевског рода у

Русији. Замонашио се у Кијево-Печерској Лаври. Никаква одвраћања његових рођака нису га задржала од пута у манастир. Цео свој живот је посветио служењу својој сабраћи у манастиру. Сам је цепао дрва, носио воду, спремао столове у трпезарији и нико га никада није видео да се одмара. Својим смирењем, својим добровољним одрицањем од своје воље он је стекао општу љубав у манастиру и изван њега. Он је задужио Русију тиме што је измирио кнезове черниговске са кнезовима кијевским. Тиме је он спречио братоубилачки рат.

На примере необичнога смирења наилазимо код свих истинских следбеника Христових. И ми треба да идемо њиховим стопама. Треба стално да памтимо да је гордост и наша самоувереност неспојива са смирењем. Само онај који не мисли о себи много и високо и не приписује велику цену својим способностима, а више се стара да угоди ближњима, једино тај зна шта је права радост и он је велик у очима Божјим.

„Заволимо смирење и видећемо славу Божју“ - тако је говорио свети Серафим Саровски. На извор смирења слива се и слава Божија.

ЗЕМЉА И КОСТ

(по Десанки Максимовић)

*Друкчије нам сад сунце сија,
друкчије нам се смеје вода.
Туђину сад наше жијо клија,
у зеници - ужарена чиода.
Кидају нам део по део тела.
Дружом се смеши воћка зрела.*

*Покорно нас жледа одсечена
глава са ђања. Крвник се руђа.
Црне нам мрене преко зема.
Кричи сврака са зарђало жлуђа.
Светили шек око под сенком-обровом.
Милости за деције јујиро прво!*

*Милости за ђоразе и ђобеде,
за душе исцунене мраком.
За децу која за ноћ оседе,
за жија засејана крвавом шаком.
Милости за род ми у часу злосици,
за светиле, у земљи, чеоне косици.*

*Милости за анђеле усамљене,
за свако зрно просуше соли.
За вивка у води и крљуши мрене,
за све без наде је се молим.
За ђсалме које нико не чија.
За бачено зрно злајног жија.*

*Милости за свако годишње доба,
за бођајога и сиромаша.
За онога који је злобан
и у часу свеојшине мрака.
Милости за грешине, ђосрнуле,
за ђорушене цркве и куле.*

*Милости за ђрођаника на друму,
за црну звезду на крају века.
За ђосечену царску шуму
(где беше бор, сад је клека).
Кођ буде ђејили у зао час,
дал' буде мрјиве ил' буде нас?*

*Милости за древно срјско име,
за оне шјо ће шек да се роде.
За хладна леја и вреле зиме
и ђоцрнеле светје воде.
За оне који су увек сами.
За мене, о Оче наш. Амин.*

Слободан Ракијић

КЊАЗ НИКОЛА И ЈЕЗЕРАНИН

У Ужице из Црне Горе - од Мораче, доселио се Марко Булатовић бивши официр покојног краља Николе. Иако је достигао дубоку старост, близу деведесет година, Марко Булатовић прича о догађајима из Црне Горе даром правог проповедача, да га је милина слушати. Љути се на неукусне шале о Црногорцима, којима се исмејава витештво и патријархални живот њихов. „Зашто не пишу и не говоре о оном што је узвишено и поучно из живота Црногораца, него, пљују на образ народа, чије је херојство најсветлија тачка у животу нашег народа“, каже забринуто Марко и тада му очи сину нарочитим сјајем. Тим поводом Марко Булатовић, као савременик краља Николе, његов лични пријатељ, испричао ми је ову причу:

- Прије педесет година била је у Црној Гори страховита зима. Народ се злопатио без сточне хране. Многима је стока скапавала од глади. Сено је било скупље од жита и тешко се могло купити.

Једном домаћину са Језера, који је на храни имао око две стотине оваца нестало сена. Тражио језеранин по свој Црној Гори пријатеља који ће му позајмити новац, да купи сена, али таквог пријатеља не нађе. Намери се на једног обешчењака, па кад му исприча своје јаде, овај ће му, више у шали, рећи: „Иди чоче на Цетиње и нађи Николу Миркова. То је богат човек. Новац даје на зајам. Сигурно је да ће и теби дати само га пронађи“.

Језеранин поверује причи овог шаловите, опреми коња и дође на Цетиње.

Дуго је језеранин распитивао за кућу Николе Миркова. Најзад му показаше двор кнеза Николе, сматрајући да је то неки кнежев пријатељ и познаник, кад кнеза зове Никола Мирков.

Пред кнежевим двором језеранина заустави дворска стража. Викао је језеранин из свег гласа: „Пуштите ме људи, Хоћу код Николе Миркова, нијесам ја лопов. Знају ме сва Језера. Ја сам поштен човек“.

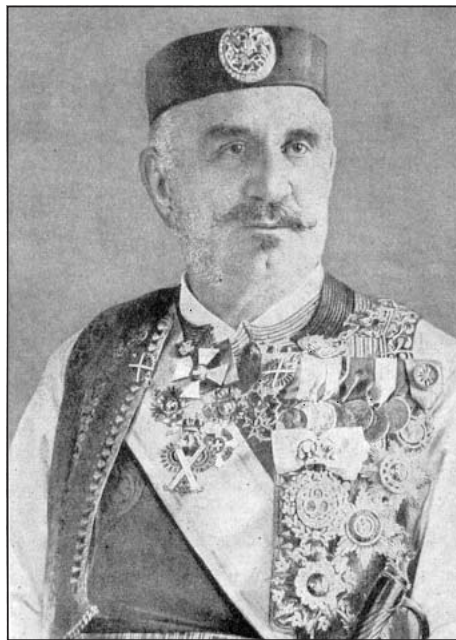
Чувши грају пред двором, кнез Никола нареди да пусте језеранина у двор.

- Помага Бог, Никола Мирков.

- Бог ти помогао јуначе, одврати топло Кнез, очевидно у намери да поправи утисак који је на језеранина учинила стража пред двором.

- Којим добром ти на Цетиње?

- Невоља веља, Никола Мирков. Оће да ми сав мал скапа од глади. Овак'е зиме није нико запамтио у Црној Гори. Сијена немам ни сламке, а зазимио сам двије стотине брава. Прошао сам сву Црну Гору, да нађем новца у зајам и купим сијена, па не нађох на добра чека, који би ми позајмицу учинио. На пошлетку ме упутеше на Цетиње, теби, Никола Мирков.

Веле, да си добар и богат човек и помажеш ко је у невољи. Дај ми до Петрова дана двије стотине талијера у зајам, па ћу ти, кад острижем вуну и продам младеж, дуг вратити и дати фајде, колико речеш да је право.

Кнез Никола познавао је Црну Гору као своју кућу. Овај простодушни језера-

нин, у великој невољи, видело се, није умео лагати. Оде кнез у одаје и изнесе кесу у којој је било двије стотине талијера, па је пружи језеранину и рече:

- Ево ти двије стотине талијера. Купи сијена за стоку. Али не заборави да о Петров - дану дуг вратиш.

Примајући кесу с новцем, језеранин се удари снажно по грудима, па рече: „Божја ми вјера, Никола Мирков, на Петров-дан рано донијећу ти дуг и фајду, колико је право, сем да погинем. И тада ћеш своје добити. Имам ја синове“.

И језеранин оде кући.

Док је језеранин излазио из двора, кнез Никола дуго је за њим гледао. Свакако се дивио витештву овог човека.

Дошао Петровдан. Нема језеранина да дуг донесе. Задоцнио са стрижом вуне и продајом младежи. Прошао месец дана.

Једног дана пред двором кнеза Николе појави се језеранин. Водио је натовареног коња. Стража га пусти у двор као старог познаника. Дошавши пред кнеза Николу, језеранин паде на колена па скрушено завапи:

- Опрости ми, к'о Бога те молим, Никола Мирков. Задоцнио сам са дугом мјесеца дана. Волио би да ми је пушка срце разлијела, него што ми се десило да ријеч своју не одржим. Овце ми измршавиле. Вуна није на вријеме подишла за стрижу. Младеж рђава. Нијесам је могао на вријеме да продам. Опрости ми, Никола Мирков, или ми посјеци грешну главу.

Кнез Никола ганут изливом оволике чистоте, подиже језеранина и рече му: „Не очајавај човјече. Опраштам ти. Видим да си морао задоцнити. Ниси ти крив што је зима оваква била“.

Утјешен и раскрављен језеранин извади из њедара двије кесе са новцима.

- Ево ти твојих двије стотине талијера, Никола Мирков, и пружи кнезу једну кесу са новцем.

- Ево ти у овој кеси двије стотине талијера фајде. Право је, јер си ме дуго чекао и кућу ми од пропасти сачувао.

Затим отовари коња и донесе чабар сира од педесет килограма, па ће рећи:

- Накупили жене мало мрса, па ја до-нијех, јер не видим да имаш оваца и си-гурно мрс купујеш.

Из друге вреће извади језеранин око 50 килограма вуне.

- Кад сам пошао теби, Никола Мир-ков, жене спремише мало вуне твојој же-ни. Рекоше, нека опреде мало плетива ђеци за чарапе, кад нема оваца да стри-же. А и сам сам видео да ти је жена доко-на.

Оволика брига језеранина и издашни поклони пријатно су деловали на кнеза Николу. Позове га у двор и посади према себи за сто. Почео је са њим дуг разго-вор.

- Бога ти, језеранине, шта се у Језери-ма говори о кнезу Николу?

- Питаш ме, Никола Мирков, за нашег свијетлог господара, припитаће као у чу-ђењу језеранин.

- Јесте, питам те шта се говори у Језе-рима о господару Црне Горе?

- Шта се може већ само добро говори-ти о честитом Кнезу. Он је наша дика и понос.

- Ама чуо сам ће свијет прича, да је кнез Никола примио неке паре из Русије да подјели сиротињи, па те паре потро-шио, а сиротињи није дао ништа.

На ове речи језеранин скочи као ти-гар. Измаче се од стола. Десном руком муњевито ухвати за балчак од јатагана.

- Не говори, пасји сине, тако о господа-ру Црне Горе. Умукни одмах иначе ћу ти као пилету одрубити пасју главу макар да си ме родио. Кнез Никола свијетао је кано јарко сунце. Само лажу пасји синови.

Видећи да оваква шала може да буде трагична, јер се није лако шалити са ова-квим човјеком, кнез, да би језеранина ма-ло умирио и сам потврди да је то лаж. Најзад му рече:

- Познајеш ли ти јуначе нашега кнеза Николу?

- Божје ми вјере, Никола Мирков, ни-када га нијесам видео, јер са Језера није-сам доље ни слазио. И сада не би ме ви-дио да ме невоља није снашла.

- Да ли би јуначе волио виђети књаза Николу?

- Зар ме још питаш. Како не би волио виђети свога господара, који храни и бра-ни сву Црну Гору!

- Ја сам главом књаз Никола, тихо ре-че кнез. Стража која те пропустила јесте дворска стража. Узми обадвије кесе са новцима. Поклањам ти их. Поздрави ми моје дичне језеране и реци им да си био код мене.

Ово откриће деловало је на језерани-на као муња. Сруши се пред кнежеве но-ге. Обгрли их маљавим рукама и као у бу-нилу муцао је: „Опрости ми господару...? Живио ми, соколе мој... Срећо моја. По-носу мој“.

Причајући последњу сцену, Марко Булатовић, као да преживљује тај при-јатни моменат, кроз дубок уздах изгова-ра: „Дивно је то било“.

Сваки човек има слободну вољу, то му је од Бога даровано, и сваки човек по својој слободној вољи одлучује се - опредељује, за време овоземаљског живота, за рај или за пакао, и може да изабере: Царство небеско или царство земаљско. Обадва неможе никако.

Ако правослазни хришћанин иза-бере царство небеско онда треба да испуни заповести Божје. Које? Све! Свих десет и две христове заповести као врхунац над осталим а то су:

1. Љуби Господа свим срцем, свом душом и свом снагом својом.

2. Љуби ближњег свог као самога себе.

Савремени хришћани 20. века не треба да се поводе и желе лепа одела, само лепо провођење и задовољавање својих страсти. Па то све желе и незнабошци, безаконици и највећи грешници.

Христос је јасно рекао: Тражите са-мо царство Божје и правде Божје - остало ће вам се све дати по потреби вашој.

Христос јасно каже: Мир имајте са свима и светост, без тога нико неће ви-дети Господа.

БОГ ЋЕ БИТИ СВЕ ШТО НАМ ТРЕБА

Ако је неко у недоумици и не може да схвати како може Бог Љубави да допусти било којем створењу да до-падне таквих јадних и жалосних мука, као да гори у пламену, нека се само сети приче о заблуделом, млађем, си-ну (који је затражио од оца део имања који њему припада, па када је све по-трошио у туђем свету, схватио је да је погрешно, и вратио се оцу, горко се кајући за грех који је учинио, и отац му је опростио, и направио велику го-збу због тога) и о ставу старијег бра-та према њему. Зар није старији брат живео на очевом имању? Зар није имао љубав свога оца? Зар га отац није молио и преклињао да дође у ку-ћу и узме учешће у радосној гозби? Зашто се предао горчини и мржњи? Да ли му је било ишта ускраћено? За-што се није обрадовао повратку свог млађег брата? Разлог: унутарња зло-ба и огорченост на милостивог оца и на покајаног брата. Својом злобом је створио у себи пакао.

Ускраћивање своје љубави други-ма, узвраћање мржње за љубав, огор-ченост на туђу радост, бити окружен љубављу а мрзети све унаоколо, је ништа друго до пакао. Такво је вечно стање оних који су сами себе прокле-ли, који су сами себи створили свој па-као. Они су сви искрено вољени од Бога и од свих праведника. Они су сви позвани у радост гозбе, коју даје Отац. Оно што је најстрашније за грешнике то је испуњење обећања да ће у вечном животу, после васкрсења, Бог бити све у свима створењима. О томе говори свети Григорије Низиј-ски: „У овом животу ми зависимо од многих односа, на пример: од време-

на, ваздуха, места, јела и пића, одела, сунца, светлости лампе и других животних потреба, међутим, ниједна од њих није Бог. У рајском блаженству ће Божанство бити све што нам треба, а Бог ће давати Себе по мери сваке потреба за онај живот“.

У новом животу, вечном, Бог ће бити све за своја створења, не само за добре него и за зле; не само за оне који Га воле, него такође и за оне који Га мрзе. На Страшном суду Господ ће рећи свим богомрзитељима: „Идите од Мене, проклети, у огањ вечни - ваш сопствени пламен беса и мржње, јер бејаш жедан ваше љубави а ви ми је не дадосте. Ја огладнех ради вашег блаженства, а ви ми нисте истим добром узвратили. Бејаш у тамници Својом човечијом природом, а ви ме не посетисте у Мојој Цркви. Сада можете да идете куда вас ваше зле очи воде. Али ма куда ви ишли у таму својих мрзећих срдаца, моја Љубав пратиће вас као Огњена река, јер без обзира на избор вашег злог срца, ви јесте - Моја чеда“.

КАКО ЖЕНА МОЖЕ ДЕЛАТИ У ЦРКВИ

Сваком човеку неизбежно се поставља питање: у шта верује и на какав начин жели да живи, а из тога произилази закључак да свако мора одмах започети да активно ради у корист онога у шта сам верује, и што жели.

Неко можда мисли да је „испунио своју дужност“, ако посећује богослужења и даје милостињу! Нове генерације хришћана не могу више бити такве и тако расуђивати. Преко је потребно да будемо заиста они добри у које себе убрајамо и каквим се представљамо. Дужни смо да сами чувамо веру својих отаца и да будемо активни хришћани. То се односи подједнако на људе као и на жене.

Служење жене Богу и Цркви није ништа ново. Од првих дана хришћанства жена је следила Христа и служила Му. Кроз жену се Бог оваплотио, дошавши на земљу као човек. Жене су без страха стајале под крстом на коме је био Христос разапет, и што је можда најзначајније, кроз жене мирносице прво је објављена свету вест о Његовом Васкрсењу.

Иако њено служење изгледа од другостепене важности, ипак у стварности, улога жене у служењу Цркви је веома значајна.

Пре свега помишљамо на монахиње. Њихово служење Богу и Цркви је очигледно. Но овај позив није свима доступан. За њега су везана многа одрицања од нас самих, многе жртве.

Позив друге врсте - је удати се за младог човека, који се припрема за свештенички позив и бити његова активна помоћница на црквеном раду.

Ако у нешто верујемо свим срцем и свом мишљу својом, природно је да желимо да ту веру предамо и другима, и баш ту жене имају велико преимућство својом улогом у дому и животу породице. Породица је темељ хришћанског живота, а духовна атмосфера породице, највећим делом, дело је мајке. Од долазка на овај свет налазимо се под утицајем духовног расположења мајке и њених молитава. Дете, волећи Бога своје мајке, заволеће Га и само. Жена која ствара и води породицу пуну хришћанске љубави, у којој живи вера, нада и љубав, правичност и милосрђе - врши велику службу у Цркви.

Једна од важних грана црквено-парохијског рада јесет одржавање лепоте и реда у храму. Овде жене могу у многоме да испоље своје способности: спремање и украшавање храма и друго. Жене у оквиру црквеног „сестринства“ сачињавају разне одборе који су неопходни за плодотворну делатност парохије.

Веома значајно поље делатности у коме жена може да учествује је рад у недељним верским школама или школама које имају предмет из верског образовања - веронауку.

Међутим, прво што морамо учинити јесте да у наша срца и мисли усадимо тежњу да постанемо истински хришћани и уверити себе да је најбољи пут за остварење тога циља кроз Православну цркву, јер знамо да је она Господња Црква и да нам је најбољи вођ у духовном животу.

*Њиријемила
Теодора Пајић*

БОГАТИ МЛАДИЋ

Господ је пролазио с оне стране Јордана, кроз Јудеју и с Њиме су ишли Његови ученици и мноштво народа. Тада Му је пришао један младић и поставио питање о савршенству и светости: Учитељу благи, какво добро да учиним да имам живот вечни? А Он му рече: Што ме зовеш благим? Нико није благ осим једнога Бога. А ако желиш ући у живот вечни, држи заповести. Рече Му: а које? А Исус рече: Не убиј, не чини прелјубе, не кради, не сведочи лажно, поштуј оца и мајку, и љуби ближњега свога као самога себе. Рече Му младић: Све ово сачувах од младости своје; шта ми још недостаје? Рече му Исус: Ако желиш да будеш савршен, иди, продај своје имање и дај сиромашнима, и имаћеш благо на небу, па хајде за Мног. А младић чувши ову реч оде ожалашћен, јер је имао многа имања (Мт. 19, 16-22).

Богати јудејски младић испуњавао је старозаветне заповести још од детињства, али је Христос поставио пред њим нов религиозни проблем - прелаз на савршенство. То савршенство би достигао ако разда своје имање сиромашнима и пође за Христом. Међутим богати младић то није могао. Земаљске материјалне вредности привлачиле су га јаче него духовне вредности у Богу.

Зато је Господ после тога случаја рекао својим ученицима:

Заиста вам кажем да ће богати тешко ући у Царство небеско. И опет вам кажем, лакше је камили да прође кроз иглене уши, него ли богатоме ући у Царство Божје (Мт. 19, 23-24).

Овај случај богатог младића не треба схватити уско. Богатство, које се препречило на путу духовног раста овог младића, није само земаљско богатство у поседима и новцу, него оно означава сваку привезаност за овај свет. То могу бити наша достигнућа у друштвеном положају, наши интереси у специјализацији, наша уживања у каријери, наша љубав...

Природно, на ово ће неко да нам каже: Зар све што је горе споменуто треба „бацити у море“? Не, свакако не. Све о чему смо горе говорили саставља неопходне услове за наш овоземаљски живот, али ствар је у томе да ми морамо овладати свим наведеним земаљским условима живота, а не да ти услови овладају нама. Немојмо постати робови земаљских ствари, новца, разонода, задовољстава, и лакомислених заноса... Ми морамо господарити над њима, а не они над нама.

Једна девојка, Тамара, стидела се своје мајке која није дозвољавала да њене другарице седну на недавно купљени кауч... Тамару је било стид што је за њену мајку кауч био важнији од људи... Значи, нема битне разлике између Тамарине маме и трговца милионера који дрхти над својим милионима, колико и Тамарина мати над својим каучем. Разлика је само у количини богатства и благостања, а однос је исти.

Треба с више независности гледати на све те ствари и услове живота, памтећи да никаква богатства, никаква материјално благостање не може дати човеку истинску срећу, јер сва та богатства не могу утолити ње-

гову духовну жеђ, његове духовне захтеве и идеале, уколико ови већ нису замрли у трчању за материјалним „достигнућима“.

Права народна мудрост, којом се изражава слободан однос према овоземаљским вредностима, као и истинска независност од материјалних услова живота, састоји се у оној библијској спремности на све: Бог дао - Бог узео...

У јерархији овоземаљских вредности, материјални услови живота никада нису играли нити ће играти првенствену улогу. На првом месту у свету увек ће бити духовне вредности, које једино дају смисао човековом животу, дају му срећу и задовољство. То није схватио богати младић из Јудеје, а то нису схватили ни милиони људи који су живели после њега, али је Господ јасно рекао и указао нам пут узвишеног савршенства кроз духовну слободу и одрешеност од овога света.

Р. П. В.

Један монах би напуштен од свог друга саподвижника, и дође к ави Сисоју и рече му: Мене је напустио мој друг сажитељ, и ја желим да му се осветим. - Старац му на то рече: Хајде да се помолимо Богу! - И док се мољаху, свети старац рече у својој молитви и ово: Господе! одсада нам није потребно Твоје старање о нама, јер ћемо се ми сами светити за себе! - Кад брат чу ове речи, паде пред ноге старцу и рече му: Одсада се нећу прети са тим братом. Опрости ми оче! - И тако ава Сисоје излечи свога брата.

ИКОНА

Православна икона указује на могућност сједињења са Богом. Она помаже да узвисимо свој дух према небу. Пред њом „умукне свако тело“ и ум човеков суочава се са вечношћу. Икона нам помаже да постанемо оно што треба да смо, према оном превечном „нацрту“ који је сам Бог нацртао о сваком човеку и ангелу. Тај „прототип“ сваке личности укључује у себи духовну лепоту и бесконачно морално савршенство. Икона, значи, представља новог човека без греха, преображеног у благодати Божјој. Она не представља земаљску и телесну лепоту, као што је то случај са сликом и кипом.

Та духовна лепота нарочито се види на икони Мајке Божје са Христом-Дететом у њеном наручју. У традиционалној икони Богородице назире се њена небеска лепота због које је она узнесена изнад херувима и серафима.

Икона не обликује и не оцртава функције или апстрактне идеје. Постоји веза између иконе и стварности коју она изображава. Она уважава историјску стварност коју она својим бојама и одсликава. Али икона није груба фотографија, него надахнуто оцртавање лика у коме се препознаје његова духовна способност и подобије (сличност) са Богом.

Икона је део култа. Она је откривење вечности у времену. Свети Јован Дамаскин је рекао да је иконописац или зограф који живописе иконе - налик на свештеника.

Икона представља једну одређену историјску личност и када ми њу целивамо, та наша љубав упућена је прототипу, праобразу насликаног светитеља. Православна икона не представља

трулежно тело светитеља, него његово преображено тело просветљено благодаћу, тело које је намењено за живот вечни. У то име, не постоји у Православној цркви издвојени култ у коме би се Христова човечанска природа поштовала за себе. За православне хришћане Христово човечанско тело је неодвојиво од божанске светлости Преображења.

Док уметничка слика представља углавном човечје земаљско тело, православна икона обликује тело ослобођено од греха, тело продуховљено, тело намењено васкрсењу и

преиспуњено лепотом духовном. То је она лепота о којој говори св. Петар: „Ваша лепота да не буде споља у плетењу косе и у гиздању златом и облачењу хаљина; него у тајноме човеку срца, у једнакости кроткога и тихога духа, што је пред Богом многоцено“ (1 Петр. 3,3-4).

Главна обележја православне иконе нису естетске природе, не састоје се у блеску боја, него у моћи да

преноси веру, љубав, мир и унутрашњу хармонију Еванђелске поруке. Православна икона је видљиви израз догме о преображењу космоса. Кад се упореди Рафаелова „Мадона“ са православном иконом Богородице Марије, лако се да видети разлика између та два стила, између Рафаелове земаљске и православне небеске лепоте.

Православна црква нема кипова, јер се у кипу много осећа земаљска снага тела. Сlike ренесансних западних сликара и њихове статуе наглашавају физичку лепоту човека, као и древни Грци пре хришћанства. Кип је тродимензионалан, везан за земљу. Посматрач не може да уђе у духовни дијалог са кипом, јер му он не саопштава ништа више од онога што се већ види. Међутим, православна икона са златним ореолом око преображеног лика светитељског зове посматрача у духовне висине Божије благодати.

Православна икона није обична слика, нити илустрација Светога Писма. Она је предмет култа и поседује свештени карактер. Посебном молитвом Цркве она је освећена и тиме постаје света. Иконе су саставни део свете Литургије. Свети Василије Велики је рекао да оно што реч саопштава уху, то икона саопштава оку. Она открива истину која је засада сакривена. Она је огледало у коме се огледа вечност новог неба и нове земље што ће доћи.

Зато је Седми васељенски сабор одредио место Христовој икони и иконама свих светих у Цркви Божјој. Православна икона је застава Православне цркве по којој се она распознаје од неправославних.

О БЛАГОДАРНОСТИ БОГУ

Благодарност онога који прима поклоне подстиче дародавца да му их даје још више. Ко је незахвалан у малом, тај је лажан и неправедан и у великом.

Ко је болестан и зна своју болест, тај треба да тражи себи лека. Ко је свестан своје болести и греха, тај ће се лакше излечити. Жестоко срце умножава болести у себи. А уколико се болесник опире лекару, његове патње се само увећавају. Нема неопростивог греха, сем греха неокаја-нога. Дар не остаје неудвостручен, сем ако се за њега не покаже благо-дарност.

Сети се како су пали великани и бићеш задовољан својим малим врлинама. Гони самога себе и твој непријатељ (ђаво) биће далеко од тебе. Помири се сам са собом, па ће се помирити с тобом небо и земља. Потруди се да уђеш у своју унутарњу просторију (своје срце) и тамо ћеш видети просторију небеску, јер су једна и друга - једно исто. Лествица до Царства небеског је унутар тебе, скривена у души твојој.

Свето Писмо није нам протумачило шта су то ствари будућег века, али нас је оно јасно научило да се већ на овом свету, пре наше смрти, можемо наслађивати дивотама Царства небеског. Иако је Свето Писмо описало рајске дивоте именима лепих овоземаљских ствари, но оно такође говори да је Бог у рају припремио „оно што око не виде и ухо не чу“ (1. Кор. 2,9), а то значи да лепоте будућег века не могу се упоредити са пролазним лепотама овоземаљским и да немају никакве сличности са добрима овоземаљским.

Непрестано се бави молитвом у срцу и имаћеш у њему чисте помисли, топлину умилија и Бог ће сачувати твој ум од нечистих и прљавих помисли.

Не усуђуј се да искушаваш свој ум непотребним помислима или гледањем оних лица која би те могла навести на искушење, маколико мислио о себи да си јак...

Без обуке тешко пада омладини да се стави у јарам светиње. Почетак помрачења ума види се најпре у лености у вршењу Божје службе и молитве.

Ми носимо свој крст на два начина. Један начин састоји се у подношењу телесних недаћа које наилазе под дејством раздражителног дела душе. А други начин се састоји у утаношеном делању ума и размишљању о Богу. Та се делатност одвија у желателном делу душе и назива се сазерцање. Човек мора прво да обузда своје тело и да стекне телесне врлине, па тек онда да

пређе на умну делатност, на сазерцавање Славе Христовог Крста.

Треба да мислиш да је врлина (добота) као тело, а сазерцање (контемплација) као душа и да једно и друго заједно чине једног човека. Сазерцање је осећање божанских тајни које се крију у стварима и у њиховим узроцима. Када чујеш о повлачењу из света, о напуштању света, тада најпре треба да разумеш шта уопште означава сама реч „свет“. Реч свет обухвата у себи такозване људске страсти. А страсти су саставни део наслеђеног света у коме све тече. Тамо где престају страсти, тамо престаје и свет у својој прејемствености. А ово су најпознатије страсти: склоност богаћењу, сакупљању било каквих ствари; телесно наслађивање из којег произилази страст телесне похоте; честољубивост из које извире завист; жеља да се лепо облачимо и да се другима допадамо; чежња за људском славом која је узрок злопамћења; страх за тело.

Где те страсти престају, тамо је и свет умро. Кратко речено: свет је телесни начин живота и плотско мудровање. Онај се, значи, ослободио овога света који води узвишени начин живота и који се одликује чистотом свога ума.

Страх за своје тело бива у људима некада толико јак да су због њега често неспособни да учине било какво поштено и часно дело. Али уколико у човека продире страх за своју душу, утолико се страх за тело повлачи пред страхом за душу. Ко се боји за своју душу не боји се за своје тело. Богу нашем слава у векове векова.

Св. Исак Сиријски

Проф. Јово Турањанин

БОСАНСКО-БАЊАЛУЧКА БОГОСЛОВИЈА

Градња Богословије

Просторије српске основне школе, у којој је привремено била смјештена Богословија, нису биле довољне. Ту се само похађала настава, док је инетрнат био на другом мјесту. О изградњи посебне богословске зграде, у којој би биле учионице заједно са конвиктом, размишљало се одмах чим је школа основана али није било средстава.

За идржавање Богословије, као и за градњу посебне зграде опорезивани су бањалучки грађани, тако што је извршен попис, па су сви дали сенте (обвезнице) на уписане износе. Сваки обвезник је био дужан да да 12% госипшњи принос у ове сврхе, чиме је ударен темељ за оснивање богословског фонда.

Обвезнице су биле похрањене код богатијих и заузетијих трговаца, чија је дужност била да набиру камате и о томе полажу рачун Општинском одбору. Ево једног таквог сачуваног примјера. Код газда Саве Милића биле су похрањене следеће обвезнице:

1. Ђорђе Делић	250 дуката
2. Саво Сурутка	150 дуката
3. Саво Билбија	170 дуката
4. Љубо Стефановић	230 дуката
5. Никола Баслаћ	200 дуката
6. прото Трифун Јунгић	50 дуката
7. Лука Чалић	40 дуката
8. Саво Баслаћ	50 дуката
9. Лазар Зељковић	50 дуката
10. Замфо Милић	62 дуката
11. Ристо Вукић	50 дуката
12. Ђуро Јелисић	50 дуката
13. архимандрит Ескић	15,5 дуката
Свега:	1367,5 дуката

За остале обвезнике се не зна, нити код кога су биле, нити чије су, ни на колике износе су гласиле.

Ако је већ речено да је митрополит Игњатије за градњу Богословије дао 1000 дуката, па послје посебним правилником

одредио да тај износ остане као богословски фонд који се не треба трошити, ипак је његов наследић Дионисије дао пристанак да се и тај износ утроши у градњу Богословије. Да ли су у ту сврху добили још какву помоћ не зна се, али су бањалучки Срби сакупили између себе још 36.000 гроша, па су на башти, уз стару школу до Царског друма (данас западна страна Банског двора) саградили 1869. године за оно вријеме највећу зграду у којој је смјештена богословија заједно с конвиктом. Богословију је саградио подузетник Иван Гарић од ћерпича (тада није било цигле) и коштала је 70.000 гроша. Послије аустроугарске окупације 1878. године зграда је служила као аустријска војна болница све док на Бањалучком пољу није подигнута гарнизонска болница.

Од тада никада више у Бањалуци није обновљена богословска школа. Сама зграда је служила за Српску мушку и женску основну школу све до 1908. године када је подигнута нова, модерна „Српска основна школа“. Године 1930. за 5.500.000 динара зграду и земљиште је откупио први бан Врбаске бановине г. Светислав Тиса Милосављевић и на том мјесту, порушивши све зграде, подигао Бански двор, и зграду Банске управе.

Издржавање Богословије

Начин издржавања Богословије подразумјева плаћање наставника, издржавање ученика, огријев, послугу и остало. Плаћање наставника је било донекле осигурано помоћи 620 дуката, што је долазило из Србије. Овај новац, ради тадшњих политичких прилика ишао је посредством архимандрита Нићифора Дучића (херцеговца) из Београда у Трст, а одатле, уручивши га лично бањалучким трговцима, је стизао у Бањалуку. Новац је пристизао редовно, полугодишње по 310 дуката.

У то доба у Беогарду је био Руски благотворни комитет под вођством профе-

сора Аксакова, који је културно помагао хришћанско словенство у Турској. Овај Комитет је за Богословију слао годишње 500 дуката, док је остатак од 120 дуката обезбјеђивала Српска Кнежевска влада.

За ђаке са стране био је уређен интернат (конвикт) гдје су имали пуно издржавање, о чему је бригу водио посебан школски одбор. Сеоски народ је помагао прилозима у новцу, храни, дрвима и другим, јер су по цијелој епархији скупљани добровољни прилози. Наследић митрополита Игњатија, митрополит Дионисије издао је 18. децембра 1868. године посланицу у којој наређује да сваки свештеник даје у корист Богословије, почевши од 10. јануара 1869. по један дукат годишње. Дакле, за Богословију су се бринули сви ушљивни фактори и дарезљиви народ, мада при свему томе приходи нијесу били тако велики као што може да изгледа.

Наставна основа Богословије

Када је све било спремно и ђаци уписани, Богословија је отпочела свој рад 12. октобра 1866. године са 5 (пет) ђака, а за два мјесеца су дошла још петорица, од којих је било 6 бањалучана, 1 4 из других мјеста.

Из сачуваних каталога ове наше прве богословије на просторима Босне и Херцеговине види се: Наставна основа, кретање и доба ђака, наставници и оцјене ђака.

Из биљежака у каталозима се види да су по потреби у Богословију били примани ђаци без обзира на њихову доб и претходну спрему. Била су свега три разреда. По наставним предметима и појединим разредима и годинама види се да је наставна основа била препуштена увиђавности управе. Тако је за вријеме Пелагићеве управе од 12. октобра 1866. па до његова хапшења у марту 1869. године, школска година била подијељена на два „полугодија“ гдје су за свако полугодиште

били други предмети. Послије тога времена, па све до затварања школе, више се наставни предмети нису дијелили по местима. Кроз сво вријеме настављени су углавном ови предмети:

У I разреду: Катехизис, Српски језик, Рачун, Земљопис, Историја српског народа и Црквено појање. Касније су уведени: Физика, Јестаственица, Црквенословенски језик, Свјетска историја, Дијететика (наука о здрављу) и Њемачки језик као обавезни предмет.

У II разреду: Српски језик, Црквена историја, Свјетска историја, Рачун, Земљопис и Црквено појање. Ови предмети попуњавани су, како када, са Старословенским и Њемачким језиком, Дијететиком, Физиком, Српским језиком, Природописом, тако да се годишње обрађивало 8 до 9 наставних предмета.

У III разреду: Овај разред је требало отворити још у почетку 1868/9. школске године, али од оно 7 ђака што бјеше завршило I разред 1867. ниједан није дошао до II разреда. Разишли су се због катастрофе која се догодила у марту 1869. године када је ухапшен управитељ школе г. Васо Пелагић, ради чега је школски рад био обустављен читаво текуће полугође. Стога су сви ђаци II разреда, а и слабији I разреда морали да понављају, тако да је трећи разред отворен тек почетком 1870/1. школске године.

Наставни предмети у III разреду су били углавном ови: Догматика, Пастирка. Историја Цркве, Обредословље, Рачун, Старословенски језик и Црквено појање. Уз ове предмете би према избору долазили још и ови: Методика, Канонско право, Омилитика (тумачење тескова из Светог писма), Реторика (бесједништво), Историја свијета, Јестаственица, Историја Срба, Њемачки језик, тако да је било преко године девет до десет наставних предмета.

Школске књиге

Којим су се уџбеницима наставници служили није познато осим уџбеника „Историја Цркве за учећу младеж“ у издању Књажевства српског, Београд 1856. године.

Школска година би обично почињала у септембру, а завршавала се крајем јуна, дакле као и у наше вријеме, а ако би услед каквих пометњи, као што се дешавало почињала касније, онда би се и завршавала касније. У Богословију су примањаци без обзира на претходну спрему и године старости, што је разумљиво, јер тада није било школа, тако да је главно било да ђаци знали читати и писати.

Богословију су похађали ђаци из свих крајева сјеверозападне и средње Босне. Разумије се да сви нису имали намјере да буду свештеници, већ су их родитељи слали да дјеца добију какво било обарзовање, пошто других средњих школа уопште није било.

Кретање наставника

Године 1866. дошли су Васо Пелагић и Петар Митровић; 1868. у августу је дошао Димитрије Ристић као трећи наставник; 1869/71 били су Ђорђе Лазаревић, Саво Вулетић и Сретен Тодоровић; 1871/72 су били Ђорђе Радуловић, Јоцо Костић и Татомир Миловук; 1872/73 су

били Ђорђе Радуловић, Стево Вулетић и А. Васиљевић; 1873/74., ујесто Васиљевића долази Симо Попвић; 1874/75. су били Ђорђе Радуловић и Арон Тапавица. Од почетка фебруара Радуловић је дао оставку, тако да је до краја школске године остао само Тапавица и то на два разреда I и III. Из којих разлога те године није било II разреда није познато, али се зна да су Арону Тапавици, након што је остао сам, помагали учитељи основне школе, јер у каталогу III разреда се види да је код неких испита пресједавао Јован Зечевић, учитељ, који је одличним успјехом 1873. године завршио ову богословију и одмах био постављен за учитеља у овдашњој Српској мушкој школи.

Сви наставници ове прве босанске богословије били су свјетовна (грађанска) лица. На три разреда била су три наставника. Ректор Богословије Васо Пелагић се није превише допадао митрополиту Игњатију, тако да га је митрополит хтио да уклони са мјеста ректора, говорећи да ректор треба бити свјештено лице, али није нудио Пелагићу да га рукоположи, иако је за то имао потребну кавлификацију. Пелагић је то осјећао, али није ништа предузимао да одржи свој положај, јер је добро знао да га српски народ уважава и воли и да је он спреман да учини све.

Године 1867., замјењујући болесног митрополита Игњатија, у Бањалуку је дошао епископ Зворничко - тузлански г. Дионисије, који је Пелагића не само рукоположио, већ у чин архимандрита произвео. Дознавши за ово митрополит Игњатије се, кажу, наљутио, али није ништа предузимао. Пелагић је, како сам каже, у својој аутобиографији (Развитак, 1910., св. 1-3), плакао као мало дијете, (од узбуђења) кад су га замонашили.

У следећем броју:
*Дођајају уз Часни
иосћ 1869. године*

ПРАВИЛА БЛАГОЧЕСТИВОГ ЖИВОТА

Ово правило благочестивог живота дао ми је на дан мој имендан велики ојтински сѣарац, јеромонах Некѣарије, са овим речима: „Ово ти је поклон за имендан“. Предао га је баћушка држећи листић савијен у рукама. На њом листићу је нацртан крст са речима „Господе помилуј“. То је било 26. августа 1925. године. У првом ѣренућку нисам схватио какво значење за мене има њај свети листић и њек после кончине сѣараца, који се упокојио 29. априла 1928. године послио ми је јасно значење њој баћушкина поклона за мене. Када се сѣарац упокојио ослио сам сам, без сѣарческих ујѣтсѣава и оној ѣренућки када ми је била неопходна помоћ сѣараца, нашао сам њај листић, и ѣрочићавиши га по дружи ѣућ, схватио сам значење баћушкиног поклона. „Правила благочестивог живота“ била су за мене ѣрави живи сѣарац.

Пројѣреј Андријан (из дела Плаћона, архиепископа Косћромског)

Принуђавај себе да увек устајеш рано и у одређено време. Без посебног разлога немој спавати више од седам сати. Чим се пренеш из сна, одмах изнеси своју мисао Богу и са страхопоштовањем се осени крсним знамењем. Размишљајући о распетом Господу Исусу Христу, који је ради нашег спасења умро на крсту. Одмах устани с постеље, обуци се и не дозвољавај себи да се дуго башкариш у кревету. Облачећи се, памти да се налазиш у присуству Господа Бога и Анђела чувара, и размишљај о паду Адама, који је грехом лишио себе одеће невиности и моли од Господа Исуса благодат да се обучеш у Њега. Затим одмах почни јутарње молитве; преклонивши колена, моли се пажљиво, са страхопоштовањем и најдубљим смирењем, како си и дужан пред Господом Свемогућим; моли од Њега вере, наде и љубави, благослов за наступајући дан, као и снагу да мирно примиш све оно што Њему буде благоугодно да ти пошаље или попусти на тебе тога дана и да претрпиш све тешкоће, беде, смућења, невоље, жалости болести душевне и телесне, из љубави према Исусу Христу. Имај чврсту намеру да све чиниш за Господа Бога, да све примиш из Његове очинске руке, и посебну решеност да урадиш конкретно то и то добро, а да избегнеш конкретно то и то зло. Сваког јутра макар четврт часа посвећуј размишљању о истинама вере, посебно о недо-

кучивој тајни оваплоћења Сина Божијег и о Његовом страшном другом доласку, о рају и паклу.

Размишљај овако: „Можда је овај дан последњи дан мога живота“, и све ради онако како би желео да радиш кад би овог часа морао да престанеш пред суд Божиј. Благодарити Господу Богу што те је сачувао прошле ноћи и што си још увек жив и ниси умро у гресима. Колико је људи прошле ноћи престало пред страшни суд Господњи! Зато благодари Бога што за тебе још увек има времена, благодати и милосрђа и средстава за покајање и задобијање неба. Свако јутро размишљај о себи да тек сада крећеш и почињеш да будеш хришћанин; а да је прошло време бескорисно пропало. После молитви и размишљања, ако ти време дозвољава, прочитај неку духовну књигу, нпр. Димитрија (Ростовског): „Духовни азбучник“ и св. Тихона Задонског: „Драгоценост, од света сакупљена“ и читај док твоје срце не дође у умирење. Довољно размисливши о једном месту, читај даље и слушај брижљиво оно што Господ говори твом срцу.

После тога занимај се својим пословима и сва своја занимања и радови нека буду у славу Божију. Памти да те Господ увек гледа, види сва твоја дела, радове, осећања, размишљања и жеље и обилно ће ти вратити за сва твоја добра дела. Не започињи ниједан посао док се не помолити Господу Богу, јер оно што ми радимо или говоримо без молитве, после се показује или као погрешно или као штетно и изобличава нас, на за нас непознат начин. Сам Господ је рекао: „Без мене не можете чинити ништа“. У својим пословима увек буди безбрижан и њихов успех приписуј благослову Господњем. Испуњавај све оно што ти је тешко као епитимију за своје грехе; у духу послушања и смирења, док настављаш свој рад, произноси кратке молитве, посебно Исусову молитву и сећај се Исуса, који је у зноју лица Свога јео хлеб Свој, радећи са Јосифом.

Ако су се твоји послови завршили успешно, онако како си желео, благодари Господу Богу, а као су се завршили неуспешно, сети се да то Бог допушта, а Бог увек чини све добро.

За време обеда помисли како Отац Небески отвара руку Своју да би те нахранио; никада не изостављај молитву пре јела, дајући са свог стола и сиротима.

После обеда сматрај да си ти један од пет хиљада које је чудесно нахранио Исус Христос; заблагодари Му од срца и моли Га да те не лиши небеске хране, речи своје и пречистих Тела и Крви Својих. Ако желиш миран живот, целог себе предај Богу. Нећеш наћи душевни мир све док се не успокојиш у једином Богу, љубећи Њега Јединог. Увек у свему сећај се Господа Бога и Његове свете љубави за нас грешне. Труди се да у свему испуњаваш вољу Божју и да угађаш једино Богу, ради и трпи све ради Бога. Брини се не о томе да те уважавају и воле људи овога века, него о томе да угодиш Господу Богу и да те савест твоја не изобличава због грехова. Бдиј брижљиво над самим собом, над осећањима, размишљањима, покретима срца и страстима; ништа не сматрај мање важним када је реч о твом вечном спасењу. У Време када размишљаш о Богу, умножи своје молитве, да би се Господ тебе сетио онда, када ти заборавиш на Њега. У свему нека ти буде учитељ Господ Исус Христос и гледајући на Њега оком ума свога, чешће питај самог себе: шта би у овом часу помислио, рекао и урадио Исус Христос?. Буди кротак, тих, смирен; ћути и трпи по примеру Исуса. Он неће положити на тебе крст који ти не можеш понети: Он Сам ће ти помоћи да носиш крст. Не мисли да можеш задобити неку врлину без жалости и болести душе. Моли од Господа Бога благодат да што боље испуњаваш Његове свете заповести, макар ти се оне чиниле и веома тешким. Када испуниш неку заповест Божију, очекуј искушења, јер се љубав према Христу испитује кроз савладавање препрека. Ни на кратко немој бити у доколици, већ свагда пребивај у послу, радovima, јер онај ко не ради није достојан имена човека. Осамљуј се, по примеру Исуса, Који се удаљивши се од других људи, молио Оцу Небеском. У време душевне тешкоће или хладноће у молитви и другим благочестивим занимањима, не остављај чињење добрих дела, јер се и Господ Исус Христос три пута молио, када је Његова душа била жалосна до смрти. Ради све у име Господа Исуса и тако ће свако твоје дело бити богоугодно.

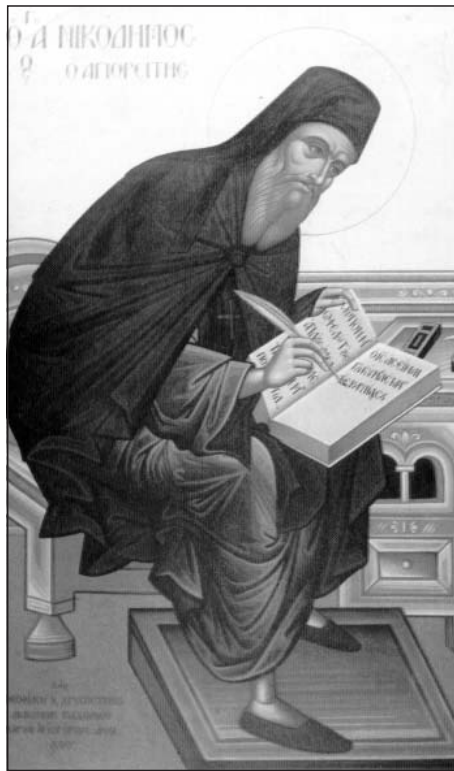
Бежи и од најмањих грехова, јер, ако се не удаљаш од малих, неизоставно ћеш пасти у веће и теже. Ако хоћеш да те не муче зле помисли, са смирењем примај потиштеност душевну и муку телесну, не у неко одређено време, већ у свако време, на сваком месту и при сваком послу. Сваку помисао која те удаљава од Господа, посебно скверну плотску мисао, терај од себе што пре можеш, као што са одеће

скидаш сваку варницу која на њу падне. Кад наиђе таква помисао, крепко се моли: Господе, помилуј, Господе, помози ми Господе, не остави ме, избави ме од искушења, или некога другачије. Али, у току искушења немој се узнемиравати. Онај који шаље у борбу, даће и снаге за победу. Буди спокојан духом, уздај се у Бога: ако је Бог с тобом, ко ће против тебе? Моли га да одагне од тебе све што храни твоје самољубље, макар то било за тебе веома горко. Жели и да живиш и да умреш за Јединог Господа Бога и да свецело припадаш Њему. Када претрпиш неку срамоту од људи, помисли да ти је Бог то послао ради твоје главе и тако ћеш у том бешчасићу бити без туге и узнемирења, а на славу. Ако имаш храну и одећу, буди и само тиме задовољан по примеру Исуса, Који је ради нас осиромашао. Никада се немој препирати, себе превише штитити и извињавати, ништа не говори против начелних или ближњих без нужде и морања. Буди искрен и прост срцем, с љубављу примај поуке, савете и изобличења од других, чак иако си врло уман.

Немој да мрзиш или завидиш, не буди превише строг у речи и делу. Оно што не би желео себи, немој чинити другоме, и оно што желиш себи од других, још пре уради ти сам другима. Ако те неко посети, узвиси срце своје ка Господу Богу, и моли Га да ти да дух кротки, смирени и сабрани; и буди нежан, скроман, опрезан, благоразуман, слеп и глув за околности. Памти да се Исус налази међу онима са којима се ти налазиш и разговараш. Не говори ништа непромишљено, знај да је време кратко и да је човек дужан да да одговор за сваку бескорисну реч. Назначи одређени циљ разговора и труди се да га управиш ка спасењу душе. Боље је да слушаш, него да говориш: благоглагољивост те неће спасити од греха. Моли Господа да ти да да благовремено и ћутиш и говориш. Немој бити љубопитљив: не распитуј се о новостима, јер оне раширују дух. Ако и некоме донесеш корист својим речима, у томе види благодат Божију. Када се налазиш сам са собом, испитуј себе да ли си учинио нешто горе него пре, да ли си пао у неке грехе које пре ниси чинио? Ако и згрешиш, одмах моли опроштај од Бога за смирење, скрушеношћу и дом за Његову благодат и пожури да принесеш покајање пред духовним оцем, јер сваки непокајани грех је грех к смрти. Притом, ако не будеш жалио због грехова које си учинио, опет ћеш у њих упасти. Труди се да сваком чиниш добро, колико и кад год можеш, не размишљајући о то-

ме да ли ће ти неко оценити то добро или неће, да ли ће ти бити благодаран или не. И радуј се не онда када некоме учиниш добро, већ када без злопамћења поднесеш увреду од другог, посебно од онога коме си чинио добро. Ако те неко не послуша после твоје прве речи, немој га кроз расправу приморавати, већ се окористи благом које је он изгубио. Јер, незлобивост ће ти донети велику корист. Али, када се штета од једнога шири на многе, онда таквога не трпи, не тражи своју корист, већ корист многих. Опште благо је важније од делимичнога.

За време вечере сећај се последње ве-

чере Исуса Христа, молећи да га те удостоји небеске вечере. Пре него што легнеш да спаваш, испитај своју савест, моли светлост за познање својих грехова, моли опроштај за њих, обећај исправљање, одредивши јасно и тачно у њему конкретно и на који начин мислиш да исправиш себе. Затим предај себе Богу, као да си дужан још ове ноћи да станеш пред Њим; препоручи себе Мајци Божијој, Анђелу чувару, Светитељу чије име носиш (ако носиш име Светитеља)... Замисли да је твоја постеља гроб, а покривач да је мртвачки покрив. Осенивши се кр-

сним законом и целивавши крст који носиш на себи, усни под заштитом Пастира Израилева „Који чувајући не дрема нити спава“. Ако не можеш да спаваш или ако бдиш за време ноћи, сећај се речи: „У ноћи се зачу вапај: ево иде Женик“, или се сети последње ноћи, када се Исус молио Оцу до крвавог зноја; моли се за оне који се налазе у тешким болестима и смртном мучењу, за оне који страдају и који су преминули и моле Господа да тебе не покрије вечна тама. Усред ноћи устави са постеље и помоли се, колико имаш снаге.

За време болести, пре свега, положи своју наду на Бога и често се сећај и размишљај о страдањима и смрти Исуса Христа, ради укрепења духа у време болести. Непрестано твори молитве, које знаш и које можеш, моли од Господа опроштај грехова и трпљење за време болести. На сваки начин се уздржавај од роптања и раздражљивости, тако уобичајених у време болести. Господ Исус Христос је претрпео ради нашег спасења најтеже болести и стадања, а шта смо ми учинили или претрпели ради нашег спасења?

Што чешће иди у храм на Божанствену службу, посебно се труди да будеш у храму за време литургије. А недеље и празничне дане обавезно посвећуј чињењу добрих дела. Налазећи се у храму, увек се сећај да се налазимо у присуству Божијем, у присуству Ангела и свих Светих. Остатак дана, после Литургије посвећуј читању духовне литературе и чињењу других добрих дела и дела љубави. Свој рођендан и имендан посебно посвећуј чињењу добрих дела. Сваке године и сваког месеца строго испитуј своју савест. Исповедај се и приступај Светим тајнама што чешће. Примај Свете Тајне увек са истинском глађу и истинском жеђу душе, са скрушеним срцем, са страхопоштовањем, смирењем, вером, надом, љубављу. Што чешће размишљај о страдањима и смрти Исуса Христа, молећи га да покрије твоје грехе и да те прими у Царство Његово. Име Исусово имај свагда на уснама, у уму и у срцу. Што чешће размишљај о великој љубави према теби Господа Бога, Кому се у Тројици слави-мо и поклањамо, да би и сам заволео Њега свим срцем својим, свом душом својом и свим силама својим. радећи овако, водићеш миран живо на земљи, а блажен на небу у векове векова. Благодат Господа нашега Исуса Христа да буде с тобом. Амин.

С руског Р. Б.

Дјечија страна

БОГОРОДИЦИ

Чедна Дјево, мајко мила,
душу си ми исцјелила.
Па умјесто да Ти кличем
болним гласом ја Ти вичем.

Помози ми мајко мила
и сјаси ме од лукавства,
сваке муке и издајства.

Чедна Дјево Владичице,
насмј моје џужно лице.
Смилуј ми се Мајко мила,
џуџа ме је већ убила.

Иако сам недостојна
Теби да се молим ја,
Ојпроси ми сагрешења
И уништи бол и зла.

Мајко мила и Пресвета,
Ти си ружа цијелој свијети.
Молићу је моја сва
Теби да служим ја.

Свјетлана Ђеранић
Соколац

СВИЈЕТ ОКО НАС

Окренем се, видим оно што не видим, чујем оно што не треба, осјетим оно што боли. Зар ту има нешто стварно, истински постојано? Човјек каже себи да је умјетност живјети. Али шта онда значи преживјети? Умјетност живота уобличава људски разум, даје му форму, као што вајар влажној глини даје облик. Умјетност, као и живот, је нешто трајно, јер се временом његова вриједност не мијења. Али преживљавати је нешто друго. Када иза човјека остане његова мисао, залутала у кршу и дивљини, у крају у коме је рођен, добије се управо то преживљавање. И онда та скамењена мисао која је попримила облик жеље, постаје спона између два живота, између двије личности. Те личности су човјек који је живјео и човјек који преживљава. Кад се каже да неко преживљава не мора значити да живи у неимаштини. Човјек може да преживљава сопствене емоције које га чине оном другом личношћу.

Ово пишем да бих схватила себе. Ја имам свој сан. Снови могу одвући људе са животног пута, али човјек без сна није човјек, као што ни живот без сна нема циљ. Страх од животних искушења може у човјеку уништити жељу да иде до свог циља, може уништити амбиције, а самим тим и снове. Тај страх лишава људе среће, јер се они боје онога што ће бити када је

изгубе. И баш заслепљени тим страхом, људи не виде у чему је истинска срећа. Такви људи нису на правом животном путу. Што се више милости злу даје оно ће бити још страшније, и са већом жудњом ће тражити још више. Удружиће се више зла, више крволочних звијери, похлепно ће погледати изгубљену човјекову душу. Тад једино оружје биће вјера и разум. Живот поставља питања, али човјек, у милости и немилости песимистичког размишљања, није способан да пронађе одговор.

Ту се ја позивам на ријечи молитве:

Боже, дај ми снаге да издржим оно што не могу промјенити, и храбрости да промјеним оно што могу, и мудрости да раздвојим то двоје..."

Драђана Нишић
Бања Лука

Пустите дјецу нека долазе мени, и не браните им

Дјечија страна

ЛАСТАВИЦЕ, ПТИЦО МИЛА

*Ластавице њици мила
јосуди ми своја крила
у висине да се дићнем
до Илице моје сјићнем
да јовичем: ју сам рају
ју сам мили завичају
ластавице, ластавице...*

*Ластавице, њици мила
јосуди ми своја крила,
Врело Босне да јосетим
јорди Ићман да јрелетим
до свој дома да се сјусетим
бол из јруди да исјусетим.
Ластавице, ластавице...*

*Ластавице, њици мила,
јосуди ми своја крила,
да јојражим кујак један,
сасвим мали ал' безбедан,
ићић ће мир ми, не раји даји,
мамин осмех да се враји.
Ластавице, ластавице...*

*Ластавице, њици мила,
јосуди ми своја крила,
да сакујим јородицу,
маму, јијицу и сесјирицу,
нека раји буде крај,
да јронаћем завичај.
Ластавице, ластавице...*

Весна Делић
Соколац

ДИВАН ЈЕ БОГ У СВЕТИМА СВОЈИМ

Поклонивши се пивском манастиру, помолили смо се Богу у њему и кренули даље. Следећа Светиња којој смо хтели да се поклонимо је манастир Острог. У њему се налазе мошти Св. Василија Острошког. Аутобус је споро пузио, док је нестрпљење све више расло. Приближавајући се светињи тихо смо и побожно појали тропаре и духовне пјесме на славу Господа и Свеца. Осјећала сам духовни мир и молила се да нам Господ подари свој мир, опрости све гријехе, буде помоћник и Пастир.

Најзад аутобус је стао. Испред нас величанствен и диван призор. Нешто слично нисам никада видјела у свом животу. Манастир обасјан у ноћи као да је привезан за небо. Господе, ми по милости Твојој улазимо у дом Твој. Хвалимо и величамо Тебе Боже и Угодника Твог Светог Василија. Прими нас Свемогући у наручје и избави од сваке невоље, зла и муке. Обавијени првом вечерњом тамом журили смо да се поклонимо светим моштима. Кретали смо се уским пречицама једни иза других журећи да што прије стигнемо. Стајали смо испред горњег манастира Острога задивљени призором. Сијао је као најчистији бисер, то велико уточиште у коме се осјећа присуство Светога Духа. Душа је постала лагана, испуњена вјером. Свуда око мене вјерници. Цјеливају и поклањају се моштима Светог Василија. Моле се Госпо-

ду и Свецу за опроштај гријехова, за здравље, за живот вјечни. Побожно појући и молећи се са страхом приступам моштима Светитеља. Улазећи у пећину покајнички и оборене главе молила сам се за све људе, за мир, за срећу и благостање цијелога свијета. У мени је живјела нада да ће се све молитве испунити, ако вјерујемо у Господа, ако идемо путем Господњим и држимо Његове заповијести.

Сутрадан, због великог присуства вјерника нисмо могли стајати и храму Доњег манастира, и још једном заједнички упутити захвалност на заједничкој молитви. (озвучење у најмању руку дјелује смијешно јер се чује само једна страна оних који одговарају на Св. литургији). Било је тешко опростити се од овог светог мјеста. Гледала сам још увијек наслађујући се љепотом ове Светиње док се аутобус удаљавао стрмим путем. Живим у нади да ћу опет доћи помолити се Богу и Св. Василију и ту наћи свој мир.

Најчистији Томовић
Соколац

јер је таквих Царство Божије.

Дјечија страна

СА ПОКЛОНИЧКОГ ПУТОВАЊА

Жељна је душа моја Бога

Божјом помоћу, чланови дјечјег хора Романијске Лазарице, кренули су пут манастира Острога, једне од највећих српских светиња. Испуњавајући тежње и план да се што ближе упознамо са нашим светињама, да употпунимо своје знање, продуховимо и обогатимо наше дјечије душе, сваке године организујемо поклоњење светињама. Прошле године походили смо овчарско-кабларске манастире, малу српску Свету гору. Овај пут упознаћемо задужбине и светиње лозе Немањића и Острог.

Весела и раздрагана дјеца појући духовне pjesме, говорећи стихове научених pjesама и рецитација, одјелке и цитате из Светог Писма, чинила су путовање пријатним, протканим задовољством и ведрином.

Пивска панорама

На ободу безбројних узвишења и камењара Црне Горе, као оаза у пустињи

смјештен је Пивски манастир. Црква је пренешена камен по камен са првобитне локације, али је вјерно сачувана па је изузетан примјер сакралне архитектуре и идеалне фрескодекорације. Положај манастирске порте обogaћен покојим цвијетом и здравим чистим ваздухом, пружа прекрасну панораму и велича издашност и дар Творца, управо овом предјелу. Свуда мир, постојаност, чистота...

Свјетло у ноћи

Све око нас полако нестаје и урања у густу таму. Ноћ, подобна оној која понекад обавија човјеков живот, која наступи кад пресуши извор животне радости. Несигурно, пипајући у мраку тражимо зрачак наде, која ће нам даровати снагу неопходну за борбу и опстанак. Тада се на наобору скута планине, као једини свијетли мотив на тамној површини овога дијела свијета, појављује манастир Острог. Тишина. Моменат када је свако дјечије срце живјело молитвом и било отворено само за Господа и Свеца. У тренутку овог мира постали су одрасли људи. Свјесни Божје моћи, са страхом су приступали и поклањали се чудотворним моштима. Код Горњег манастира мноштво људи. Сједе и леже на камењу, земљи, одлучни да ту проведу ову несвакидашњу и даровану ноћ. Није сметња ни хладноћа која овдје на ви-

сини полако стеже како ноћ одмиче, ни неугодност „смјештаја“ и дочека, јер Господ је Свјетлост: „и видјело свјетли у тами“... а љубав према Светитељу све ватренија. Ноћну тишину само понекад ремете кораци закаснелих поклоника и тиха и побожна pjesма хора. Боже мој: сви ови људи су видјели у Теби и твом Светом Василију - једини зрак наде у тами свог живота. Сви ћемо ми једнога дана када не стану лажи и ишчезне вео заблуда наших, морати завирити у душу своју и наћи једину и праву истину. Тада ћемо, послје свега, помоћ добити једино од Господа јер је он на крају свих наших путева. Свако од нас који смо те вечери целивали свете и нетрулежне и чудотворне мошти Светог Василија, иза молитвеног израза лица, крио је своје оживље, своју причу и жељу за опроштајем гријехова.

Последњи поглед на Острог чувао је у себи захвалност, мир и спокојство у души, али и неколико ријечи молитве: Опрости Василије Свети онима који се налазе у дому Твом, који умјесто да sluже Господу, Теби и роду своме тјерају нас невољне од Тебе.

*Милијана Којић
Соколац*

Пустите дјецу нека долазе мени, и не браните им

Дјечија страна

МАНАСТИР ДАЈБАБЕ

У суботу 25. Септембра 1999. Године, дјечији хор Романијске Лазарице покло- нио се манастиру Острогу и другим мана- стирима у Црној Гори. Под Острог смо стигли увече и приступили Светом Васи- лију Острошком. Ујутро, после свете литургије, кренули смо даље у обилазак, препуни духовне радости и задовољства. После Цетиња, кренули смо поново према Погорици и манастиру Дајбабе.

Манастир Дајбабе удаљен је четири километра од Подгорице и налази се по- ред магистралног пута Подгорица - Пе- тровац. Стигли смо пред манастир и при- чекали младића који нам је испричао необичан историјат овог манастира. Из историјата смо сазнали да је манастир откривен на веома чудан начин. Чобан- чету које је на Дајабској гори чувало своје стадо, јавио се светац и саопштио му да се на мјесту гдје борави налази улаз

у велику светињу. Заинтересовао је мо- нахе Острога и приликом откопавања пронађена је пећина у знаку крста, са ча- сном трапезом. Највише ће ипак код ове светиње поради манах Симеон. Живо- писао је и уредио манастир, а када је умро сахрањен је у средишњем дијелу мана- стирске цркве.

Поклонили смо се светињи и моштима преподобног Симеона, који је изложен у самој пећини. Улазећи у пећину појали смо тропар Успења Пресвете Богороди- це, коме је посвећен овај манастир. Ми- стично и необично одјекивали су наши дјечији гласови у крстастој пећини. Про- шли смо кроз све пролазе и видјели доста лијепих икона. Неке од њих је својом ру- ком радио преподобни Симеон дајбаб- ски. Необична атмосфера у пећини, цр- кве у земљи, задивила ме је и испунила топлином. Дивила сам се овој светињи и чуду, понављајући у себи ријечи: „Вели- ка су Твоја дјела Господе“.

Ово је за све нас била прилика да упо- знамо још једну велику светињу за коју смо мало знали. Вјероватно постоји још овако лијепих и светих мјеста за које не знамо. Видјевши овај манастир, ми дјеца горе Романије видјели смо још једно од многобројних српских светиња. Учвр- стили смо још више своју вјеру и појача- ли љубав према Богу. Надам се да ће би- ти још оваквих поклоничких путеше- ствија, ради упознавања нових светиња, а на корист наших душа.

Нина Пржуљ
Соколац

ВОЛИМ К'О СРБИН

*Ја волим к'о Србин
Не сћидим се њога,
Волим Боџомајку Свећу
Волим Христџа Боџа.*

*Ја волим к'о Србин
И њоносим се њиме,
Славим Боџа, српску Славу
И носим српско име.*

*Волим искрено к'о Србин
То њраво имам од Боџа
Вјерујем у светија дела
И не сћидим се њога.*

Марина Пјевчевић
Вишеград

јер је таквих Царство Божије.

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Митрополија Дабробосанска

КОТОРАЧКА ПАРОХИЈА

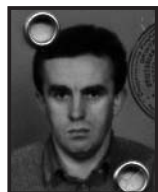
1. **Боро** (Миленка)
Ерић
рођен 1955.
Касиндо
погинуо 21.06.1993.
Кијево

2. **Игор** (Радослава)
Браћич
рођен 1965.
Сарајево
погинуо 05.08.1993.
Игман

3. **Небојша** (Војина)
Елез
рођен 1968.
Сарајево
погинуо 30.12.1993.
Д. Кошорац

4. **Драго** (Мила)
Васић
рођен 1954.
Трново
погинуо 01.07.1994.
Г. Кошорац

5. **Анђелко** (Милана)
Ђосовић
рођен 1959.
Трново
погинуо 22.10.1994.
Турови

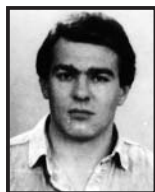
6. **Данило** (Петра)
Сретеновић
рођен 1968.
погинуо 22.10.1994.
Турови

7. **Мирко** (Милинка)
Цмиљанић
рођен 1937.
Лукавица
умро 03.12.1995.
болница Касиндо

8. **Бранислав**
(Николе) **Папач**
рођен 1957.
Г. Которац
неслао 15.05.1992.

9. **Драган** (Бранка)
Ковачевић
рођен 1965.
погинуо 10.07.1992.
Кијево

10. **Добришлав**
(Миливоја)
Бјелогрић
рођен 1958., Фоча
погинуо 22.08.1992.
Кијево

11. **Мирко** (Ранка)
Матић
рођен 1959.
Касиндо
погинуо 22.08.1992.
Касиндо

12. **Александар** (Јова)
Икић
рођен 1938.
Д. Которац
погинуо 01.09.1992.
Д. Кошорац

13. **Жарко** (Стојана)
Трапара
рођен 1954.
Д. Которац
погинуо 17.10.1992.
Д. Кошорац

14. **Милосав** (Косте)
Тушевљак
рођен 1931.
Подивич
погинуо 17.10.1992.
Д. Кошорац

15. **Давор** (Момира)
Мијовић
рођен 1965.
Касиндо
погинуо 28.10.1992.
Кијево

16. **Војно** (Стева)
Ђурсун
рођен 1949.
Илица
погинуо 01.07.1993.

17. **Миладин** (Јанка)
Ћуровић
рођен 1943.
Трново
погинуо 20.06.1992.
Илица

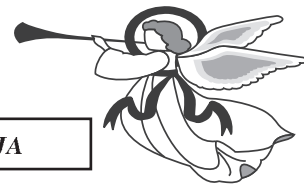

18. **Момир**
(Милорада) **Неђић**
рођен 1947.
Ђуде
погинуо 23.10.1992.
Ђуде

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

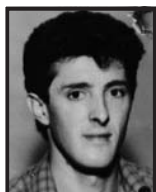
Митрополија Дабробосанска

КОТОРЧКА ПАРОХИЈА

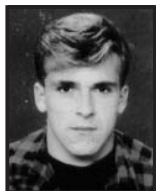
19. **Жарко** (Славка)
Крешталица
рођен 1965.
Миљевићи
погинуо 26.10.1992.
Илица

20. **Мићо** (Стојана)
Бамбарез
рођен 1954.
Сарајево
погинуо 29.10.1994.
Тресковица

21. **Жарко** (Милана)
Ђукић
рођен 1937.
Сарајево
погинуо 16.06.1995.
Злајишћине

22. **Дарко** (Риста)
Вучковић
рођен 1968.
Рељево
погинуо 08.12.1992.
Жуч

23. **Славиша** (Рајка)
Вучковић
рођен 1964.
Рељево
погинуо 02.06.1992.
Ахатиновићи

24. **Новица** (Обрена)
Крајишник
рођен 1953.
Илица
погинуо 13.04.1993.
Илица

25. **Горан** (Данила)
Савић
рођен 1961.
Сарајево
погинуо 14.05.1992.
Илица

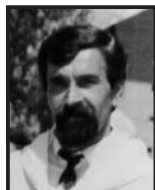
26. **Момчило** ()
Говедарица
рођен 1957.
Калиновик
погинуо 17.06.1992.
Аеродром

27. **Драган** (Славка)
Симуновић
рођен 1961.
Ковачи
погинуо 18.07.1992.
Илица

28. **Драган**
(Богољуба)
Комарица
рођен 1966., Илица
погинуо 01.12.1992.
Илица

29. **Недељко** (Ранка)
Неговановић
рођен 1953.
Вогошћа
погинуо 27.12.1993.
Пољине

30. **Новица** (Новице)
Миовић
рођен 1962.
Трново
погинуо 19.07.1993.
Трврх

31. **Ненад** (Душана)
Томић
рођен 1950.
погинуо 31.08.1993.
Нецарићи

32. **Димитрије**
(Остоје) **Самарчић**
рођен 1964.
Високо
погинуо 11.07.????.
Хаџићи

33. **Зоран** (Маринка)
Крстовић
рођен 1968.
Илица
погинуо 09.06.1992.
Илица

34. **Љубо** (Милићка)
Ђурић
рођен 1953.
Високо
погинуо 27.04.1993.
Илијаши

35. **Раде** (Пера)
Шеховац
рођен 1960.
Трново
погинуо 07.07.1992.
Страришћина

36. **Драгиша** (Мирка)
Јакић
рођен 1973.
Сарајево
погинуо 14.05.1992.
Илица

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Митрополија Дабробосанска

КОТОРЧКА ПАРОХИЈА

37. **Драгољуб**
(Милоша) **Костовић**
рођен 1973.
Србиње
погинуо 17.02.1993.
Нецарићи

38. **Велимир** (Влада)
Витковић
рођен 1956.
Трново
погинуо 18.06.1992.
Нецарићи

39. **Радослав**
(Новака) **Говедарица**
рођен 1973.
Сарајево
погинуо 17.01.1993.
Аеродром

40. **Миодраг** (Илије)
Гајић
рођен 1940.
Тешањ
мучен и убијен
17.06.1992.

41. **Симо** (Петра)
Човић
рођен 1970.
Сарајево
погинуо 06.10.1995.
Трново

42. **Ранко** ()
Урта
рођен 1957.
Илиџа
погинуо 09.02.1993.
Рајловац

43. **Жељко** ()
Урта
рођен 1961.
Илиџа
погинуо 29.12.1993.
Жуч

44. **Драган** (Николе)
Ковачевић
рођен 1956.
Рељево
погинуо 12.11.1992.
Жуч

45. **Здравко** (Сима)
Јошило
рођен 1933.
Сарајево
погинуо 08.06.1992.
Нецарићи

46. **Слободан** (Тома)
Росуљаш
рођен 1961.
Илиџа
погинуо 01.12.1992.
Зораново

47. **Дарко** (Неђа)
Обућина
рођен 1970.
Илиџа
погинуо 1994.
Горажде

48. **Мирослав** (Драга)
Тушевљак
рођен 1954.
Нецарићи
погинуо 28.10.1993.
Нецарићи

49. **Драгиша**
(Слободана) **Милидраг**
рођен 1965.
Калиновик
погинуо 16.03.1994.
Нецарићи

50. **Чедо** (Мирка)
Вранић
рођен 1969.
Шипово
погинуо 30.08.1992.
Нецарићи

51. **Костадин** (Косте)
Ивановић
рођен 1946.
Трново
погинуо 06.11.1994.
Нишићка вис.

52. **Ратко** (Илије)
Мојевић
рођен 1942.
Трново
погинуо 15.04.1993.
Нецарићи

53. **Бошко** (Сава)
Шоја
рођен 1965.
Илиџа
погинуо 26.06.1992.
Добриња IV

54. **Зоран** (Славка)
Братић
рођен 1961.
Сарајево
погинуо 13.04.1992.
Илиџа

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Митрополија Дабробосанска

КОТОРЧКА ПАРОХИЈА

55. **Радомир** ()
Ковач
рођен 1959.
Калиновик
погинуо 01.12.1992.
Илиџа

56. **Драган** (Ђурађа)
Јагњић
рођен 1936.
Трново
погинуо 06.08.1992.
Нецарићи

57. **Борислав**
(Светозара) **Ђукић**
рођен 1952.
Осјек
погинуо 23.05.1992.
Добриња

58. **Мирко** (Илије)
Вујичић
рођен 1931.
Калиновик
погинуо 14.03.1993.
Илиџа

59. **Миленко** (Ратка)
Галинац
рођен 1967.
Калиновик
погинуо 17.03.1993.
Хацићи

60. **Милорад** (Рајка)
Ивановић
рођен 1956.
Трново
погинуо 03.06.1992.
Трново

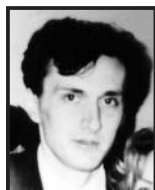
61. **Рајко** (Стева)
Ивановић
рођен 1937.
Трново
погинуо 18.10.1994.
Нецарићи

62. **Слободан** (Васа)
Самарџић
рођен 1966.
Сарајево
погинуо 17.06.1992.
Аеродром

63. **Раде** (Максима)
Орашанин
рођен 1951.
Соколац
погинуо 17.08.1992.
Нецарићи

64. **Драган**
(Милована)
Бандераћ
рођен 1966., Фојница
погинуо 14.06.1995.
Нецарићи

65. **Миленко**
(Млађена) **Шеховац**
рођен 1941.
Кијево
погинуо 04.08.1992.
Грлица

66. **Зоран** (Тодора)
Поповић
рођен 1959.
Трново
погинуо 22.03.1993.
Зораново

67. **Жељко** (Петра)
Фржовић
рођен 1968.
Сарајево
погинуо 14.02.1993.
Азићи

68. **Недељко** (Божа)
Вујичић
рођен 1969.
Илиџа
несћао 22.04.1992.
Нецарићи

69. **Љубан** (Николе)
Говедарица
рођен 1945.
Калиновик
погинуо 04.08.1992.
Касиндолска

70. **Драган** (Видана)
Вујовић
рођен 1972.
Сарајево
погинуо 17.12.1994.
Илиџа

71. **Стево** (Спасоја)
Вујичић
рођен 1939.
Калиновик
погинуо 30.07.1992.
Нецарићи

72. **Бобан** (Срета)
Голијанин
рођен 1961.
Илиџа
погинуо 20.09.1992.
Нецарићи

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Митрополија Дабробосанска

КОТОРЧКА ПАРОХИЈА

73. **Перо** (Драга)
Драшковић
рођен 1934.
Трново
погинуо 06.08.1992.
Нецарићи

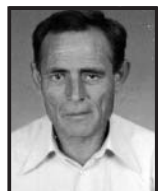
74. **Љубиша** (Јова)
Берјан
рођен 1966.
Илиџа
погинуо 12.09.1992.
с. Дољлади

75. **Драгиша** (Гојка)
Берјан
рођен 1961.
Илиџа
погинуо 12.09.1992.
с. Дољлади

76. **Петко** (Максима)
Ковач
рођен 1957.
Калиновик
погинуо 20.03.1993.
Азићи

77. **Илија** (Благоја)
Ивковић
рођен 1943.
Невесиње
погинуо 23.04.1993.
Сарајево

78. **Остоја** (Мирка)
Радоња
рођен 1947.
Сарајево
погинуо 05.06.1995.
Добриња

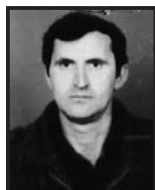
79. **Јанко** (Остоје)
Радоња
рођен 1968.
Сарајево
погинуо 14.05.1992.
Добриња

80. **Здравко** (Жарка)
Стричевић
рођен 1952.
Б. Петровац
погинуо 30.08.1995.
Илиџа

81. **Марко** (Милана)
Ивановић
рођен 1931.
погинуо 03.06.1992.
Трново

82. **Трифко** (Цвијана)
Ждрале
рођен 1951.
Илијаш
погинуо 1993.
с. Дољлади

83. **Милан** (Пера)
Пајдаковић
рођен 1950.
Жуч
погинуо 04.05.1992.
Жуч

84. **Саво** (Максима)
Куљанин
рођен 1945.
Илиџа
погинуо 10.07.1993.
Жуч

85. **Младен** (Љубана)
Панић
рођен 1969.
Сарајево
погинуо 21.06.1992.
Аеродром

86. **Бране** (Миливоја)
Божовић
рођен 1958.
Трново
погинуо 1992.
Касиндолска

87. **Милан** (Илије)
Станић
рођен 1946.
Калиновик
погинуо 10.10.1993.
Лукавица

88. **Радмила**
(Неђељка) **Шевић**
рођена 1940.
Сарајево
погинула 1992.
Рајловац

89. **Борка** (Бранка)
Обрадовић
рођена 1950.
Сарајево
погинула 1992.
Рајловац

90. **Ђоко** (Петра)
Сладоје
рођен 1947.
Калиновик
погинуо 30.07.1992.
Нецарићи

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

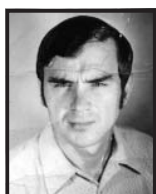
Митрополија Дабробосанска

КОТОРЧКА ПАРОХИЈА

91. **Жарко** (Душана)
Лулеџија
рођен 1939.
Раковица
погинуо 09.05.1992.
Раковица

92. **Глиша** (Влајка)
Грђић
рођен 1949.
Сарајево
погинуо 16.06.1992.
Раковица

93. **Перо** (Ђура)
Кешић
рођен 1953.
Кијево
погинуо 09.08.1992.
Илиџа

94. **Мирко** (Ђура)
Кешић
рођен 1956.
Кијево
погинуо 17.12.1992.
Илиџа

95. **Ђуро** (Николе)
Кешић
рођен 1920.
Кијево
погинуо 26.06.1994.
Неџарићи

96. **Ранко** (Влада)
Шућур
рођен 1957.
Сарајево
погинуо 27.01.1992.
с. Дољлади

97. **Гојко** (Тихомира)
Кешел
рођен 1966.
Раковица
погинуо 06.06.1992.
Раковица

98. **Бранко** (Ратка)
Јововић
рођен 1962.
погинуо 19.06.1992.
Добриња

99. **Бојан** (Рајка)
Стијак
рођен 1977.
Осијек
погинуо 04.05.1995.
Илиџа

100. **Симо** (Млађена)
Берјан
рођен 1931.
Илиџа
погинуо 28.05.1992.
Илиџа

101. **Гордан** (Жарка)
Тошић
рођен 1967.
Илиџа
погинуо 25.09.1992.
Неџарићи

102. **Милош** (Лазара)
Крајишник
рођен 1941.
Вругци
погинуо 01.10.1992.
Вругици

103. **Славиша** ()
Радоња
рођен 1962.
Лукавица
погинуо 21.06.1995.
Трново

104. **Драго** (Обрена)
Лоле
рођен 1934.
Трново
погинуо 30.06.1992.
Неџарићи

105. **Синиша**
(Алексе) **Анђрић**
рођен 1971.
Високо
погинуо 1995.
Илиџа

106. **Милинко** (Сава)
Станић
рођен 1930.
Борије
умро 15.02.1996.

107. **Милан**
(Милинка) **Станић**
рођен 1956.
Борије
погинуо 30.08.1992.
Илиџа

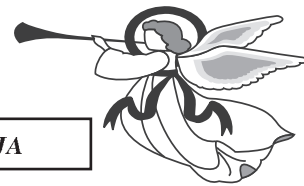

108. **Јово** (Миленка)
Радоња
рођен 1952.
Сарајево
погинуо 04.10.1992.
Добриња IV

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Митрополија Дабробосанска

КОТОРАЧКА ПАРОХИЈА

109. **Живко** ()
Васковић
рођен 1942.
Лукавица
погинуо 06.09.1995.
Добриња

110. **Драшко** ()
Вујевић
рођен 1949.
Пазарић
погинуо 13.10.1993.
Добриња

111. **Милосав**
(Драгољуба) **Стикић**
рођен 1937.
Рудо
погинуо 28.11.1994.
Проскок

112. **Драго** (Радоја) **Зиројевић**
рођен 1956.
погинуо 20.12.1992., Кијево

113. **Ратко** (Крста) **Ракић**
рођен 1940.
умро 18.01.1993.

114. **Саво** (Тома) **Трапара**
рођен 1935.
погинуо 24.01.1993.

115. **Душан** (Јагоша) **Тушевљак**
рођен 1967.
погинуо 21.03.1993., Д. Кошорац

116. **Миланко** (Рада) **Ковачевић**
рођен 1938.
погинуо 28.03.1993., Кијево

117. **Борислав** (Боривоја) **Ћосовић**
рођен 1955.
погинуо 04.06.1993., Бушмир

118. **Бошко** (Жарка) **Вујанић**
рођен 1954.
погинуо 21.06.1993., Кијево

119. **Небојша** (Милорада) **Лаловић**
рођен 1962.
погинуо 02.08.1993., Игман

120. **Саша** (Јова) **Ћосовић**
рођен 1972.
погинуо 05.08.1993., Игман

121. **Ненад** (Бранка) **Драгичевић**
рођен 1962.
погинуо 05.08.1993., Игман

122. **Петар** (Сава) **Ћосовић**
рођен 1934.
погинуо 15.09.1993., Добриња IV

123. **Симо** (Петра) **Поповић**
рођен 1932.
погинуо 08.10.1993., Д. Кошорац

124. **Драган** (Сима) **Баврлић**
рођен 1935.
погинуо 12.12.1993., Олово

125. **Милован** (Сава) **Кнежевић**
рођен 1959.
погинуо 21.12.1993., Добриња I

126. **Мирослав** (Митра) **Поповић**
рођен 1963.
погинуо 30.12.1993., Д. Кошорац

127. **Раде** (Уроша) **Јевтовић**
рођен 1947.
погинуо 04.01.1994., Добриња IV

128. **Ратко** (Славка) **Сладоје**
рођен 1966.
погинуо 10.10.1994., Нишићка вис.

129. **Живко** (Мића) **Лубура**
рођен 1946.
погинуо 22.10.1994., Турови

130. **Драгомир** (Чеда) **Папаз**
рођен 1960.
погинуо 22.10.1994., Турови

131. **Петар** (Миливоја) **Пјевић**
рођен 1937.
погинуо 22.10.1994., Турови

132. **Миро** (Богдана) **Папаз**
рођен 1960.
погинуо 22.10.1994., Турови

133. **Жарко** (Срета) **Самарџија**
рођен 1961.
погинуо 22.10.1994., Турови

134. **Сретко** (Сима) **Вујичић**
рођен 1945.
погинуо 22.10.1994., Турови

135. **Жељко** (Васа) **Васиљевић**
рођен 1963.
погинуо 22.10.1994., Турови

136. **Никола** (Мирка) **Бејат**
рођен 1947.
умро 04.11.1994., ВМА

137. **Ненад** (Миленка) **Шеховац**
рођен 1946.
погинуо 08.02.1995., Младичко поље

138. **Реља** (Николе) **Панџић**
рођен 1937.
погинуо 12.03.1995., Б. Поље

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Митрополија Дабробосанска

КОТОРАЧКА ПАРОХИЈА

139. **Бранимир** (Максима) **Гаврић**
рођен 1971.
умро 03.05.1995., ВМА

140. **Невенко** (Груја) **Тушевљак**
рођен 1960.
погинуо 02.06.1995., Д. Кошорац

141. **Миранчук Сергеј**
Александрович, рођен 1970.
погинуо 18.06.1995., Трескавица

142. **Раде** (Радоја) **Матић**
рођен 1951.
умро 18.09.1995., болница Касиндо

143. **Божо** (Сава) **Новакровић**
рођен 1932.
умро 25.10.1995., ВМА

144. **Грујо** (Душана) **Тушевљак**
рођен 1939.
умро 22.11.1995., болница Коран

145. **Влајко** (Ђорђа) **Голубовић**
рођен 1970.
погинуо 22.04.1992., Б. Поље

146. **Душан** (Лазара) **Пајић**
рођен 1949.
погинуо 05.06.1992., Д. Кошорац

147. **Сретен** (Неђа) **Ерић**
рођен 1941.
погинуо 08.06.1992., Мојило

148. **Милан** (Миленка) **Џмиљанић**
рођен 1934.
несио 15.06.1992.

149. **Добро** (Добра) **Рајић**
рођен 1960.
погинуо 18.06.1992., Пале

150. **Рајко** (Максима) **Пајић**
рођен 1927.
погинуо 27.06.1992., Д. Кошорац

151. **Милорад** (Васа) **Ремић**
рођен 1945.
погинуо 10.07.1992., Кијево

152. **Велимир** (Сава) **Тргић**
рођен 1973.
погинуо 10.07.1992., Кијево

153. **Миладе** (Васа) **Пајић**
рођен 1953.
погинуо 07.08.1992., Д. Кошорац

154. **Момчило** (Неђа) **Маунага**
рођен 1956.
погинуо 21.08.1992., Кијево

155. **Ненад** (Ђорђа) **Васковић**
рођен 1965.
погинуо 22.08.1992., Г. Кошорац

156. **Мирко** (Остоје) **Шеховац**
рођен 1945.
погинуо 23.08.1992., Кијево

157. **Бранко** (Пера) **Миовчић**
рођен 1937.
погинуо 24.08.1992., Д. Кошорац

158. **Милорад** (Мила) **Мијовић**
рођен 1952.
погинуо 24.08.1992., Д. Кошорац

159. **Саво** (Милана) **Живковић**
рођен 1955.
погинуо 25.08.1992., Кошорац

160. **Ацо** (Бошка) **Кутлача**
рођен 1950.
погинуо 07.09.1992., Д. Кошорац

161. **Грујо** (Бошка) **Кутлача**
рођен 1953.
погинуо 19.11.1992., Кијево

162. **Јово** (Милоша) **Витомир**
рођен 1941.
погинуо 07.09.1992., Д. Кошорац

163. **Душан** (Ђура) **Латиновић**
рођен 1954.
погинуо 01.10.1992., Б. Поље

164. **Ратомир** (Миланка) **Ђуричић**
рођен 1943.
погинуо 03.10.1992., Кијево

165. **Срето** (Неђа) **Самарџија**
рођен 1940.
погинуо 03.10.1992., Кијево

166. **Мирко** (Лазара) **Тодоровић**
рођен 1953.
погинуо 03.10.1992., Кијево

167. **Владимир** (Данице) **Липић**
рођен 1942.
погинуо 15.10.1992., Кијево

168. **Неђо** (Миливоја) **Ђуровић**
рођен 1957.
погинуо 28.10.1992., Кијево

169. **Неђо** (Лазара) **Бојовић**
рођен 1947.
погинуо 31.10.1992., Кијево

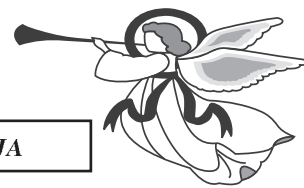
170. **Ненад** (Душана) **Пајић**
рођен 1941.
погинуо 31.10.1992., Кијево

171. **Миломир** (Здравка) **Матић**
рођен 1951.
умро 18.11.1992.

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Митрополија Дабробосанска

КОТОРЧКА ПАРОХИЈА

172. **Симо** (Сима) **Бојовић**
рођен 1947.
погинуо 19.11.1992., Кијево

173. **Стојан** (Ратка) **Бурсаћ**
рођен 1942.
погинуо 19.11.1992., Кијево

174. **Синиша** (Васа) **Лаловић**
рођен 1966.
погинуо 19.11.1992., Кијево

175. **Ђуро** (Славка) **Проле**
рођен 1953.
погинуо 20.11.1992., Кијево

176. **Здравко** (Бранка) **Ступар**
рођен 1947.
погинуо 01.12.1992., Кијево

177. **Недељко** (Жарка) **Анђић**
рођен 1958., Вареш
погинуо 21.04.1992., Јеврејско гробље

178. **Зоран** (Гојка) **Јошило**
рођен 1957., Сарајево
погинуо 21.04.1992., Београдска

179. **Илија** (Миладина) **Трифковић**
рођен 1957., Сарајево
погинуо 21.04.1992., Јеврејско гробље

180. **Рајко** (Бранка) **Ступар**
рођен 1935., Сарајево
погинуо 14.05.1992., Јеврејско гробље

181. **Ђоко** (Васа) **Дивчић**
рођен 1951., Сарајево
погинуо 14.05.1992., Јеврејско гробље

182. **Недељко** (Уроша) **Гранић**
рођен 1953., Пале
погинуо 25.05.1992., Златишћ

183. **Здравко** (Гојка) **Пандуревић**
рођен 1954., Сарајево
погинуо 21.04.1992., „Водопривреда“

184. **Дејан** (Бранка) **Миласиновић**
рођен 1968., Сарајево
погинуо 08.06.1992., Озренска

185. **Недељко** (Милана) **Тубин**
рођен 1935., Приједор
погинуо 12.06.1992., Јеврејско гробље

186. **Дојчило** (Момчила) **Трапара**
рођен 1957., Сарајево
погинуо 12.06.1992., Златишћ

187. **Симо** (Марка) **Дивчић**
рођен 1929., Сарајево
погинуо 13.06.1992., Јеврејско гробље

188. **Зоран** (Видака) **Кларић**
рођен 1962., Сарајево
погинуо 13.06.1992., Јеврејско гробље

189. **Миро** (Жарка) **Топаловић**
рођен 1970., Сарајево
погинуо 18.06.1992., Златишћ

190. **Зоран** (Спасоја) **Богдановић**
рођен 1953., Сарајево
погинуо 19.06.1992., Златишћ

191. **Милорад** (Миладина) **Мишић**
рођен 1967., Травник
погинуо 20.06.1992., Златишћ

192. **Младен** (Ивка) **Кљајић**
рођен 1959., Сарајево
погинуо 21.06.1992., Враца

193. **Грујо** (Влада) **Икић**
рођен 1933., Сарајево
погинуо 25.06.1992., Вељине

194. **Саво** (Сава) **Ђурђевић**
рођен 1954., Сарајево
погинуо 20.06.1992., Прљево брдо

195. **Миро** (Милорада) **Ждрале**
рођен 1965., Сарајево
погинуо 27.07.1992., Грбавица

196. **Миљан** (Ранка) **Пандуревић**
рођен 1965., Сарајево
погинуо 01.08.1992., Златишћ

197. **Владимир** (Мирослава) **Петровић**
рођен 1944., Сарајево
погинуо 02.05.1992., Врбања мост

198. **Обрад** (Неђа) **Пандуревић**
рођен 1958., Сарајево
погинуо 06.09.1992., Златишћ

199. **Милорад** (Данила) **Трифковић**
рођен 1952., Сарајево
погинуо 17.09.1992., Врановина

200. **Зоран** (Маринка) **Пандуревић**
рођен 1962., Пале
погинуо 04.10.1992., Кијево

201. **Недељко** (Војина) **Крављача**
рођен 1975., Сарајево
погинуо 07.10.1992., Дебело брдо

202. **Жељко** (Ранка) **Мајсторовић**
рођен 1968., Сарајево
погинуо 09.10.1992., Грбавица

203. **Љубо** (Бранка) **Радан**
рођен 1939., Сарајево
умро 09.10.1992., Вељине

204. **Никола** (Душана) **Мајдов**
рођен 1947., Фоча
погинуо 22.10.1992., Љубљанска

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Митрополија Дабробосанска

КОТОРЧКА ПАРОХИЈА

205. **Неђо** (Живка) **Ђирић**
рођен 1934., Пале
умро 24.10.1992., болница Касиндо

206. **Коста** (Рада) **Плакаловић**
рођен 1942.
умро 28.10.1992., Јеврејско гробље

207. **Горан** (Ранка) **Драгаш**
рођен 1968., Сарајево
погинуо 31.10.1992., Дебело брдо

208. **Миленко** (Бошка) **Јовановић**
рођен 1939., Чајниче
погинуо 31.10.1992., Дебело брдо

209. **Ђорђо** (Милоша) **Пандуровић**
рођен 1940., Пале
погинуо 31.10.1992., Дебело брдо

210. **Војислав** (Драга) **Маленица**
рођен 1944., Сарајево
погинуо 31.10.1992., Дебело брдо

211. **Ранко** (Бошка) **Крешталица**
рођен 1930., Сарајево
погинуо 31.10.1992., Златишиће

212. **Миле** (Влада) **Симеуновић**
рођен 1948., Сарајево
погинуо 10.05.1992., Мојило брдо

213. **Бориша** (Недељка) **Лакић**
рођен 1958., Сарајево
погинуо 10.11.1992., Јеврејско гробље

214. **Жељко** (Обрена) **Дубовина**
рођен 1966., Сарајево
погинуо 20.12.1992., Орчеве воде

215. **Марко** (Миладина) **Чечар**
рођен 1969., Сарајево
погинуо 20.12.1992., Орчеве воде

216. **Ненад** (Рада) **Ковачевић**
рођен 1971., Сарајево
погинуо 20.12.1992., Орчеве воде

217. **Горан** (Манојла) **Јокић**
рођен 1970., Сарајево
погинуо 20.12.1992., Орчеве воде

218. **Ненад** (Вукашина) **Чамур**
рођен 1968., Сарајево
погинуо 20.12.1992., Орчеве воде

219. **Ново** (Ранка) **Ждрале**
рођен 1950., Сарајево
погинуо 23.12.1992., Златишиће

220. **Радомир** (Милорада) **Ждрале**
рођен 1965., Сарајево
погинуо 26.12.1992., Плато Осмице

221. **Ранко** (Рајка) **Јованчић**
рођен 1957., Сарајево
погинуо 31.12.1992., Пејровачка

222. **Недељко** (Мирка) **Јованчић**
рођен 1965., Сарајево
погинуо 03.01.1993., Златишиће

223. **Станко** (Пера) **Топаловић**
рођен 1942., Сарајево
погинуо 31.01.1993., Грбавица

224. **Бошко** (Милорада) **Газија**
рођен 1955., Соколац
погинуо 15.03.1993., Јеврејско гробље

225. **Александар** (Бранка) **Чаваркана**
рођен 1973., Сарајево
погинуо 27.03.1993., М. Јовановића

226. **Перо** (Анђелка) **Даниловић**
рођен 1944., Пљевља
умро 11.04.1993., болница Касиндо

227. **Вукашин** (Алексе) **Трифковић**
рођен 1950., Сарајево
погинуо 20.04.1993., Златишиће

228. **Срето** (Новице) **Чоловић**
рођен 1941., Пљевља
погинуо 28.05.1993., Златишиће

229. **Предраг** (Ранка) **Станчевић**
рођен 1969., Бања Лука
погинуо 26.06.1993., Невесињска

230. **Станоје** (Љубомира) **Радосављевић**
рођен 1951., Шабац
погинуо 10.07.1993., Трново

231. **Божо** (Душана) **Јововић**
рођен 1935., Калиновик
погинуо 09.07.1993., Трново

232. **Слободан** (Милована) **Тунгуз**
рођен 1957., Сарајево
погинуо 06.08.1993., Добојска

233. **Милан** (Радована) **Кебић**
рођен 1970., Кикинда
погинуо 11.09.1993., Б. Јефтића

234. **Милорад** (Марка) **Шиповац**
рођен 1948., Пале
погинуо 11.09.1993., Загребачка

235. **Бранимир** (Милана) **Крешталица**
рођен 1971., Сарајево
погинуо 19.10.1993., Златишиће

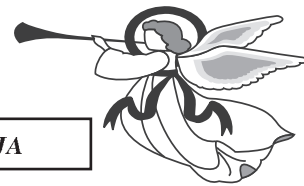
236. **Светлана** (Драгомира) **Бранков**
рођена 1956., Сарајево
погинула 23.11.1993., Београдска

237. **Александар** (Здравка) **Шинић**
рођен 1971., Сарајево
погинуо 04.12.1993., Јеврејско гробље

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Митрополија Дабробосанска

КОТОРЧКА ПАРОХИЈА

238. **Стеван** (Тодора) **Карач**
рођен 1932., Кључ
погинуо 17.12.1993., Силићска

239. **Александар** (Милоша) **Шеплија**
рођен 1971., Сарајево
погинуо 09.12.1993., Олово

240. **Момир** (Сава) **Регоје**
рођен 1936., Добро поље
погинуо 17.08.1993., Јеврејско гробље

241. **Драган** (Милорада) **Јововић**
рођен 1957., Калиновик
погинуо 17.12.1993., Грбавица

242. **Васо** (Груја) **Гацо**
рођен 1959., Сарајево
погинуо 29.12.1993., Јеврејско гробље

243. **Родољуб** (Николе) **Кнежевић**
рођен 1950., Сарајево
погинуо 06.01.1994., Љубљанска

244. **Манојло** (Михајла) **Тушевљак**
рођен 1926., Сарајево
погинуо 06.01.1994., Охридска

245. **Виктор Николајевич** **Десјатов**
рођен 1955., Јекатеринбург
погинуо 06.01.1994., Охридска

246. **Мира** (Љубана) **Трифковић**
рођена 1957., Калиновик
погинула 06.01.1994., Охридска

247. **Слободан** (Бранка) **Маленица**
рођен 1942., Сарајево
умро 05.01.1994., болница Касиндо

248. **Слободан** (Ђура) **Васић**
рођен 1955., Сарајево
погинуо 06.01.1994., Трновска

249. **Младен** (Ратка) **Савић**
рођен 1966., Сарајево
погинуо 07.01.1994., Охридска

250. **Мирко** (Светозара) **Лиздек**
рођен 1959., Мокро
погинуо 14.01.1994., Силићска

251. **Сергеј Остапенков** **Анатолиј**
рођен 1968., Русија
погин. 24.01.1994., Чука-Анђина кућа

252. **Драгиша** (Властимира) **Никић**
рођен 1968., Неготин
погин. 24.01.1994., Чука-Анђина кућа

253. **Горан** (Милорада) **Недић**
рођен 1953., Београд
погинуо 05.02.1994., Јеврејско гробље

254. **Александар Јуријевич**
Бочкарјев, рођен 1971., Русија
погинуо 10.02.1994., Охридска

255. **Александар** (Миливоја)
Стојановић, рођен 1970., Добој
погинуо 20.04.1994., Прача

256. **Миливоје** (Владимира) **Чолић**
рођен 1950., Сарајево
погинуо 12.05.1994., Врбања мост

257. **Слободан** (Косте) **Кречар**
рођен 1945., Сарајево
умро 27.05.1994.

258. **Александар Владимирович**
Шкрабов, рођен 1954., Латвија
погинуо 04.06.1994., Нишићка вис.

259. **Невенко** (Вељка) **Дивчић**
рођен 1954., Сарајево
погинуо 11.06.1994., Нишићка вис.

260. **Милорад** (Млађена) **Андрић**
рођен 1952., Сарајево
погинуо 01.10.1994., Бјелашница

261. **Петар** **Анатолић Малешев**
рођен 1967., Москва
погинуо 03.10.1994., Нишићка вис.

262. монах **Роман Серафимов**
Малешев; рођен 1970., Русија
погинуо 15.10.1994., Нишићка вис.

263. **Горан** (Митра) **Моро**
рођен 1971., Сарајево
погинуо 13.12.1994., Моћевући

264. **Војин** (Милоша) **Дивчић**
рођен 1947., Пале
погинуо 29.10.1994., Ракићница

265. **Радомир** (Сретка) **Драшковић**
рођен 1962., Сарајево
погинуо 13.12.1994., Шиљак

266. **Ненад** (Светозара) **Мандић**
рођен 1956., Сарајево
погинуо 13.12.1994., Шиљак

267. **Жељко** (Ненада) **Кулина**
рођен 1963., Сарајево
погинуо 13.12.1994., Шиљак

268. **Драган** (Милана) **Котле**
рођен 1975., Сарајево
погинуо 13.12.1994., Шиљак

269. **Новак** (Васа) **Сулетић**
рођен 1950.
погинуо 29.10.1994., Трескавица

270. **Драган** (Уроша) **Дивчић**
рођен 1964., Сарајево
погинуо 29.10.1994., Трескавица

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

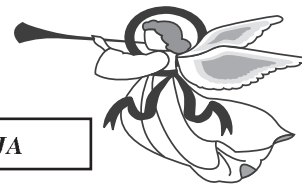

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Миштройолија Дабробосанска

КОТОРАЧКА ПАРОХИЈА

271. **Деливоје** (Душана) **Раковић**
рођен 1961., Соколац
погинуо 09.01.1995., Травничка

272. **Желько** (Љубомира) **Лека**
рођен 1961., Сарајево
погинуо 03.03.1995., М. Јовановића

273. **Мирко** (Илије) **Максимовић**
рођен 1952., Сарајево
погинуо 01.04.1995., Јеврејско гробље

274. **Дмитрич Валерич Гаврилин**
рођен 1963., Белорусија
погинуо 06.04.1995., Радничка

275. **Мирко** (Гавра) **Мочевих**
рођен 1950., Трново
погинуо 16.05.1995., Дебело брдо

276. **Неђо** (Сава) **Ћосовић**
рођен 1949., Трново
погинуо 24.05.1995., Златишић

277. **Милан** (Стевана) **Драгишић**
рођен 1939., Д. Лапац
погинуо 16.06.1995., Златишић

278. **Милисав** (Бранка) **Топаловић**
рођен 1962., Сарајево
погинуо 16.06.1995., Златишић

279. **Зоран** (Велимира) **Станић**
рођен 1962., Сарајево
погинуо 01.07.1995., Јеврејско гробље

280. **Витко** (Милана) **Петровић**
рођен 1943., Фоча
погинуо 17.06.1995., Златишић

281. **Саво** (Јована) **Савић**
рођен 1937., Горажде
погинуо 17.06.1995., Златишић

282. **Миладин** (Бранка) **Батак**
рођен 1953., Пале
погинуо 09.07.1995., Златишић

283. **Максим** (Живка) **Лучић**
рођен 1948., Сарајево
погинуо 09.07.1995., Врбања

284. **Обрен** (Рада) **Фуртула**
рођен 1952., Сарајево
погинуо 09.07.1995., Златишић

285. **Димшио** (Мила) **Глуховић**
рођен 1941., Пале
погинуо 12.07.1995., Јеврејско гробље

286. **Љубомир** (Душана) **Димчић**
рођен 1944., Сарајево
погинуо 02.07.1995., Радничка

287. **Србољуб** (Влада) **Трифковић**
рођен 1939., Сарајево
погинуо 11.08.1995., Трново

288. **Ненад** (Милана) **Чечар**
рођен 1961., Сарајево
погинуо 12.08.1995., Јеврејско гробље

289. **Срећко** (Милана) **Ћириман**
рођен 1965., Ивањица
погинуо 25.08.1995., Трново

290. **Владимир** (Бора) **Зечевих**
рођен 1968., Сарајево
погинуо 25.08.1995., Трново

291. **Милан** (Стевана) **Веселинов**
рођен 1949., Сл. Пожега
умро 27.08.1995., Трново

292. **Жарко** (Војина) **Гојковић**
рођен 1947., Сарајево
погинуо 29.10.1995., Трескавица

293. **Зоран** (Борислава) **Лацкановић**
рођен 1961., Сарајево
погинуо 28.09.1995., Радничка

294. **Драган** (Сава) **Пандуревих**
рођен 1964., Сарајево
несћао 12.12.1994., Шиљак

295. **Драган** (Уроша) **Дивчић**
рођен 1964.
погинуо 29.10.1994.

296. **Предраг** (Гојка) **Мишевић**
рођен 1956.,
погинуо 16.05.1992., ????

297. **Горан** (Остоје) **Дроца**
рођен 1968.,
погинуо 17.07.1992., Илијаши

298. **Добро** (Богдана) **Рајић**
рођен 1960.,
погинуо 18.06.1992., Добриња

299. **Драго** (Јова) **Вукмановић**
рођен 1950.,
погинуо 23.07.1992., Кијево

300. **Милан** (Пера) **Тимотија**
рођен 1958.,
погинуо 03.06.1992., Лисовићи

301. **Симо** (Сава) **Аџић**
рођен 1932.,
погинуо 31.07.1992., Рођој

302. **Миле** (Мирка) **Моравац**
рођен 1957.,
погинуо 20.06.1992., Аеродром

303. **Милорад** (Мирка) **Моравац**
рођен 1960.,
погинуо 13.09.1993., Кијево

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Митрополија Дабробосанска

КОТОРЧКА ПАРОХИЈА

304. **Боро** (Недељка) **Тешановић**
рођен 1952.,
погинуо 23.08.1992., Озренска

305. **Младенко** (Недељка) **Тешановић**
рођен 1961.,
погинуо 17.09.1994., Добриња

306. **Милорад** (Миладина) **Ристивојевић**
рођен 1957.,
погинуо 24.08.1992., Кијевско брдо

307. **Момир** (Ђорђа) **Дивљан**
рођен 1934.,
погинуо 08.09.1992., С. Аеродром

308. **Саша** (Бошка) **Михајловић**
рођен 1966.,
погинуо 22.09.1992., Неџарићи

309. **Петар** (Јована) **Крسمановић**
рођен 1950.,
погинуо 15.11.1992., Кијево

310. **Боро** (Николе) **Радоња**
рођен 1943.,
погинуо 15.11.1992., Кијево

311. **Бране** (Владимира) **Аџић**
рођен 1955.,
погинуо 07.12.1992., Грбавица

312. **Нико** (Јова) **Мршић**
рођен 1955.,
погинуо 23.07.1992., Добриња

313. **Славиша** (Стојана) **Очаушанин**
рођен 1970.,
погинуо 10.01.1993., Грбавица

314. **Алекса** (Милоша) **Ковач**
рођен 1948.,
погинуо 25.01.1993., Крупац

315. **Владо** (Славка) **Шеховац**
рођен 1957.,
погинуо 26.02.1993., Лукавица

316. **Миладин** (Петра) **Жерајић**
рођен 1971.,
погинуо 18.04.1993., Орман-Хаџићи

317. **Бранко** (Спасоја) **Васиљевић**
рођен 1974.,
погинуо 20.07.1993., Троскок

318. **Димитрије** (Дамјана) **Телебак**
рођен 1967.,
погинуо 20.07.1993., Троскок

319. **Симо** (Петра) **Ђосовић**
рођен 1932.,
погинуо 08.10.1993., Д. Кошорац

320. **Милан** (Илије) **Ставић**
рођен 1946.,
погинуо 10.10.1993., Лукавица

321. **Рајко** (Неђа) **Шкобо**
рођен 1948.,
погинуо 20.06.1994., Нишићка вис.

322. **Стојан** (Крста) **Жарковић**
рођен 1967.,
погинуо 28.10.1992., Осмац

323. **Неђо** (Драга) **Батковић**
рођен 1948.,
погинуо 27.11.1994., Лукавица

324. **Жељко** (Вељка) **Мијовић**
погинуо 21.06.1995., Трново

325. **Максим** (Милоша) **Кеџић**
погинуо 29.04.1995., Грлица

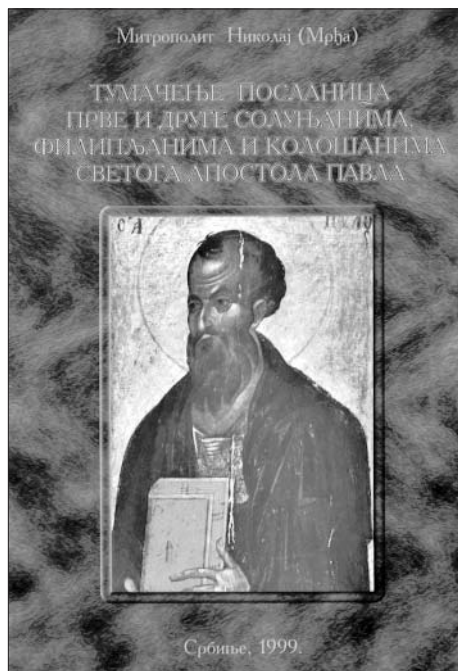
326. **Вељко** (Славка) **Гогоћ**
погинуо 16.08.1992., Блажуј

Како су спискови погинулих војника који су нам достављени били јако лоше читљиви то су могуће мање грешке у неким подацима. Овом приликом се извињавамо свима због евентуалних грешака.

Редакција

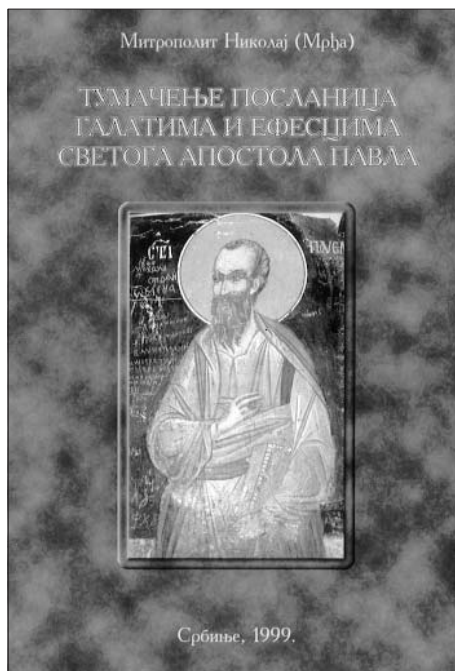
ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПРИКАЗИ КЊИГА

Стих 25: Браћо, молиће се за нас.

Молиће се за нас, да бисмо вас могли неуморно и богомудро водити кроз све јеванђелске подвиге. Нама никад није доста љубави и молићве ваше, јер нас непрекидно нападају сви невидљиви и видљиви непријатељи спасења. Помозите нам у даноноћној борби нашој. Иако је Господ увек са нама, Својим апостолима (ср. Мт. 28,20), Он је уз нас нарочито кроз ваше свете молитве. Јер се ви спасавате преко нас, а ми преко вас. И у нама и у вама, браћо, све је заједничко: чудесни Господ наш, па онда живот, душа, ум, срце, молитва, и вера и нада. Ваше молитве за нас преливају вашу свету љубав у срца наша, те тако и у нама непрекидно расте љубав према ближњима, те смо неуморни у проповедању Јеванђеља. Шта је то што нас најбрже и најсигурније приводи Спаситељу? Сарадња наша на спасењу, љубављу и молитвом. Ми осећамо себе као себе једино преко свих светих у Цркви. Зато, молиће се за нас.

Стих 11: По вјечној намери коју изврши у Христју Исусу Госјоду нашему,

Својим Оваплоћењем и богочовечанским домостројем спасења Бог Логос је остварио вечну намеру Божју. То и јесте вечна намера да Син Божји постане човек и тиме омогући иприсјуй Себи, јер је људима био далек због греха, од кога ће нас и спасити (ср. Јевр. 2,14-18).

Стих 12: У коме имамо слободу и иприсјуй с ѿуздањем кроз вјеру у Њега.

Спасавши нас од греха, смрти и ђавола, Господ нам је омогућио да имамо слободу и приступ Њему кроз веру у Њега. Зашто у Њега? Зато што се под вером разуме сав богочовечански домострој спасења света, који је од почетка до краја извршио лично Он, као Богочовек: Начелник и Савршишатељ вере (Јевр. 12,2). Слободу према Њему даје нам Његово безгранично човекољубље: јер је бескрајно милостив, нарочито према грешницима, и што је неко грешнији и Његово милосрђе је веће.

СРБИЈА

Србијо сесјиро, мајко,
браће и роде; невестјо ѿролећна,
јесењи ѿлоде,
зимска мудросји,
лејње колевке ѿојлино.

Норужали су смрји, мајко -
у мрак нам одевају дане,
засјиру сјада, ѿасјире,
ударају на хлеб и вино,
на лију усред срца
и славску икону - ѿредачко сасјање,
на врајша сјаса, милосна.

За црну ноћ
хоће да те удају, сесјиро;
у ѿвојој ѿостјељи да нађраве
змија ѿрсојних сјанишји,
од нашег дома крвну њиву.
Има ли кога да види?
Има ли кожд да чује?
Видиш ли Оче на небу?

Одасвуд сјуден, браће!
Погашили би свејла
над нашим ѿлодним и блађородним,
крајем родним;
ѿразне бунаре искојали
у душама наших синова и кћери,
да се с разумом не сасјанемо,
у миру не умиримо.

Перу руке ѿвојом крвљу, роде!
Србијо сесјиро, мајко, браће -
ѿесмо осамљене ѿескобе,
Србијо ѿаиње, Србијо слободе!

Тиодор Росић

О СМРТИ

Већина људи избегава помисао на смрт, док мудраци старог и новог времена знају да је смрт најбољи весник истине. Шта је то смрт? То је крај земног живота. Али душа не умире јер има дар неумишљивости.

Смрт је почетак вечности и улазак у савим непознат и необичан свет. Људи у овом животу као да сањају, а тек са својом смрћу се буде. Смрт је почетак вечного постојања за које се човек овде на земљи припрема: за рај или за пакао. По вољи Божјој, смрт рањава, али с циљем да излечи човека. Она прекида један живот да би му отворила двери вечног живота. Овоземаљска борба за живот је ноћ, док је умирање као јутарња зора где гроб најављује сунце бесмртности.

Смрт је неизбежна! А већина људи мисли и живи тако као да неће умрети...

Ја и ти ћемо умрети, а можда ћемо и скоро умрети. А после је неизбежан суд над нама, неизбежна је правда, неизбежна је вечност.

Да ли имамо икакве користи од помисли на смрт? Корист је очевидна, јер нас та помисао спасава од највећих заблуда. Ми се лако навикавамо на мисли да су наши земаљски интереси нешто најважније. А најважније је са хришћанског гледишта наше припремање да добро умremo. Сваки наш корак треба да буде одмерен у односу на вечност. Са грехом иде и лоша смрт. Боримо се против греха и не уљуљкујемо се да имамо још доста времена. Смрт долази као лопов ноћу. И шта вреди ако и дуго живимо, а робујемо греху...

Мисао на смрт учи нас како да најбоље уредимо свој живот. Какве користи имамо од дугачког пута који нас неће одвести на права врата... И уопште, трај свој живот незаслуженим даром од Бога. Ако мислиш да мудро проживиш, често мисли на своју смрт и да те сваки твој корак приближава гробу.

Највећа је хришћанска философија која нас припрема за лепу смрт после које наслеђујемо вечни и блажени живот. Сваки који застане пред Голготским Крстом, пред светом Христовом Плаштаницом и пред победоносним Христовим Васкрсењем лако ће разумети ту највећу философију и добиће од ње духовну и моралну снагу, коју ће успешно применити у свом животу.

Митрополит Јосиф

† ЈОВАНКА ЉУБИНАЦ

Покојна мајка и бака Јованка рођена је почетком овога вијека у честитој и побожној кући, да би читав свој живот проживјела у побожности, вјери и молитви. Када би изговорили само по једну реченицу о свакој години њеног живота било би то 93 садржајне реченице, а како би тек имало много да се научи из богате и моралне књиге њеног живота.

Упознао сам је у њеној дубокој старости када је искрено као мало дјете показивала све своје особине па ми дозволите да кажем неколико реченица о њеном карактеру: била је мудра и паметна жена, што је дар од Бога и таланте које јој је Бог даровао умножила је трудом и радом. Одана и вјерна супруга, помињала је свакодневно свога супруга Гојка, а имала је и због чега да би ево у исти дан када је преминуо прије четрнаест година и она му се придружила. Мајка. Мајка је светиња, а љубав мајчинска најсличнија Љубави Божјој. Народ каже: пуна су уста ријечи мајка; а она је мајка осмеро дјеце - четири сина и четири кћери. Била је примјерна и скромна мајка каквих је данас мало у српском народу. Саопштавала је истину реско и отворено директно у очи, али мајчински и народски. Знала је, јер је искуство научило, да милошћом и умјећем доброга срца и благе душе освјежи и разгали и тужне и невеселе, а вискреношћу надмудри од себе ученије. Много доброга је знала, учинила и посједовала ова честита мајка српкиња и православка.

Данас се у ове дане попразњивања, када прослављамо рођење мајке над мајкама,

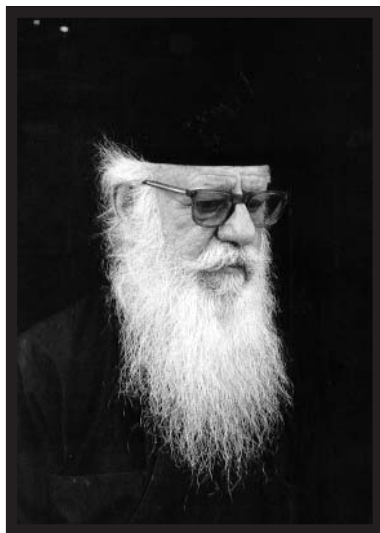
Богородице и Богомајке, опраштамо од драге нам Јованке, цјеливамо је последњим цјеливом и гледамо последњи пут овдје на земљи. Молитвено се радујемо јер је васкрсао онај који ће нас изабавити из гроба и од смрти сачувати. Јер ако вјерујемо да Исус умре и васкрсе, тако ће и Бог оне који су умрли у Исусу довести с њим (1 Сол. 3,14).

Браћо и сестре, вјерујемо и знамо да се душа враћа Творцу који је и створио, а тијело се враћа мајци земљи од које је и постало, зато се помолимо за душу покојнице: блажен је пут којим данас идеш, душо, јер ти је припремљено мјесто упокојења. Стога: нека те Христос упокоји у крају живих, и нека ти рајска врата отвори, и покаже те житељем Царства, и да ти опрости свих гријехова које си учинила у животу, Христољубитељко.

Знам да је најтеже њеној дједи јер се привремено растају од своје родитељке и мајке. Утјеху нека им подари Бог. Да се са сузама сјећају и моле за душу своје мајке. Она је родивши вас спјевала дивну пјесму Богу, а ви сте окупљени око своје мајке најљепши украс и вијенац поред њеног одра. Тешко је унуцима које је вољела и обасипала несебичном љубављу, али бивала и заштита и одбрана. Недостајаће праунуцима, снајкама, зетовима, сродницима, кумовима и пријатељима, а сви ће они бити ускраћени њеног ведрог и племенитог лика и доброте. Зато чините једино што можете: молите се Господу да је увјенча бесмртном и непролазном славом. Да душа њена почива са душама светих Српкиња мајки и мученица и Христових угодница, да блаженствује са преподобном Теодором у чији дан и спомен се и преселила Богу своме. Молитвама Богородице, драга бако Јованка, и свих светих и нас овдје присутних нека Господ упокоји душу Твоју у рајском насељу. Склопила си овоземаљску књигу свога безмало стољетног живљења и напустила долину смрти. Затворила си врата једнога вијека, тихо и нечујно, онако како си трпеливо и хришћански проживјела читав свој овоземаљски живот. Живјела си живот са Богом, јер си вјеровала у Бога и Богу се молила, држала заповијести Његове.

Почивај у миру Божјем. Да се наслађујеш славом Божјом и близином лица Његова. Да ти смрт буде добитак и да чујеш глас живог Бога који говори: „Добра и вјерна слушкињо,... уђи у радост Господара свога“.

*йројјереј Момир
Васиљевић*

† ОТАЦ МИТРОФАН ХИЛАНДАРАЦ

Мудри људи кажу да Србија стоји на селяку, војнику и свештенику - три прастара поштена занимања.

Отац Митрофан, Хиландарац, који је умро у првој недељи јула ове године, био је све троје; родио се као селячко дете, био војник, а завршио као калуђер. Може се мирно рећи - потпуно испуњен живот за једног човека. Његов некролог могао би да објави неки земљораднички лист, црквене новине или „Војска“. Бирам ову последњу могућност да забележим смрт тог драгог човека који је умро у својој седамдесет седмој години.

Онијег раста и седе браде чији је врх непрекидно увртао кажипрстом и палцем десне руке, без једног ока, и косе везане у перчин, отац Митрофан је увек ишао у апостолским сандалама или чизмама. Његова изгледела мантија била је опасана војничким широким ременом, тако да је личио на монаха и на хајдука, а када би по беспућима возио свој црни цип, држећи истовремено мобилни телефон левом руком на уху, човек би лако могао да се збуни о природи његовог занимања. Његове шаке биле су несразмерно велике и грубе према рафинираном лицу и крхкој грађи тела; није било дана када није копао свој врт или одржавао језеро на манастирском метоху Какову покрај града

Јерисоса, радећи око пилане, од које је манастир живео, и рибака, чију је рибу, захваљујући њему, јео о великим празницима.

Године 1967. у месецу априлу, будући да агроном који је требало да засади виноград на Хиландару није стизао данима због великог невремена на мору, манастирски оци, после дугог већања, поверише да тај посао обави један атеиста, комуниста, писац Добрица Ћосић, који се ту затекао, а који је у младости завршио средњу пољопривредну школу, виноградарски одсек. Легенда каже да је отац Митрофан, пишчев вршњак, копао рупе и загртао засад који је писац постављао. Радили су дуго ћутећи, садећи виноград, а када је најзад Добрица упитао Митрофана, како је и када изгубио око, утврдили су тачан датум када су пуцали један на другог са две зарађене српске стране 1942. Тог дана отац Митрофан није имао среће, остао је без ока.

Изљубили су се, опростили један другом и постали пријатељи. Је ли то било прво историјско помирење у нашем несрећном народу? Зачудо, мада га је засадио атеиста, виноград о коме је реч још даје најбоље грожђе на Светој Гори.

* * *

Отац Митрофан је савршено говорио неколико светских језика, а био је и Протос - председник целе монашке државе Атос, изабран од Већа старца четири највећа манастира на Светој Гори. Путовао је по целом свету, разговарао са крунисаним главама и најславнијим људима на кугли земаљској. Када истекне мандат Протосу, он се враћа у свој манастир, где му додељују најбезначајнији и најтежи посао, да буде помоћник баштована, на пример, или да цела дрва - на тај начин он се ослобађа световног живота и таштине коју доноси власт, враћајући се суштини духовног живота - посту и молитви. Отац Митрофан је ових монашких година чезнуо да га Бог ослободи дужности хиландарског портпарола, Протоса, или неке врсте министра иностраних послова овог светог места и да се посвети животу обичног калуђера, али осећање одговорности за своју браћу и народ коме је припадао није му то, нажалост, дозвољавало.

Он је за мене био много више од пријатеља - нека врста духовног оца, коме сам могао да поверим и своје најскривеније тајне што су ме мучиле. Када смо једанпут разговарали о томе у хиландарском

сумраку, и када сам га упитао да ли онај коме се човек исповеда мора бити паметнији, образованији и искуснији од њега, он ми одговори да духовни отац није ту нимало важан, јер се преко њега исповедамо Богу, а не људима. Требало ми је дуго времена да то схватим. Када бих му поклатио неку своју књигу, било ме је више страх од његовог суда него од целокупне књижевне критике. Отац Митрофан није био поткупљив ни на који начин. Једино што сам тражио од њега било је да помало зажмури док скривен у некој ћелији Хиландара попушим цигарету, што је строго забрањено. Гледао је са благим разумевањем на моје мале и велике грехове.

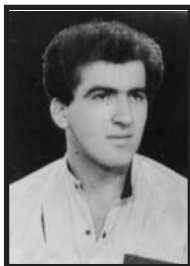
Јео је као птица, тек који мали залагај, са отменом уздржаношћу племића. Често ми је говорио да Срби претерују у свему, па и у посту. Једне године, обилазећи Европу, сваке вечери у богатим кућама по разним градовима, бивао је послужен пасуљем куваним на води, јер су домаћини мислили да тако треба угостити монаха са Хиландара. Када су му после Минхена, Беча и Лондона, на сто, у Паризу, изнели поново пасуљ на води, њему најзад дојади то претеривање, те им објасни да се монаштво не састоји само у трбуху, него, и пре свега, у души.

Када монах испусти ту душу, његови земни остаци остају да леже покопани три године на малом гробљу, изван зидина манастира, испред капеле са костурницом. После тог времена, откапају његове кости и оперу у црном вину, а лобања се постави на једну од полица костурнице и на темену јој се испише име монаха и то обичном графитном оловком, чији траг најдуже траје. По боји лобање зна се колико је чисто и аскетски живео калуђер коме је припадала. Кости оних што су били најближе посвећењу, беле су, готово ружичасте, и миришу неким посебним мирисом. После три године и умна глава оца Митрофана заузео је своје часно место покрај осталих на полици. Ако Бог да, отићи ћу тамо да је видим и додирнем с поштовањем. То је глава човека који ми је једне ноћи, на бдењу у цркви Ваведења Богородичиног, открио највећу тајну без које не бих умео да живим:

„Наше је само оно што дамо другима.“

Момо Кајор
„Војска“, јул '99.

† Славиша

† Раденко

† Соња

Тешко ми је без вас, Господом се тјешим. И кад ме туга свлада Господ ме подиже и свјетлост засија због сазнања да ипак живите животом вјечним.

супруга и мајка Добрила Бјелаковић

СЈЕЋАЊЕ

† Велинка Шимшић-Вела
преминула 22. 09. 1999.

СЈЕЋАЊЕ

† Ранко (Сава) Андрић
1992 - 1999.

СЈЕЋАЊЕ

† Зора Даниловић
1992 - 1999.

СЈЕЋАЊЕ

† Перо Панзаловић
01. 09. 1999.

† Петар Ерић

рођен 1994. -
- трагично изгубио живот 1999.

*Знамо да си нам њи био дар од
Боџа. Боџ ње њолико заволе да
ње њоново врањи на небо. Хвала*

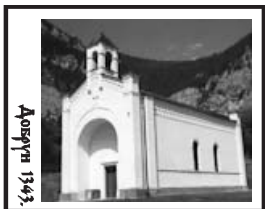
Му за њај дар, који се Анђелак зове.

Твоји: отац Драго, мајка Зора, браћа Никола и Душан

ПРИЛОЖНИЦИ ДАБРА

Породица Вујић	30 KM
Мирослав Старовлах	10 KM
Александар Старовлах	10 KM
Славко Шимшић за покој душе супруге Велинке	100 дин
Драго Ерић, Соколац за покој душе сина Петра	100 KM

На насловној сѡрани: Храм Светог Великомученика Георгија у Трнову

ДАБРОВ

ИНФОРМАТОР

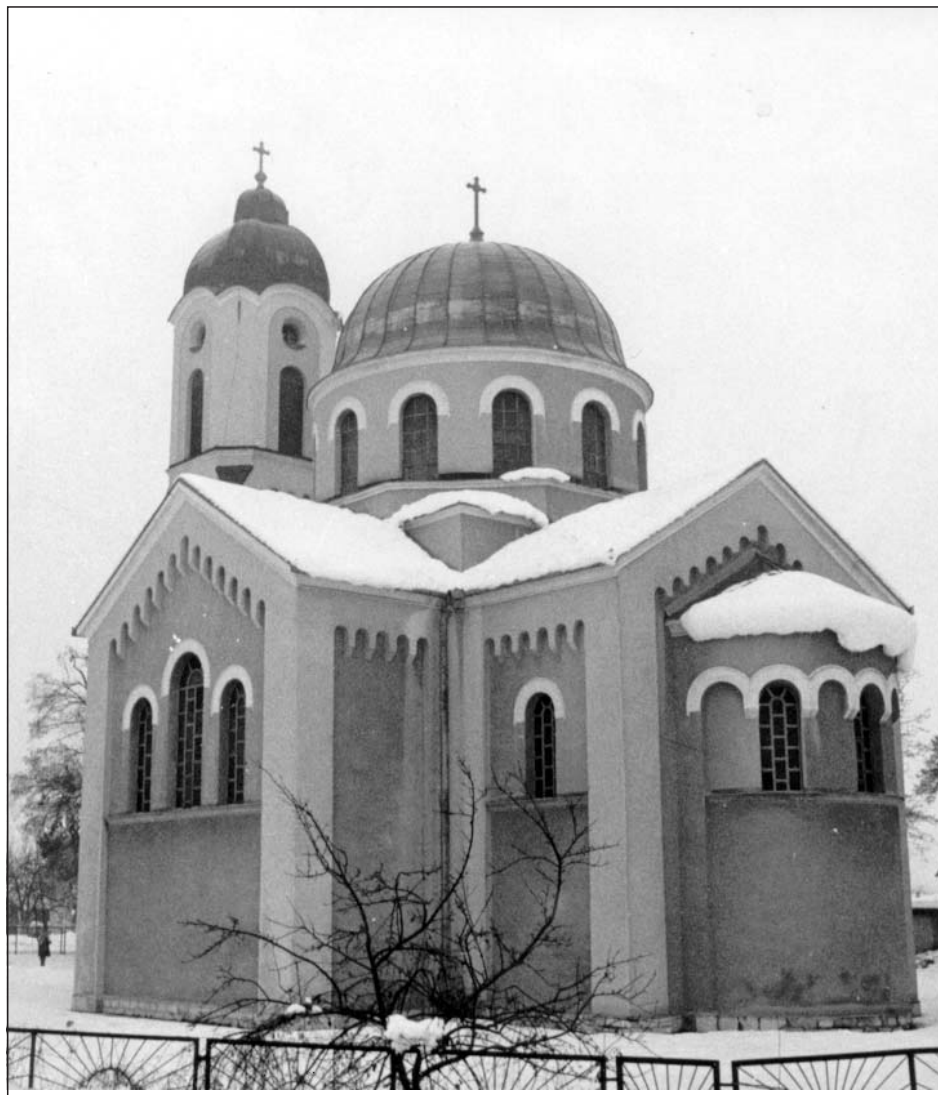

Број 16

ХРАМ СВЕТОГ САВЕ У БЛАЖУЈУ

Познато је да оно што доживљава Српски народ, као брижна духовна мати која брине за дијете, преживљава и Српска православна црква. Ни новија збивања нису заобишла Српски народ у страдању и мучеништву. Међутим иако споро неке ране се видају, залијечују, санирају. Положај појединих мјеста, као што је случај са Врелом Босне и Илићом, дају им посебан значај и у страдалним и ратним, а камоли у мирним временима. Обзиром да смо на прагу двијехиљадегодишњице хришћанства, а да садашњи храм прославља стогодишњицу постојања, треба укратко побројати најзначајније датуме са краја прошлог и цијелог овога двадесетог вијека. Док смо приносили искрене молитве Господу и Светом Сави српском коме је посвећен храм навиру успомене:

На Петровдан 1891 године, освешћени су темељи српскоправославне основне школе која ће имати не малу улогу у просвећивању, описмеђавању и школовању не само дјеце из овога краја него цијелог округа све до Иван Седла. Школа као и црква саграђена је близу из-

вора хладне Босне и добила је име Петра Петровића Његоша. Освећење и отварање школе било је 13. октобра по старом календару, у недиљу 1891. године.

Само пет година касније, такође о Петровдану 1896, године положен је и освећен камен темељац за храм који ће по жељи свештеника Стјепана Трифковића бити посвећен Светоме оцу Сави. Карактеристично је а примјерно и за данашње прилике, да је само годину дана касније храм завршен и да је 1897. године септембра мјесеца дана 21. По старом календару освећена новосаграђена црква. Нажалост освећење цркве није дочекао њен велики добротвор, који је помогао и изградњу школе и цркве. Упоредо са градњом храма припремљена је и гробница по његовој жељи, али пошто је преминуо блажене успомен митрополит дабробосански Ђорђе Николајевић, (рођен 20. априла 1807. г. упокојио се 8. фебруара 1896. г.) Годину дана након освећења храма 20. септембра 1898. године из кошевског гробља гдје је био привремено сахрањен, пренешени су земни остаци МИТРОПОЛИТА ДАБРОБОСАНСКОГ ЂОРЂА НИКОЛАЈЕВИЋА и сахрањени у храму, гдје и данас почивају.

Како су наилазила тешка времена тако је и народу и цркви било тешко. Најприје у првом свјетском рату страдање од Аустроугарске није мимоишло ни овај народ ни крај. У порти блажујског храма и данас стоји споменик као свједочанство о стријељању и убијању Срба. О десетогодишњици обиљежавања, кости мученика су покопане у порти (њих десеторице) како и пише на споменику: „Овдје леже кости мученика, а петорици се ни кости не нађоше“.

У Политици од 6. септембра 1926. г. између осталог пише; „Када су сељаке стрељали они су храбро очекивали смрт кличући: Живио

краљ Петар! Живјела Србија! Један старац - Никола Пандуревић казао је својим џелатима: Како ви мени, тако нека Бог учини вашој царевини!“ И није се преварио!

Било је и lijепих и веселих тренутака. Најприје су, послје обнове и уређења храма, у неђелу по Крстовдану 15./28. септембра 1924. монтирана и освећена нова три звона. Освећење је обавио Високопреосвећени Митрополит Дабробосански Г. Петар Зимоњић, садашњи Свети свештенотученик Петар сарајевски. Тако су поново зазвонила црквена звона и радосно одјекивала подигманском продолом позивајући народ на молитву. Записано је и запамћено да су ранија звона у укупној тежини 1.189 кг. Током првога свјетског рата скинула и однјела аустро-мађарска власт.

Велику радост и ријетку срећу доживио је народ парохије блажујске када су на Велики петак 4./17 априла Њ. В. Краљ и Краљица поклонили се плаштаници, а затим на Васкрс 6./19/априла 1925. године лист „Братство“ о томе пише: „На Христово Воскресеније, 6./19. Апри-

ла 1925 у 11 и 30 ноћу услиједила је поновна посјета Њихових Величанстава Краља Александра и Краљице Марије који са својом пратњом и вјернооданим народом учествоваше у васкрсној литији око цркве јутрењи и Светој литургији, којој началствоваше Његово Високопреосвештенство Митрополит Дабробосански Господин ПЕТАР, уз асистенцију: протојереја-ставрофора др. Томе Поповића, ректора сарајевске богословије, протојереја-ставрофора Милана Лалића, редовног члана Ек. Суда у Сарајеву, свештеника блажујског Петра Лалића, и протођакона Алексе Старчевића. На кору је дивно појало српско пјевачко друштво „Слога“ из Сарајева, под вјештом управом свога зборовође г. Љубе Бајца. За вријеме појања причасна, приступио наш љубљени Владар у олтар пред часну трапезу из руку Високопреосвећеног Господина Митрополита Петра примио свето причешће, а потом је пред царским дверима Његово Високопреосвештенство причестио и нашу племениту Владарку Њезино Величанство Краљицу Марију, па редом одличне пратиоце честитог и родољубивог Краљевског Пара“.

Не треба напомињати шта је све за протеклих педесет година и два рата храм Св. Саве са својим свештеницима и вјерницима доживио и преживио. А данас, благодарећи приложницима, међу којима предњаче Општина Илиџа и Скупштина града С. Сарајева и предузећа. у Храму су квалитетно изведени унутрашњи радови. Окренени су зидови, освјежен иконостас и инвентар. Тако је на најљепши начин припремљен храм за обиљежавање стогодишњице. Његово Високопреосвештенство Митрополит Дабробосански Господин Николај са саслужашчим свештеницима, извршио је

најприје освећење храма, а затим служио Свету литургију и одржао поучну бесједу о Цркви Божијој и крајак историјат храма Св. Саве.

Остаће забиљежено у љетопису храма да је стогодишњица храма обиљежена свечано. Са Господином Митрополитом саслуживали су свештеници: протојереј-ставрофор Крстан Бијељац, протојереј-ставрофор Милојко Топаловић, протојереј Слободан Лубарда, протојереј Момир Васиљевић и јереј Борис Бандука. Пјевао је сарајевски црквени хор „СЛОГА“ којим је дириговала г-ђа Бранка Бошњак. Појање на литургији уљепшали су и богослови богословије Света Три Јерарха из Србиња.

По завршетку литургије изведена је краћа духовна академија уз појање ова два хора и учешће рецитатора из дјечијег хора Романијска Лазарица. Посебну пажњу вјерника који су испунили храм привукла су управо дјеца. Низ лица се откидала суза радосница.

Св. литургији су присуствовали и Италијански, Руски и Грчки амбасадори, као и други угледни гости и званице, представници РМК цркве и неких хуманитарних организација. Трpezом љубави коју су припремили домаћини, на челу са црквеним одбором и садашњим парохом о. Зораном Јеринићем, у парохијском дому и црквеној порти завршена је ова скромна и лијепа свечаност. Надамо се да ће људи добре воље помоћи да се на храму Св. Саве промјени дотрајали лим и постави бакар и тако овај храм на дуже заштити од пропадања.

У порти храма остаће ниједи свједоци да свједоче о страшној и страдалној историји Срба овога краја. Остају ту као чувари са својим свештеницима и блажене успомене Митрополита Ђорђа Николајевића.

*протојереј
Момир Васиљевић*

МИТРОПОЛИТОВ ГОВОР

Прошле године се навршило 100 година од подизања, освећења и почетка служења у Храму Светог Саве у Блажују. Ове године када се навршило 100 година, решили смо да ту годишњицу обележимо, да се сетимо свих знаних и незнаних, који чинише све најбоље да овај храм врши своју улогу, првенствено у славу Божју и на добро људи који њему по вери припадају, али исто тако и молитвама „од свих и за све“, „за место ово и за све који живе у њему“, а по вери не припадају њему.

Најпре нешто уопштено о цркви

Храмови могу настати и могу нестати, али Црква никада неће нестати. Црква је Господ Исус Христос, продужен кроз векове у сву вечност. Црква је човек Господом Исусом Христом продужен кроз векове у сву вечност. Црква је свака твар продужена Господом Исусом Христом кроз све векове у сву вечност. Ова дефиниција Цркве говори о Христу као Цркви и творцу Цркве, а човек у њој, такође је црква и све оно што је пре њега створено. Тако, сав овај видљиви и онај невидљиви свет су једна огромна Црква која јесте, битише и увек ће постојати.

Ако је Христос икада мислио да формира Цркву као институцију, Он је мислио да она не буде привремена, већ вечно средство - брод који ће сигурно носити своје путнике кроз узбуркани океан живота ка мирном пристаништу Његовог царства.

Као тело у купатилу, тако се душа открива у Цркви да би се опрала. Чим изађемо из купатила ми тело облачимо, да би смо га сакрили од љубопитљивих очију. Није ли нелогично што не скривамо своје недостатке пред Најсавршенијим, а стидимо се да их покажемо онима који су са недостацима као и ми. Као што вода пере прљавштину тела, тако Црква чисти душу од греха. Најважнији задатак Цркве јесте да тражи грешнике, да их окупља и спасава.

Вредност и напредак философских система више је научни него морални напредак човечанства. На знањима људи може се засновати нова наука, али на Светом Писму може се изградити нови социјални живот и правилнији међуљудски однос. Да ли сте икада размишљали да је св. апостол Павле највећи пророк нове идеалне државе, новог идеалног друштва. Све империје засноване на људским правима пропале су. Будућност припада империји св. апостола Павла, јер је она заснована на љубави и служењу. Зато је боље припадати и најмањој цркви, него се с гордошћу одвојити од најбоље и највеће Цркве. Међуљудски односи су суштина и задатак хришћанства. Стварање добрих односа међу људима је почетак стварања братских односа човека према човеку. Међуљудски односи су школа хришћанства, а међунационални односи треба да постану хришћански универзитет. Хришћанска етика оличена у радосном служењу и жртви, јесте најплеменитији плод стварног веровања у Бога. То је најкраћи пут који води кроз Христа - Богочовека, ка најсавршенијем.

Поглед Цркве на служење, слободу и мудрост

Робовање означава обавезно служење, а слобода означава драговољно служење. Само човек или народ, васпитан за драговољну службу својим сеседима, стварно је слободан човек или слободан народ. Све друге теорије о слободи су релативне. Слобода која тражи права, а заборавља добровољна служења доноси неспоразуме и уни-

штава њене присталице. Сваки човек је ратно попрште многих злих духова, који су храбри када су далеко од Христа и понизни када су у Његовој близини. Христос је надживео све људске системе и Црквом и у Цркви показао колико су безбедни. У Цркви је вечна снага и вечна мудрост Божја. Она распетљава светим Јеванђељем путеве људске и даје праве смернице даљег путовања кроз овај видљиви свет. Стога је сваки наш дан са много бриге за сутра и тужан због оног јуче, јер је неповратно прошао.

То је слично младости која увек види своје идеале у величини појединаца, а зрело доба увек тражи у светости, у Светој мудрости. Људски системи и људска мудрост одушевљавали су многобожачки свет, Света мудрост је дошла на свет тек са Господом Исусом Христом. Христос је био оличење Божје Мудрости, право оваплоћење Божије Мудрости. Божанска Мудрост садржи у себи мудрости и светитеља Божјих, Анђела бестелесних и људи од Бога створених, који су у Духу Светом и Духом Светим мере сваку своју активност. И ако смо споменули дефиницију Цркве, ипак имамо да поставимо питање:

Шта је Црква?

Посматрана са аспекта науке - философски, Црква је школа хришћанског духа. То је њен прави задатак у овоме свету. Она је заједница верујућих у Христа. То је њено званично име. Господ Христос је глава Цркве и сви крштени и верујући су чланови ове богочовечанске организације. Тежња Цркве је да све народе сједини у вери у духу, у богочовечански организам. Она је Христократија. Бог је невидљиви владар света и човечанства. Христос је видљиви Бог, који води, храбри и наднама одушевљава човечанство.

Она је Светократија. Светитељи у Цркви воде човечанство, а не неко други. Када сви људи постану свети, неће требати посебне вође у народу. У Светократији сви људи ће најсавесније вршити своје дужности и сви ће уживати у срећи свога суседа. Историски посма-

трано, Црква се појавила као ново учење. Она је у спољашњим стварима направила на хиљаде компромиса са другима и то никоме није сметало. Унутра у себи она је носила и носи потпуно нови и јединствени дух, који није дозвољавао компромисе са било чиме у свету. Она је била ново учење у односу на цели практични живот људи. Историски гледано, Црква је остала углавном сада религија само европске расе са неким вредним проширењима у послед-

њих педесетак година. Црква је темељ и потпора европске цивилизације, која није нижа од цивилизације Египта, Вавилона, Персије и Кине, тих источних земаља велике културе. Међутим, рушевине ових прастарих цивилизација, величанственије су од изградње савремене Европе. И поред реченог, Црква даје Европи посебан ореол и лепоту у односу на све прастаре светове. Световна Европа, не знам да ли то зна, али

Црква свакако, и она ће надживети све појаве Европе. Зашто ће надживети све садашње појаве Европе? Надживеће зато што она истиче светост изнад свега. Истиче светост служења, светост жртвовања и светост чињења добра другима. Ово је основна идеја Цркве. То је једина стваралачка снага и Богу драго ово богатство Европе. Само се овом снагом може излечити ослабљени човек Европе.

И још нешто: у овом времену Христос је у људском сиромаштву постао прогнаник, који тражи себи склониште. То је стога што је свет постао сиромашан духом мудрости и сваког другог добра, који треба да се роји у души човековој. У своме духовном сиромаштву многи се упорно заузимаше да човека што више одвоје од Христа, али искрено речено, на том бојном пољу су пали. То су чинили узалуд, заборављајући једну ствар, да ни једна цивилизација која се одвојила од своје религије није могла преживети. Човечанство мора да живи са Богом, ако не жели да се угуши у блату материјализма и празноверја. Вера у Бога која је инспирисала највећа достигнућа у човечанству на свим пољима, сада је под баченом сенком нових учења: индивидуализма, национализма, либерализма, конзерватизма, империјализма и секуларизма. Она сва скупа не значе ништа друго до уношење безверја тј. потискивање вере у Бога из душе човекове. Ко је напустио Христа ово га је све везало за ништавило и пролазност ствари. Као што се не може замислити арапска цивилизација у Шпанији без Ислама, или индиска без Хиндуизма, или римска без пантеона, тако се не може замислити ни европска, и у њој балканска цивилизација без Христа. Христос је био европски и балкански Бог. Када је овај Бог почео бити прогоњен (из политике, науке, уметности, социјалног живота и просвете) отпочело је тражење „новог бога“. Тако, свако је сматрао да може постати тај „нови бог“. И заиста, највећи пад европског и у њој балканског човека, јесте у отвореној прокламованој теорији да човек може заменити Бога.

Како лечити наше садашње болести?

Црква једина поседује прави лек. Провобитна Црква на овим просторима била је слободнија у односу спољашње форме, а врло строга у чувању свога унутрашњег духа. Она није марила ако се ново вино досипа у старе судове, али је веома водила рачуна какво се вино досипа. Она је позајмљивала судове за вино и на Истоку и на Западу, али никада није позајмљивала вино. Она нам и данас говори, вратимо се једином извору хришћанске снаге и врлине - Духу Христовом. Ово ново оживљавање је и ново рађање, и могуће га је остварити духовним заједничарством у Цркви и у свим другим приликама живота људи и народа. Вратити се једном извору живота по Богу, значи, вратити се Духу Христовом.

Осећајући ову духовну кризу нашег времена, претци наши пре 100 година

септембра по страом календару од истог Архијереја 1897. године. Грађена је годину дана. По жељи свештеника Стевана Трифковића посвећена је Светом Сави првом српском просветитељу и учитељу. Годину дана по освећењу храма, 8. фебруара, престао се у Господу благоупокојени и велики Архијереј митрополит Георгије, који је рођен у свештеничкој породици у сремском селу Јазку 20. априла 1807. године. Својим тестаментом оставио је једну фондацију у износу од 4.500 форинти за градњу овог светог храма и да се у овом храму изгради гробница за његов починак, што је и учињено. Пошто црква није у потпуности била завршена сахрањен је најпре на кошевском гробљу, а чим су се стекли услови пренет је у овај храм. Он није само помогао новчано и осветио овај свети храм, него је 1891. године осветио темеље нове српске православне школе у Блажују.

одлучише да подигну овај храм, ову школу побожности и живота у Христу Исусу Господу нашем. Тако они на Петровдан 1896. године осветише и положише камен темељац молитвом и благословом благоупокојеног Архиепископа сарајевског, митрополита дабробосанског и егзарха целе Далмације Георгија (Николајевића), а освећена је 21.

Три звона која је имала ова црква од 1.189 килограма скинула је аустријска војска и однела их, али су касније набављена ова садашња. Она су прилозима мештана и других имућнијих људи набављена и освећена и на звоник подигнута 1922. године, а изливена су у Љубљанској ливници. Освећена су од стране митрополита Петра у недељу по

Крстовдану 15/28. септембра 1924. године. По освећењу је одржана литија око светог храма и тада су по први пут се огласила нова звона. Треба и ово истаћи, освећеним звонима били су кумови блажујски мештани: великом звону - инжињер г. Богдан Бабић и приложио 10.000 динара, средњем је кумовао г. Никола Беловић, посредник из Илиће и приложио 4.000 динара, а малом звону г. Александар Бабић, син Богдана Бабића и приложио 6.000 динара.

Храм Светог Саве у Блажују посетио је Његово величанство краљ Александар са краљицом Маријом на Велики Петак 6/19. априла 1925. године у 11 часова, а потом је уследила нова посета на Васкршњу јутрењу и учествовао у литији око светог храма. Том приликом подарио је цркви 5.000 динара као свој прилог. На светој Литургији служио је митрополит Петар са следећим саслужашким свештеницима: протојерејем-ставрофором др Томом Поповићем, ректором Богословије у Сарајеву, протојерејем-ставрофором Миланом Лалићем, редовним чланом Епархијског црквеног суда, свештеником блажујским Петром Лалићем и протођаконом Алексом Старчевићем. Певало је српско певачко друштво „Слога“ из Сарајева, под диригентском палицом г. Љубе Бајца. На Литургији краљ Александар се причестио из руке Високопреосвећеног митрополита Петра, као и краљица Марија, а затим и њихова пратња.

У најкраћим цртама рекосмо вам оно најважније о Цркви уопште, као и о своме храму посебно. Ово је све учињено из веома оскудних извора, јер је литературе мало, а ваша су очекивања вероватно велика. Нека Бог и Свети Сава и даље чувају овај свети храм и у њему место почивања врлог нашег Архијереја Георгија, великог добротвора не само овог светог храма, него уопште великог човека подашне руке, који никада није био штедљив до шкртости нити подашан до расипништва.

*Митрополит
Николај*

ОСВЕЋЕЊЕ КРСТОВА ЗА НОВУ ЦРКВУ У ВУЧИЈОЈ ЛУЦИ

Сваке године на дан Светог великомученика Пантелејмона (9, августа) Општина Стари град Сарајево - Црепољско прославља своју општинску, а нови храм у Вучијој Луци храмовну славу. Ове, 1999. године ово славље је увеличано и освећењем нових крстова.

Храм на Вучијој Луци је започет да се гради 1996. год. и за непуне три године стигло се до самога крова и покривања бакром. Димензије храма су 18 м дужине и 11 м ширине. Изграђен је по пројекту госпође Љубице Бошњак, архитекте из Београда, у српско-византијском стилу са звоником и куполом. Подигнут је издашном помоћи Скупштине Града Српског Сарајева, СО Стари град на челу са предсједником г. Костом Плакаловићем, мјештана овога краја и других приложника.

Овогодишња свечаност је почела Светом архијерејском Литургијом коју је служио Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански г. Николај и свештеници протојереји-ставрофори Војислав Чаркић и Милојко Топаловић, протојереји Слободан Лубарда, Момир Васиљевић и Милојко Дробњак.

После Литургије бирани су кумови за нове крстове, који су израђени у фабрици ФАМОС у Палама трудом директора Миливоја Гутаља. Великом крсту на куполи цркве кумовао је Борко Бајагић из Власенице, а мањем на звоннику Тадија Тадић из Вучије Луке. Након избора кумова извршена је литија око све-

тога храма, а онда је Митрополит освјештао нове крстове и одржао пригодну бесједу о значају овога храма и ове свечаности.

Пред црквом је подјељена нафора присутном благочестивом народу који је побожно прилазио да добије благослов од свога владике и свештеника. Одмах после тога крстови су подигнути на цркву уз за-

2000. године ова црква буде завршена и освећена.

Уз народно весеље које је настављено код цркве на Вучијој Луци завршена је ова лијепа свечаност, а народ се радовао што је дочекао дан да види скоро завршену цркву у свом селу у којој ће се скупљати и Богу молити за спасење својих душа.

лагање Јована Санде, лимара, који врши покривање храма. За ову прилику су постављени прозори и врата, која је направио Крсто Тадић, столар из Вучије Луке.

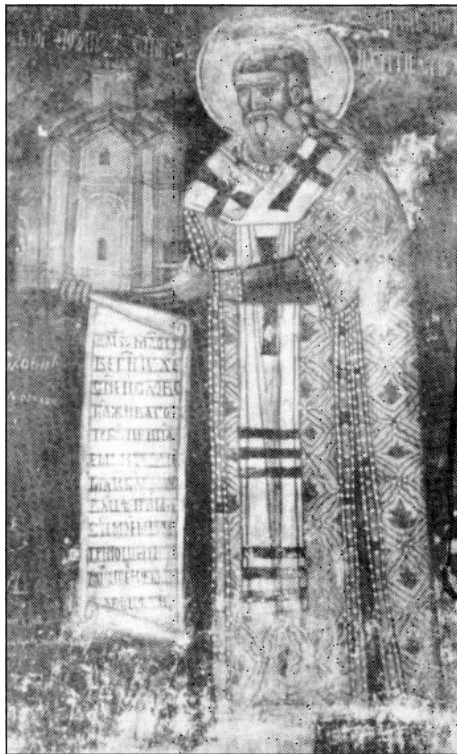
На свечаном ручку коме је присуствовало преко 200 званица и гостију Митрополит је извршио обред резања славског колача и честитао крсну славу са жељом да идуће

И како каже једна црквена пјесма: Спаси Господе народ свој и благослови наследство своје, благовјерном и христољубивом роду нашем даруј побједу над противницима и Крстом својим чувај своје житеље. Амин.

*јереј Нико
Мојсиловић*

ХРАМОВНА СЛАВА ПАШАТАНСКО - БРДСКЕ ЦРКВЕ

Паштанско - брдска црква, као филијална црква Црквене општине Рудо, ове године је свечано прославила своју храмовну славу; Светог патријарха Макарија Соколовића, на дан његовог прослављења 12. септембра.

За ову прилику, били смо почастовани доласком Његовог високопреосвештенства митрополита дабробосанског господина Николаја, који је бројним присуством, побожног света, био срдечно дочекан.

Пред почетак свечане Архијерејске литургије, извршено је мало освећење обновљене цркве.

Цео ток свете Архијерејске литургије, био је складно праћен од појаца за певницом и присутних верника а проповед нашег Митрополита предано саслушана.

По извршеном опходу око цркве, извршено је освећење црквене куће, у којој је по освећењу, приређен, славски ручак за све госте.

Паштанско - брдска црква подигнута је особитим заузимањем почившег протојереја Славка Поповића, бившег пароху Ружанског, уз свестрану подршку парохијана овога краја, ружанске парохије, између 1973. - 1975. год. када је и освештана.

То је прва и једина црква, која је подигнута у источном делу Дабробосанске епархије, у времену када је Српска православна црква у свој својој делатности била спутана. Али, вредни и веома пожртвовани прото Славко и поред свих тешкоћа, успео је и да започето дело и доврши.

Поред цркве, у исто време подигнута је и црквена кућа, која није била потпуно довршена, па се њеном довршењу приступило 1997. год.

Обнова цркве и њено потпуније уређење извршено је у току ове 1999. год.

Сад је и један и други објекат пристојно уређен, средствима Црквене општине Рудо, као и донацијом појединих донатора и приложника.

У вези са предњом обновом цркве, морам да похвалим, велико ангажовање парохијана околних села, паштанско-

брдске цркве, у погледу одрађивања добровољног рада, свих радничких као и неких мајсторских дневница.

Обновљена црква сама од себе сведочи о њиховој великој оданости, према својој цркви и Православној вери, којој и припадају.

Захвалан Господу, на овом учињеном делу обнове: цркве и црквене куће и свима онима који су ову акцију обнове подржали, парох друге ружанске парохије:

*Њрођиј.-сѣаврофот
Новица Јањин*

СРПСКО САРАЈЕВО ПРОСЛАВИЛО ПРВУ КРСНУ СЛАВУ

ПРВА ЛИТУРГИЈА У НОВОМ ХРАМУ

Вјерници Српског Сарајева и војковачке парохије, 26. септембра ове године прославили су светог свештеномученика Петра Зимоњића, митрополита сарајевског, крсну славу града и крсну славу храма у изградњи посвећеног недавно проглашеном Светитељу. Прву архијерејску Литургију у новом светом храму у Војковићима и прву Литургију у част светог Петра митрополита сарајевског служио је Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански Николај уз саслужење више свештеника.

То је била прва крсна слава још недовршеног храма чија је изградња започета уочи отаџбинског рата и прва крсна слава Српског Сарајева, града који је за свог заштитника узео Митрополита свештеномученика Петра Зимоњића. Чувеног Митрополита, сина славног херцеговачког свештеника и војводе Богдана Зимоњића, прошле године Свети архијерејски сабор Српске православне цркве на свом редовном мајском заседању уврстио је у број светих Православне цркве, а на овогодишњем мајском заседању извршена је канонизација. Трећа недеља у септембру, односно, 19. септембар, одређен је за дан када ћемо га прослављати.

По завршеној светој Литургији митрополит Николај је говорио о животу и раду Светитеља, истичући његове врлине, углед и утицај у народу, његов мисионарски и про-

свјетитељски рад у служби Божијој. Иако се још поуздано не зна да ли је убијен у Јасеновцу, Госпићу или Јадовну, извјесно је да је страдао у једном од злогласних усташких логора, као велики свештеномученик.

Поред свештенства и великог броја вјерника војковачке парохије прослави су присуствовали потпредсједник Републике Српске господин Мирко Шаровић, градоначелник Српског Сарајева господин Предраг Ласица и друге угледне личности.

За вријеме свечаног ручка, после славског колача, потпредсједник РС господин Мирко Шаровић - кум крсне славе, присутнима се обратио ријечима:

„Као што је свети Петар био велики мученик, велики мученик био

је и овај град. Последњих година боримо се за голи опстанак и сада смо на раскршћу гдје се драматично сударају различити интереси. Преостало нам је да изаберемо пут који води ка бољој будућности, да вучемо паметне, реалне и корисне потезе, да за свој народ и државу учинимо нешто што је добро и дугорочно.“

Захваљујући се грађанима Српског Сарајева на жељи да за свог заштитника изаберу светог Петра митрополита сарајевског, митрополит Николај је између осталог рекао:

„Драго нам је да се великани у српском народу умножавају. Небеска Србија је пуна тако великих и свијетлих људи који су били у служби свог народа, а нису никада величали себе и тежили да буду неки центар око кога се окреће све. Они су увек били слуге свога народа и чинили су све најбоље за свој народ. Њима дугујемо велику захвалност и не можемо им се до краја одужити, али хвала Богу, постоји Божија правда која свакоме одређује мјесто које му припада.“

Изградња храма светог свештеномученика Петра Зимоњића у Војковићима још није завршена. Требаће још много труда и средстава, али протонамјесник Чедо Ђуреиновић, парох војковачки, вјерује да ће људи добре воље, као и увјек до сада, помоћи колико могу и тако убрзати завршетак радова.

*јерођојереј
Ранко М. Билинац*

ОСВЕЋЕЊЕ ОБНОВЉЕНЕ ЦРКВЕ СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ГЕОРГИЈА У ТРНОВУ

СТРАДАЊЕ И ВАСКРСЕЊЕ

Црква светог великомученика Георгија у Трнову, изграђена 1886. године а спаљена и срушена у последњем рату, 1992. године када је и убијен парох трновски јереј Недељко Поповић, поново је васкрсла. У присуству свештенства и великог броја вјерника, Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански Николај, 3. октобра ове године осветио је обновљену цркву, прелијепи храм украшен иконостасом од ораховине у дуборезу и вриједним иконама.

За вријеме служења свете архијерејске Литургије, уз саслужење више свештеника, митрополит Николај унаприједио је војковачког пароха и пароха који је опслуживао Трново протојерејска Чеда Ђуреиновића у чин протојереја, а ђакон Бориса Бандуку рукоположио је у чин свештеника чија ће парохија обухватати Какањ, Високо, Брезу и Вареш. Том приликом митрополит Николај присутнима је представио новог пароха у Трнову, јереја Зорана Калајџића.

По завршетку свете Литургије митрополит Николај је одржао бесједу и између осталог рекао:

„Овог радосног дана молимо се Господу и светом Георгију, великомученику и победоносцу, и имамо разлога да будемо сретни. Сретни смо што је овај свети храм поново васкрснуо, што смо поново овде заједно, што се поново овде молимо и уверавамо у реалност Божијег промисла. Наш народ, посебно овде у Трнову, доживео је велика страдања. Изгинули су многи људи, порушени су многи домови и храмови, али, хвала Богу, показало се да нису порушене и уништене наше душе, нити је уништена наша Црква. Наша Црква је у свима нама, у нашој вери и оном светлу које нас повезује с Богом, и то је једино богатство које се не може уништити.

Ми смо обновили овај свети храм, али никада га не можемо обновити онолико колико ће он, као школа побожности и место наших молитви и погледа окренутих ка Господу, обновити нас. То је скуп наших срца повезаних вером. Због тога смо захвални свима онима који су помогли његовом обнављању.”

Потпредсједник Републике Српске господин Мирко Шаровић присутнима се обратио ријечима:

„Трново је симбол нашег страдања и васкрсења. Овдје су страдали људи, страдао је град и страдала је црква, али овај нови свети храм, који данас блиста, симболично показује да идемо пра-

вим путем, да обнављајући град и цркву обнављамо и себе. Ово је примјер који говори шта се све може урадити ако су људи сложни.

Јесте, наш народ је много пута до сада показао војничке врлине, али вријеме је да покажемо и све друге вриједности по којима је у прошлости био поштован, да пође путем духовног, економског и сваког другог напретка и да се придружи слободном европском свијету. Тим путем можемо ићи само ако смо сложни и ако схватимо реалност у којој живимо. Тако ћемо најбоље служити и Цркви и Отаџбини, а служење Цркви и Отаџбини велика је врлина.”

На предлог надлежног свештеника и ЦОУО, митрополит дабробосански одликовао је појединце и институције Граматом захвалности - „за нарочито показано трудољубље и љубав према храму, мјесту и људима који су много пострадали”. Признања је уручио митрополит Николај.

За кума цркве изабран је господин Нико Милић из Трнова који је и 1976. године овој обновљеној цркви тада кумовао.

Прије двије године, када је епископ захумско-херцеговачки и приморски господин Атанасије осветио звоно цркве, кум је био др Радован Караџић.

Иконостас од ораховине у дуборезу урадили су мајстори Милорад Богичевић и Драган Петровић из Крушевца, а као свој прилог урадили су такође у дуборезу постолје за цјеливајућу икону и пјевницу.

Иконе су дјело монахиња манастира Светог Стефана (епархија врањска), а већину икона на иконостасу, као и цјеливајућу, поклонили су чланови Удружења Срба из БиХ у Србији - општинска подружница из Крушевца.

*Њрођјереј
Ранко М. Билинац*

ИСТОРИЈАТ ЦРКВЕ СВ. ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ГЕОРГИЈА У ТРНОВУ

Изградњи цркве у Трнову је претходила смрт аустријског генерала Чулина. Када је пролазио кроз Трново генерал је убијен на једној кривини. Аустријске власти су посумњале на Србе и одмах су ухватили двојицу Срба и објесили их крај ријеке Жељезнице. Када су их објесили дошла је вијест да су невини, и да се пуста јер се јавио убица. Пошто су пале невине жртве аустријска власт је изразила жељење и тражила начин да се измири са Србима. У знак измирења су понудили Србима да се прави црква. Срби су то прихватили и уз помоћ народа црква је направљена и освећена 1886. године. Не зна се ко је био први свештеник и како се живот цркве одвија до 1918. год. Зна се да је 1914. год. однијето звоно са звоника. Године 1921. је набављено ново звоно. То се десило за вријеме пастирског рада свештеника Мирка Максимовића.

Од 1912. до 1924. године за пароха трновског дошао је свештеник Саво Савић, затим, свештеник Никодим Плавшић који је остао до 1928. године.

На парохији Трновској од 1929. до 1935. год. службовао је свештеник Јово Поповић, а свештеник Божићевић (није нам познато име) је трновски парох био само двије године - од 1935. до 1937. год.

Њега је наследио свештеник Стево Зечевић који је био до 1941. год. када је због рата напустио Трново и отишао у Србију јер му је пријетила животна опасност од усташа. Од почетка рата (1941. год.) црква Св. великомученика Георгија у Трнову је без свештеника све до краја рата. Од 1943. год. Немци скрнављају овај дивни храм тако што уводе коње и праве коњушницу од њега. Црквене књиге и архиву су бацили на ђубриште. Уништили су дио икона на иконостасу а остале уконе су полупали. Када се завршио рат црква је поново сређена и доведена у функцију. Освећење цркве је извршио митрополит дабробосански г. Нектарије (Круљ) а за свештеника је поставио Драгољуба Јанковића. И после рата црква је била у тешкој ситуацији. Једну црквену кућу су узели и претворили

у хотел а парохијски дом је био заузет од стране Удбе, гдје су у подруму затварани, мучени и убијани Срби. Црквена земља (преко 12 дулума) је одузета и подјељена у парцеле гдје су муслимани правили стамбене куће. Прото Јанковић са народом се дао на посао и окречио је цркву изнутра, вањску фасаду је читаву обновио, ставио нову ограду од жељеза и цркву је покрио лимом. Он је са народом 1976. год. обновио и звоник, диго га за три метра у висину и читаву цркву покрио бакром. Звоник је поново урађен у византијско-ресавском стилу, какав је првобитно био. Цркву је освештао митрополит дабробосански г. Владислав, а кум је био Никола Милић.

Следеће, 1977. год. митрополит за свештеника поставља Недељка Поповића који остаје на овој парохији све до своје смрти 1992. год. Отац Недељко је вршио своју дужност са љубављу као прави Христов пастир и у складу са свештеничком заклетвом, због чега је био омиљен код народа. Своју дужност је обављао све до оног тренутка када је убијен од стране муслимана.

За вријеме рата (1992.-1995.) црква је највише страдала у својој историји. На самом почетку рата је запаљена заједно са парохијским домом од стране непријатеља. Читав кров са звоником је изгорео, остали су само зидови цркве.

Године 1994. долази свештеник Јадранко Даниловић који одмах започиње обнову цркве. Отац Јадранко је био кратко у Трнову па после њега трновску парохију опслужује калиновички, а затим војковички парох Чедо Ђуреиновић. Што је о. Јадранко започео, о. Чедо је наставио 1995. год. и уз Божју помоћ и вољом народа и осталих добрих људи, црква са парохијским домом је поново изграђена и освећена 1999. год. Освећење је извршио митрополит дабробосански г. Николај 3. октобра у присуству великог броја вјерних. Тада је народу представио њиховог новог свештеника Зорана Калајића.

*јереј Зоран Калајић
јарох трновски*

БОГУ ЈЕ СВЕ МОГУЋЕ

Мало је ко од људи вјеровао да ће Саборна црква у Сарајеву за дан своје храмовне славе засијати најљепшим сјајем. Био је то величанствен приказ. Саборна православна црква у Сарајеву била је пуна вјерника на празник Рођења Пресвете Богородице. Ова прослава Мале Госпојине и посјета вјерника утолико је значајнија када се знају прилике и стање православних Срба овдје. Најљепши и највреднији дар за 780 година од оснивања Митрополије дабробосанске. Штета је што у оваквој атмосфери није уприличено и устоличење у трон Митрополита дабробосанских, садашњег резидента, обновитеља и прегаса Митрополита Г. Николаја. Не малим трудом и бригом Његовог Високопреосвештенства учињен је буквално подвиг, да се реновира и поправи Саборна црква, санирају оштећења од управо минулих ратних страха. Тако је благодарећи Господу и Богородици овај велелепни храм поново и једна од најљепших вјерских, али и архитектонских и културних објеката у граду Сарајеву.

Саборна црква грађена је од 1863-1872. године и посвећена је Рођењу Пресвете Богородице. У току свог 127-годишњег постојања имала је много лијепих и значајних тренутака. Овдје је на Видовдан 1914. године, после сарајевског атентата, када су одржаване демонстрације против Срба, тадашњи Митрополит Петар имао храбрости да одржи бесједу у којој је критиковао аустро-угарске власти. Сарајевска катедрала била је препуна народа и 20. октобра 1957. године када је посетио Руски Патријарх Његова Светост Господин Алексије са Српским Патријархом Његовом Светошћу Господином Викентијем. На крају литургије високе госте је поздравио митрополит дабробосански г. Нектарије. Саборну цркву су посетили и блажене успомене српски патријарси Димитрије, Варнава и Гаврило.

На путу за Чајнич 19. септембра 1959. године, дакле тачно прије четрдесет година, присуствовао је вечерњем богослужењу у Саборној цркви Његова Светост Патријарх Српски Господин Герман. Тешко би било побројати све значајне догађаје у историјату ове цркве, напоменути су само неки.

Данашња радост није ништа мања. Послије седам година Његово Високопреосвештенство Митрополит дабробосански Господин Николај, уз саслужење седам свештеника и три ђакона служи прву Св. Архијерејску литургију. Прије службе обавио је Господин Митрополит чин освећења цркве. На литургији су присутни и чланови дипломатског кора, амбасадори, званице. Вјерници испунили цркву. Хор „СЛОГА“ за ову прилику обогатио свој репертоар и увјежбао још неколико нових pjesама посвећених Богомајци. Трудом хоровође госпође Бранке Бошњак хор је постигао завидан ниво и успјех, доживио многе позиве и гостовања. У години када прославља сто двадесет година свога појања и рада, то је сигурно најљепша круна за овај риједак јубилеј. У чин презвитера рукоположен је ђакон

Зоран Калајић. Бесједа Митрополита г. Николаја поучна и пуна упутстава како да се владамо и понашамо у овом тешком времену. Послије славског обреда, Његова Екселенција Г. Прокопиос Манџуранис, амбасадор Грчке даровао је Господину Митрополиту икону Св. велико-мученика Прокопија.

Захваљујући новчаној помоћи Грчке Владе обновљена је и спашена од даљег пропадања Саборна црква у Сарајеву. Приликом надавног боравка у Сарајеву председник Грчке владе Господин Симитис посјетио је ову цркву. Не мали труд уложила је и амбасада Грчке са Господином амбасадором и његовим сарадницима па се и овом приликом братски захваљујемо и молимо Господу за њихово здравље и спасење. А у обнови цркве и њеном спољашњем изгледу учињено је много. Скинут је стари и избушени бакар и постављен нови на куполама и крову цркве. Обијена је оштећена и поново постављена фасада. Црква је поново добила некадашњи изглед. Сви витражи на прозорима су обновљени и замјењени. Порта црквена је по први пут асфалтирана и обновљена ограда и улазне капије. Истовремено је обновљена и зграда Владичанског двора. Саборној православној цркви у Сарајеву још предстоји унутрашње уређење, зашто ће се сигурно постарати Господ и Богомајка као што су и до сада.

Тако су Госпојинске свечаности у сарајеву не само обновљене, него су доживјеле своју праву духовну пуноћу. Духовно су се насладили и обрадовали сви радујући се што се поново у Саборној цркви служи Св. литургија и прославља Бог. Радовале су се старе сарајлије јер ће опет моћи да се моле Богу у својој цркви. Радовали смо се сви понављајући ријечи: Богу је све могуће што рече.

За трпезом љубави коју је овом приликом приредио Господин Митрополит измјењене су здравице и поздрави. За дарове које су учиниле Митрополији дабробосанској уручене су захвалнице г-ђи Нади Пухалац и г-ђи Добрили Мерчеп.

*Њиројојереј
Момир Васиљевић*

ВИЈЕСТИ

ЧЛАНОВИ ПОРОДИЦА ПОГИНУЛИХ РУСКИХ ДОВОЛЈАЦА ПОСЈЕТИЛИ СРПСКО ВОЈНИЧКО ГРОБЉЕ

Вишеград, 14. новембар. Група од 20 чланова породица погинулих руских добровољаца у Отаџбинском рату посјетила је данас српско војничко гробље на Мегдану у Вишеграду. На том гробљу сахрањено је шест руских добровољаца.

Председник СО Вишеград Александар Савић и свештеник Рајко Цвјетковић у парохијском дому приредили су пријем за породице погинулих Руса уручивши им пригодне поклоне.

Председник комитета родбине руских добровољаца Људмила Богословскаја захвалила се општини Вишеград која је за све погинуле борце ове земље подигла надгробне споменике и сачувала успомену на њих.

Породице погинулих руских добровољаца посјетили су и општине Бјељину, Лукавицу, Пале на чијој територији су сахрањени погинули Руси.

Организатор доласка породица из Русије у Републику Српску је Министарство за питања бораца Српске.

СТРУЈА ИСКЉУЧЕНА И МАНАСТИРУ ДОБРУН

Вишеград, 12. новембар. Манастир Успења Пресвете Богородице у Добруну од данас поподне налази се у мраку јер су радници „Електро-дистрибуције“ Вишеград искључи-

ли електричну енергију цијелом насељу - обавјестио је Срну јеромонах Јован Гардовић.

Према његовим ријечима струја је искључена насељу јер већина мјештана дугује за испоручену електричну енергију али у манастиру се рачуни редовно плаћају а за прошли обрачун исказана је и преплата од 100 конвертибилних марака.

Мјештани Добруна позвали су вечерас председника СО Александра Савића на збор који је организован поводом искључења струје онима који не плаћају али и који редовно испуњавају ову обавезу.

УКЉУЧИЋЕ СЕ СТРУЈА ИСКЉУЧЕНИМ НАСЕЉИМА

Вишеград, 16. новембар. Након јучерашњег искључења електричне енергије насељима Добрун, Шегане, Незуке, Глогова, након чега су непозната лица у Добруну прекинула довод воде у Вишеград главним водоводом, данас у 12 часова око стотињак грађана протествовало је пред зградом Скупштине општине.

Делегацију грађана тих насеља, међу којима је био и представник манастира Добрун јеромонах Јован, примио је председник СО Александар Савић. Састанку су присуствовали и директор предузећа „Електродистрибуција“ са Пала Миро Самарџија., руководилац наплате Вељо Филиповић, као и представници радне јединице „Електродистрибуције“ из Вишеграда.

Договорено је да свим насељима која су остала у мраку радници „Електродистрибуције“ вечерас укључе струју а да се дуговања гра-

ђана за ову годину измире до 16. децембра. Грађанима који имају и ранији дуг за струју препоручено је да у наплатној служби „Електродистрибуције“ утврде стварно стање и своје обавезе измире према постигнутом договору. СО Вишеград се обавезала да ће утврдити социјалне категорије потрошача које нису у стању да плате струју и пронаћи начине у договору са Владом РС да се дугови компензују или донирају.

Након презентовања договора са овог састанка окупљени грађани су се мирно разишли.

ОТКРИВЕНА СПОМЕН-ПЛОЧА ПОГИНУЛИМ РАДНИЦИМА

Вишеград, 19. новембар. У згради „Електродистрибуције“, погона у Вишеграду, данас је откривена спомен-плоча погинулим борцима радницима овог предузећа Милораду Кевцу, Жарку Милутиновићу, Радугу Радовићу и Обрадину Савићу.

Спомен-плочу је у присуству породица погинулих бораца и чланова колектива освештао свештеник Богдан Станишић.

„Ово је само скроман чин у сталном одуживању дуга нашим колегама који су дали животе за стварање Републике Српске, коју ми сјећајући се њих радом и залагањем морамо сачувати“ - рекао је на откривању спомен-плоче директор „Електродистрибуције“ Ненад Јовичић.

Овом чину присуствовао је и генерални директор „Електропреноса“ Драгољуб Давидовић, као и председници СО Александар Савић и ИО СО Ранко Шимшић

*Припремио
Радоје Тасић*

ВИЈЕСТИ ИЗ САРАЈЕВА

Припрема

Марица-Маријана Бузанчић

ИЗАБРАНИ НОВИ ЦРКВЕНИ УПРАВНИ ОДБОРИ

У јулу о.г. изабрани су, први пут после рата, Црквени управни одбори, при Старој цркви Св. Архангела Михаила и Гаврила на Башчаршији, и при цркви Св. Преображења у Новом Сарајеву.

Бијаше петак, девети јули. После вечерње, коју су служили протојереј-ставрофор Милорад Љубинац, протојереј Момир Васиљевић и свештеници Сарајевске парохије. Отац Милорад се, у пригодној бесједи, захвалио досадашњем Одбору на обављеним дужностима у протеклим тешким временима. Након призива Светога Духа, Црквени управни одбор је почео са радом, пред којим стоје многобројни затаци, а један од водећих је враћање црквене имовине и некретнина у Сарајеву.

У недељу, 11. 7., у цркви Св. Преображења у Новом Сарајеву, после свете литургије, коју је служио протонамесник Зоран Перковић и после уобичајене бесједе, којом се о. Зоран обратио својим вјерницима, предложио им је да се и при овом светом храму изабере Црквени управни одбор.

На састанку одржаном у просторијама поред цркве, изабрани су чланови Одбора, а након призива Светога Духа и овај Црквени управни одбор је почео са радом, у чијем програму је најзначајнији задатак генерална оправа цркве.

ПРЕДСЈЕНИК САД БИЛ КЛИНТОН У ЦРКВИ СВ. ПРЕОБРАЖЕЊА

На крају мјесеца јула о.г., тачније 30. јула, у петак, у Сарајеву је бора- вио амерички предсједник Бил Клинтон, а с поводом европског састанка - Пакт стабилности југоисточне Европе. Поред обимног протокола, нашавши се у прилици, предсједник Клинтон је са видним одушевљењем посјетио сарајевску цркву Св. Преображења, у пратњи са министром иностраних послова Олбрајтовом. На порти цркве дочекали су их његово високопреосвештенство митрополит Николај, владика рашко-призренски Артемије, уз свештенство сарајевске парохије. Боравећи више од пола сата, уваженим гостима представљен је овај Божји храм, направљен према замисли чувеног српског архитекте Александра Дерока, освештан још 1938., али нажалост данас веома оштећен.

Поздрављајући се са његовим п/високопреосвештенством митрополитом Николајем и осталим свештенством, предсједник Клинтон је изразио задовољство што је имао прилику посјетити лијепо српски храм Св. Преображења у Новом Сарајеву и обећао да ће се из америчке донације одвојити средства за потпуни опоравак конструкције цркве и њеног пратећег објекта.

У СЛАВУ СВ. ПРЕОБРАЖЕЊА

Август у сарајевским парохијама и ове године протекао је веома свечано. Црква Св. Преображења у Новом Сарајеву, прославила је, уз велики број својих вјерника и доборна-мјерника своју Крсну славу, са Његовим високопреосвештенством митрополитом дабробосанским господином Николајем, уз саслуживање сарајевског свештенства и појање

хора Саборне цркве „Слога“, под руководством госпође Бранке Бошњак. Том приликом митрополит Николај је рукоположио ђакона Владимира Ступара у презвитера.

Послије свете литургије, вјерници су служени грођем, јелом и пићем, а сунчани дан и радост на лицима вјерника уљепшали су и празник и Крсну славу. Нека Бог да да се на цркви изврше предвиђени радови па да слави још љепше и радосније.

НА ХОДОЧАШЋУ ПОД ОСТРОГ

Сутрадан, по празнику Св. Преображења, из Сарајева је организован одлазак вјерника и поклоника Св. Василију Острошком под Острог, први пут послје рата. У ноћи кад су аутобуси стигли, један дио старијих вјерника остао је да коначи у доњем манастиру, а остали су кренули пјешке, како и доликује ходочашћу горњем манастиру и Св. Василију „Великом Чудотворцу“, кога је Бог даровао његовом народу. На путу пуном милине и мира, стигли су вјерници у манастир, на починак, скоро пред зору. А кад су се огласила прва звона почело је јутрење уз велики број вјерника и поклоника, не само из српских земаља него и из цијелог свијета.

Послије свете литургије, послје поклоњења пред Светим Моштима Чудотворца и сврпског светитеља, прислужене су свијеће за мртве и живе, узимана освећена вода, уље и тамјан, а послје обиласка манастира кренуло се натраг у Сарајево.

На путу је учињена посјета још једном светом старом манастиру - Пивском - који је због грађења пивске хидроцентрале премјештен са старог на ново мјесто, веома стручно, са пуно знања, вјере, наде и љубави, захваљујући великој српској умјетници, византологу, профе-

сору др Аники Сковран. И овај манастир са старим иконама и уз сво богатство светих предмета од XIII до XVIII вијека још је једна потврда о нашим славним и светим задужбинама, о нашој дугој историји пред очима вјерника и свјетских путника.

ОТВОРЕНЕ ДВЕРИ САБОРНЕ ЦРКВЕ У САРАЈЕВУ

Богу хвала, почела су литургијска служења у сарајевској Саборној цркви, послје седам година паузе, због ратних дејстава и оштећености цркве. На уређењу и санирању прве фазе Саборне цркве, највећи допринос, у средствима, дала је Грчка влада, а нарочито велики посао око завршетка радова учинио је његова екселенција грчки амбасадор господин Прокопиос Манзуранис, свакако и уз допринос кантоналне владе у Сарајеву.

За Славу цркве, на Малу Госпојину, отворене су царске црквене двери. Очишћени и уређени зидни витражи освјетлили су анђеоски црквени простор, а упаљене свијеће и велики црквени лустер поново су обасјали љепоту Богородице Саборне цркве.

Свету литургију служио је Његово високопреосвештенство митрополит Николај, уз саслужење више свештеника из дабробосанске епархије и уз појање хора саборне цркве „Слога“ под диригентским руководством госпође Бранке Бошњак. На литургији је митрополит Николај рукоположио ђакона Зорана Калајића у презвитера.

Велики број вјерника не само из Сарајева, него и из других мјеста који се окупио у овом светом храму, уз почасне госте и пријатеље, захваљивали су Богу за Његову помоћ и дар, те је овај највећи и најљепши храм православни у Сарајеву, поново отворен за богослужења светим недјељама и празницима.

Из Епархије осјечкопољске и барањске

У СЛАВУ И ЧАСТ СРЕМСКО-СЛАВОНСКОМ КЊАЗУ

У осјечком приградском насељу Тењи, молитвеном свечаношћу дана 16. октобра о.г. обележен је заштитник и патрон Епархије осјечкопољске и барањске „Св. деспот Стефан Штиљановић“.

Побожни тењски народ је и овога пута показао своје велико гостопримство и припадност светој вери православној те је у великом броју дочекао петорицу архијереја Српске православне Цркве који су дошли да поделе несвакидашњу радост с народом.

Свету архијерејску литургију у храму св. Николаја служили су следећи епископи: сремски Василије, осјечкопољски и барањски Лукијан, славонски Сава, јегарски Порфирије и далматински Фотије уз саслужење четворице свештеника и двојице ђакона.

Марљивим радом протe Срећка и црквених одборника свети храм је блистао у пуном сјају те је врло угодно било присуствовати и служити у њему, те су и сами епископи признали да и у већим местима нису видели овакву лепоту богослужбеног простора.

Лепоти самога богослужења много је допринело и Женско певачко друштво из Тења које већ пуних 30 година непрестано украшава света богослужења. Реткост је видети да скоро цела црква учествује у појању као што је то у Тењи где се сачувало традиционално народно појање које је милозвучно и врло прихватљиво за наше вернике.

О тајнама живота и вере и Божанској светлости проповедао је епископ далматински Фотије који је верном народу пренио учења наше свете Цркве и упutio присутне на благословене кораке живота који су значајни сваком човеку за његов добродјетелни живот овде на земљи.

Присутни народ је поздравио и домаћин епископ Лукијан који је установио и

под чијим духовним благословом се и одржава ова свечаност. Најпре је његово преосвештенство г. Лукијан захвалио свој браћи Архијерејима што су се одазвали на молитвену свечаност наше епархије а свима заслужнима тењским парохијанима, неимарима и трудбеницима који су својим радом и стваралаштвом допринели да овако све лепо у Тењи изгледа доделио архијерејске захвалнице. С таквом истом пажњом епископ се обратио и Женском певачком друштву где је свим чланицама доделио такође грамате и захвалнице. При крају свете литургије епископи су благословили славски колач и славско жито које је припремљено у славу и част великог српског деспота, сремско-славонског кнеза св. Стефана Штиљановића.

Епископи, свештеници и народ су потом прешли у светосавску салу која је генерално обновљена и припремљена у поводу ове светковине за освећење које је и обављено. Светосавска сала је многим тењанима остала у неизбрисивом сећању јер је она близу 40 година послужила за богомољу док се није саградио нови храм. У сали су урађене свете иконе и портрети српских јунака које су дело иконописца г. Тихомира Толића из Тења.

У истој сали је за све госте и узванике припремљена и трпеза љубави а све је званице поздравио протојереј-ставрофор Срећко Лесковац, парох тењски, који се осврнуо на досадашње делање на Њиви Господњој и овај догађај назвао круном свога рада пожелевши млађим свештеницима сваки напредак и много боље успехе у свештеничком раду и узвишеном позиву.

Из Славонске епархије

УСПОСТАВЉАЊЕ ДУХОВНОГ ЖИВОТА

Епископ славонски Сава (Јурић) служио у Пожеги прву архијерејску литургију за православне вернике

У недељу 17. октобра о.г. на празник Св. деспота Стефана Штиљановића у присуству стотињак верника епископ славонски г. Сава посетио је град Пожегу и служио свету архијерејску литургију у храму Св. великомученика Герогија уз саслужење архијерејског намесника бродско-пожешког протојереја Анђелка Саиловића, протојереја Јована Шаулића пароха менаџског и јеромонаха Амфилохија. „Овај храм у којем се налазимо не личи на обичан храм, он је велики и величанствено изграђен у правом православном стилу, те ћемо можда једног дана посветити га да поред Пакраца буде саборни икатедрални храм“ - истакао је владика Сава који је након девет година први епископ који је служио свету литургију у православном храму у Пожеги.

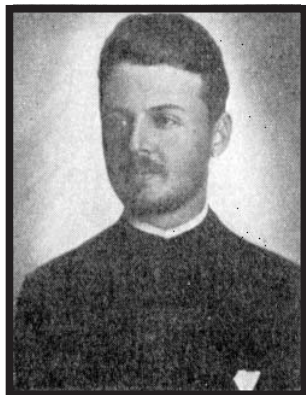
Иначе храм је недовршен због рата у Хрватској и у задовољавајућем је стању, но поред храма налази се свештенички стан који је до темеља порушен.

У своме обраћању верницима епископ Сава је најавио чешће посете пожешком крају и служење светих литургија где год је могуће с циљем квалитетнијег успостављања духовног живота на целом подручју Славонске епархије.

Он је такође захвалио верницима, а посебно др Георгију Дуклићу који је придонио да се уреди околина око храма и организује ово богослужење.

о. Предраг Азай

СЈЕЋАЊЕ

ЈЕРЕЈ
РЕЉА СПАХИЋ

„Клекни попе“, викао је усташа. „Закон моје вјере забрањује ми да клечим пред непријатељима. Ја само клечим пред Богом живим“, мирно је одговорио отац Реља Спахић, гледајући усташу право у очи. „А да ти завежемо очи“, поново је запитао усташа. „Не! Поносито је одговорио свештеник, ја могу да гледам и не бојим се“, додао је. Тако се нашао пред саму смрт, на стратишту, овај дивни и млади свештеник.

Реља Спахић је рођен у Рогатици 3. Јануара 1906. године. Они који познају прилике између два свјетска рата, знају како су строги били услови конкурса и пријема у богословију. Реља је примљен и завршио је тадашњу сарајевску богословију која је дала доста врних посленика на њиви Господњој и доста учених свештеника и епископа Српској православној цркви. И сам је спадао у такве, иако је кратко поживио.

У чин свештеника рукоположен је 19. септембра 1927. године и постављен за пароха у свом родном мјесту - Рогатици. Убрзо је 1931. године премјештен на нову парохију у мјесту Блажују

надомак града Сарајева. Овај премјештај је само још једна потврда способности и квалитета које је посједовао. И данас се многи блажујци и илићанци са сјетом сјећају драгога lika свога свештеника. Многи јер им је предавао вјеронауку, и опходило се са њима као искусан предавач и педагог. Неки се сјећају његове појаве, младости и физичке лепоте, којом га је Господ обдарио. Други се опет сјећају пчелара оца Реље, како дуго времена проводи око кошница марљиво и зналачки скупљајући ројеве и вадећи мед. Воћке које је својом руком засадио и калемио и данас рађају добар род, иако су времешне. Сарајевско поље никада није мањкало добрим пољопривредницима, али су многи долазили на савјет оцу Рељи па се прочуо и показао и добрим пољопривредником и агрономом. Посједовао је тако лијепу чезу, тврде очевидци, да би и у овом времену изазивала пажњу. Посебно је добро бирао и водио рачуна о коњима, које је сам одабрао.

Последњу Св. литургију отслужио је у храму Светог Саве у Блажују 10. Августа 1941. године. Те исте ноћи усташе су већ убијале и хапсиле виђеније Србе у његовој парохији. Ујутро је пред храм стигао камион са заробљеним и ухваћеним Србима. Ухваћени су на превару и речено им је да иду само да се пријаве полицији, а затим могу кући. Двојица наоружаних усташа ушли су у парохијски дом и наредили оцу Рељи да пође са њима. Мирно и полагано почео је спремање, предосјећајући да се више неће вратити. Стигао је да пападији и трима кћерима напише неколико опроштајних ријечи. Обукао је мантију и изашао! Затим је угуран у камион и са осталим заробљеницима одвезен камионом у правцу Бутмира. Успут у камиону усташе су их боли камама, тако да је њихова мученичка крв покапала земљу у порти блажујске цркве. Ту у бутмирским борићима, гдје су сами морали ископати заједничку гробницу, стријељани су парохијани блажујски, виђенији домаћини и Срби на челу са својим парохом оцем Рељом Спахићем.

Са стријељања је утекао само Михајло Терзић.

Земни остаци пренешени су по његовој жељи и сахрањени у порти блажујског храма. Приликом ископавања, пронађен је сат који је понио са собом, по којем је лакше извршена идентификација. Тог 7. августа 1955. године када је пренешен у порту храма Св. Саве учињена му је нова неправда. На споменику није назначено ни да је био свештеник, а тадашње власти ставиле су петокраку, (уз пријетње породицама и сиротињи која је изгубила своје храниоце да ће остати без посла ако би захтјевали крст на споменику). Много касније 10. августа 1991. године, писац ових редова даће да се уклеше испред његовог имена Јереј, али ће петокрака остати као свједочанство како су и мртве Србе, од којих ни један није био ни симпатизер ни члан комунизма, комунисти попетокрачили. Преседан је вјероватно и да је споменик са петокраком у црквеној порти???

Писмо које је оставио отац Реља својој породици пападији Вукосави и кћерима, писано је у 03 сата и 50 минута 11. августа 1941. године. У писму су написане посљедње ријечи: „Мила моја Вукосава и дјечице, када умрем жеља ми је да ме укопате код блажујске цркве. Тамо ћемо се опет наћи. Волите се између себе. Будите дјечице до краја овог кратког ништавног живота честита и поштена. Нека вас све Бог благослови“.

Увијек средином лjeta, када се мирисним пољима уз ријеку Босну распоред пчеле да сакупљају нектар, у мислима се појави лик младог и витког свештеника, као и његовог јуначког држања пред смрт. Сагнем се над гробницом у хладу липе, прислужим свијећу и изговорим ријечи: „Уведи у сладосни рај слугу Твога који се вјером Теби пресе-ли“.

*јиројојереј
Момир Васиљевић*

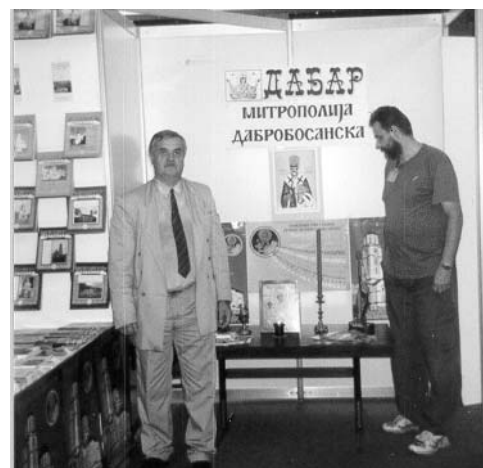
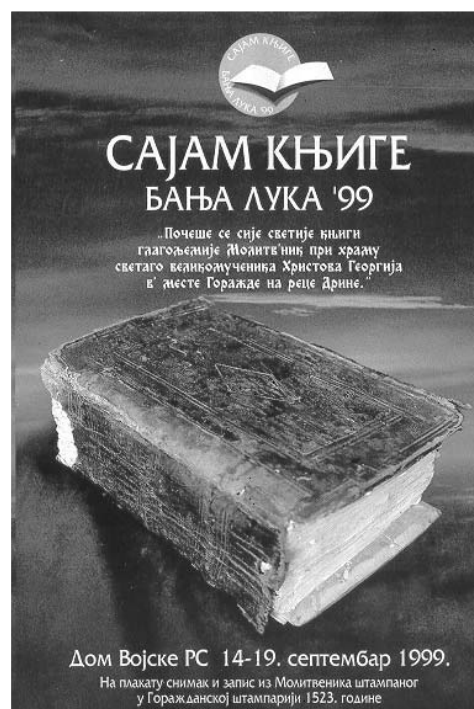
„ДАБАР“ НА САЈМУ У БАЊАЛУЦИ

На сајму књига „Бања Лука 99“ у организацији „Гласа Српског“ из Бањалуке, одржаном од 14-19. септембра о.г., своја издања презентовала је и ИК „Дабар“, заједно са ИК „Видослов“ епархије захумскохерцеговачке из Требиња.

С обзиром да се први пут појављујемо на оваквим манифестацијама можемо бити потпуно задовољни по-

сјетом и интересовањем посјетилаца. На штанду ове двије издавачке куће посјетиоци су се задржавали дуже и упућивали много питања, интересујући се како за садржаје изложених књига тако и за сам духовни живот и вјеру.

ОСВЕЋЕНА ОБНОВЉЕНА ЦРКВА СВ. ГЕОРГИЈА У ТРНОВУ

Сав сломљен од туге, покрај гроба сједи,
К'о просјак убоги, у највећој бједи.
Очи усахнуле, од суза и плача,
Па се Богу моли, да га бар ојача.

Нека туге, нека, друг ми добар поста,
Од кад без свог чеда изненада оста.
Па стидљиво пита, кроз тугу и сузе,
Зашто добри Боже, сина мени узе?

Куд ћу и шта ћу Ти, без њега ја сада,
Што мене не узео мјесто сина млада.
Сви су дани моји, без смисла и празни,
Зашто јадно дјете, мјесто мене казни.

Али шта ћу ето, то би воља Твоја,
Узалуд су мисли, и питања моја.
Повјетарац пири, поред гроба сједи,
Орону отац, у свој својој бједи.

А кроз облак сиви, сунце благо грану,
Да му зраком лијечи, бол на срцу - рану.
Па нечујним гласом, оцу поручује,
Бог све види брата, прати, и све чује.

Све је брата Божје, долине и горе,
И људи и рјеке, и звјезде и море.
И ти си, о, Његов, и воли те брата,
Његове те очи свуда брижно прате.

Па ти из љубави, дивно чедо даде,
Да се сви у кући њиме диче, сладе.
Ал' и он је Божји, Бог га много воли,
И њега туга тишти, и њега срце боли.

Па га к' себи зато са те земље узео,
Дигни главу брата, и обриши сузе.
Живот ту на земљи, велика је мука,
Пуна плача, суза, и земних јаука.

На небу код Бога, нема туге, боли,
Само живи љубав, и само се воли.
Не познајеш срећу, не познајеш небо,
Па си зато јадан, сав тугом озебо.

Зато дигни главу, Србине и брата,
Знај да Божје очи, све на земљи прате.
И кад једног дана, остариш, оседиш,
А ја опет дођем, ти на гробу седиш.

Сам ћеш тада рећи, пун вјере у Бога
Сва су дјела чудна домостроја Твога.
Све је било добро, што се Боже збило,
Прими сад и мене, гдје је чедо мило.

Уморан од туге, отац одмор тражи,
Гроб сина му драгог, одмор је најдражи.
Ал' се туга благо, к'о зрак сунца слама,
Буди јунак брата, Господ је са нама.

J. J. G.

ДАБАР

Билтен излази тромесечно

**С БЛАГОСЛОВОМ МИТРОПОЛИТА
ДАБРОБОСАНСКОГ НИКОЛАЈА**

Главни и одговорни уредник:
Јеромонах Калисџрај (Бобушић)
Технички уредник:
Јеромонах Јован (Гардовић)

Редакција:
*Њројшоејер. Бојдан Сџанишић,
Њројшоејер. Рајко Цвџејковић,
Њројшоејер. Милосав Видаковић,
Њројшоејер. Момир Васиљевић,
Њројшоејер. Ранко М. Билинац,
јерођ. Михаило (Боровић),
Злајко Бојдановић,
Слободанка Арамбашић*

Фотографије:
*Саша Савовић, Љубе Јакишић,
Рајко Орозовић*

Сарадници:
*Теодора Пајић, Рајко Боловић,
Ненад Сџејић, Марица Бузанчић,
Мирко Кошлала, Радоје Тасић,
Милош М. Мочевећ*

Уредништво
и администрација:
**МАНАСТИР УСПЕЊА
ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ
Добрун, Република Српска**

Адреса редакције:
*Манасџир Добрун, 73247 Добрун, РС;
Манасџир Добрун, 31243 Мокра Гора, ЈУ*
Телефон:
(+ 381) 073/612-603

Рукописи и фотографије се не враћају

Тираж:
2000 ѡимерака

Штампа:
„Мићо Соколовић“ Рођаџица

Припрема штампе:
Издавачка кућа „ДАБАР“

Решењем Министарства информација
Републике Српске, број 01-280/96 од
12.7.1996. године, Билтен Манастира
Успења Пресвете Богородице
у Добруну под називом „Дабар“ је
уписан у Регистар јавних гласила
под редним бројем 152.

**Овај број помогло је Ј.П.Ш. „Српске шуме“
Шумско газдинство „Романија“ Соколац**